

екологична оценка НА ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА БРУСАРЦИ

Възложител: О Б Щ И Н А БРУСАРЦИ

2016 година

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Информация за контакт с Възложителя	5
1.	Въведение	6
2.	Цел, задачи и обхват на Общия устройствен план. Връзка с други планове и програми. Характеристика на засегнатата територия	8
3.	Текущо състояние на компонентите и факторите на околната среда, културно-историческото наследство и тяхното евентуално развитие без прилагане на плана	29
3.1	Атмосферен въздух и климат.	33
3.1.1.	Климатична характеристика	29
3.1.2.	Атмосферен въздух.	33
3.2	Повърхностни и подземни води.	39
3.2.1.	Повърхностни води.	39
3.2.2.	Подземни води.	50
3.2.3	Зони за защита на водите.	58
3.2.4	Водоснабдяване на територията и съществуващ начин на третиране на отпадъчните води.	60
3.2.4.1.	Водоснабдяване.	61
3.2.4.2.	Канализационна мрежа.	64
3.2.4.3.	Пречистване на битовите отпадъчни води от населените места в Община Брусарци.	64
3.2.5	Оценка на риска от наводнения	65
3.2.6.	Цели и мерки за повърхностни и подземни води и зони за защита	67
3.2.6.1.	Повърхностни води	67
3.2.6.2.	Подземни води	70
3.2.6.3.	Зони за защита	71
3.3	Земни недра и минерално разнообразие	72
3.4.	Почви и земеползване	73
3.5.	Биологично разнообразие, елементи на Националната екологична мрежа	75
3.5.1.	Биогеографска характеристика на района	75
3.5.2	Растителен свят. Характеристика на състоянието	77
3.5.3	Гъби	81
3.5.4	Животински свят. Характеристика на състоянието	82
3.5.5.	Елементи на Националната екологична мрежа.	93
3.6.	Ландшафт.	94

3.7.	Културно-историческо наследство.	96
3.8.	Отпадъци.	99
3.9.	Вредни физични фактори - шум, вибрации, лъчения	106
3.10.	Естествени и антропогенни вещества и процеси	111
3.11.	Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал	111
3.12.	РАВНО-ХИГИЕННИ УСЛОВИЯ НА СРЕДАТА	113
4.	Развитие на територията без реализацията на ОУП	116
5	Характеристики на околната среда на територии, които могат да бъдат значително засегнати. Съществуващи екологични проблеми	118
6	Цели на опазване на околната среда	121
7	Оценка на въздействията	125
7.1.	Оценка на въздействията по компоненти на околната среда	125
7.2.	Оценка на въздействията по фактори в околната среда	137
7.3.	Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал	137
7.4.	Общата оценка на въздействията	135
8.	Мерки за предотвратяване и намаляване на евентуалните отрицателни последици от реализацията на ОУП	142
9	Мотиви за избор на разгледаните алтернативи, методи за извършване на оценката и трудности. източници на информация	146
10.	Методи за извършване на екологичната оценка, използвана нормативна база и документи. Трудности при събиране на необходимата, за това, информация	148
11.	Описание на необходимите мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ОУП	160
12.	Заключение	161
13.	Справка за проведените консултации	162
14.	Списък на експертите, изготвили екологичната оценка	164
15	Декларации на независимите експерти, автори на ДЕО и доказателства за компетентност	164
	Приложения	

СПИСЪК ФИГУРИ:

Фигура 2.1. Устройвана територия

Фигура 3.1.1.1. Климатична области в България

Фигура 3.1.1.2. Разпределена, по месеци, средногодишната сумана валежите (мм) в района (по Актуализиран Общински план за развитие за периода 2007-2013)

Фигура 3.1.1.3. Средномесечни температури(°C) в района (по Актуализиран Общински план за развитие за периода 2007-2013)

Фигура 3.4.1. Почвено-географското райониране на България (по Нинов,1997)

СПИСЪК ТАБЛИЦИ:

Таблица 2.1. Прогнозата за демографското развитие на Община Брусарци към 2035 - Реалистичен (Тенденциален) вариант

Таблица 2.2. Сравнение между съществуващите и проектни елементи вид територия

Таблица 2.3. Устройствени зони и режими

Таблица 2.4. Площ на елементите на Националната екологична мрежа и делът им в общинската територия

Таблица 3.1.1.1. Средна месечна обща облачност, по месеци, в балове (ХМС - Монтана)

Таблица 3.1.1.2. Средна месечна относителна влажност в проценти (ХМС- Монтана)

Таблица 3.2.1.1. Вътрешногодишно разпределение на речния отток на река Лом

Таблица 3.2.1.2. Списък с типовете повърхностни водни тела от категория „Реки”

Таблица 3.2.1.3. Състояние на повърхностни водни тела от категория „Реки” на територията на Община Брусарци, съгласно ПУРБ 2010-2015 в Дунавски район

Таблица 3.2.2.1. Подземни водни тела в териториалния обхват на ОУП

Таблица 3.2.2.2. Състояние на подземните водни тела, според проекта за ПУРБ 2016-2021, приложение 1.3.2.1., в Дунавски район

Таблица 3.2.2.2. Химичен статус на подземните водни тела на територията на Община Брусарци

Таблица 3.2.3.1. Зони за защита на водите, предназначени за питейно битово водоснабдяване на територията на Община Брусарци

Таблица 3.2.4.1. Водоснабдяване на населените места от Община Брусарци-2012 г.

Таблица 3.5.2.1. Площно разпределение на горските територии в Община Брусарци, по землища, към 31.12.2013 г.

Таблица 3.5.4.1. Състави природозащитен статус на установените и вероятни видове земноводни и влечуги

Таблица 3.5.4.2. Състав и природозащитен статус на видовете бозайници

Таблица 3.5.5.1. Разпределение на площите, включени в Защитена зона „Река Лом“ (BG0000503)

Таблица 3.7.1. Регистрирани недвижими културни ценности в Община Брусарци

Таблица 3.9.1. Показатели за шум в околната среда, регламентирани в Наредба № 6/26.06.2006

Таблица 3.12.1. Население в Община Брусарци към 01.02.2011 г.

Таблица 6.1. Приоритети и мерки, отразени в ОУП

Таблица 7.5. Обща оценка на въздействията

Таблица 8. Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятните последствия от осъществяване на ОУП върху околната среда

Таблица 11. Мерки и индикатори за мониторинг

Таблица 13. Справка за проведените консултации по реда на чл.19 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми

ИНФОРМАЦИЯ ЗА КОНТАКТ С ВЪЗЛОЖИТЕЛЯ:

ОБЩИНА БРУСАРЦИ, гр. Брусарци, ул. "Георги Димитров" № 85, ЕИК 000320580, представлявана от Наташа Михайлова Младенова – кмет на Община Брусарци.

Пълен пощенски адрес: гр. Брусарци, ПК. 3680, ул. "Георги Димитров" № 85

Тел./факс: 09783 22-11 / 09783 29-11;

E-mail: brusartsi_adm@abv.bg, brusartsi@data.bg

Лица за контакти: Ирена Огнянова Иванова, сл.тел.: 0978322-11, вътр.119; GSM 0878 503 252; e_mail: irena_oi@abv.bg

Емилия Иванова, GSM 0879 813 255; e_mail: kroluk_67@abv.bg

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Възложител на плана и на екологичната част, към него, е Община Брусарци. Предварителният проект за Общ устройствен план на Община Брусарци се разработва от колектив на „УРБАНАРХ“ ДЗЗД гр.София, на база на спечелена обществена поръчка. Проектът за ОУП подлежи на задължителна екологична оценка (ЕО) по реда на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ бр.57/2004 г, посл.изм.доп ДВ бр.94/2012) и попада в обхвата на т. 11.1. на Приложение №1 към чл. 2, ал. 2, т. 1 към нея. Той очертава рамката за бъдещото развитие на инвестиционни предложения по Приложения № 1 и № 2 на Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Съгласно чл. 127, ал. 6 от Закона за устройство на територията (ЗУТ), Общият устройствен план се одобрява с Решение на Общински съвет-Брусарци. Съобразно с това, както и във връзка с чл. 4, т.2 на Наредбата, компетентен орган по ЕО за ОУП на Община Брусарци е Директорът на РИОСВ-Монтана, който поставя изисквания с Писмо изх. № 340/19.02.2014.

Екологичната оценка, разработена по договор с Възложителя, представлява нормативно изискваща се част към ОУПО и е изготвена от колектив независими експерти. Разработено е Задание за обхват, структура и съдържание на Доклада за екологична оценка на проекта за Общ устройствен план на Община Брусарци, Област Монтана, в съответствие с изискванията на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. Представено е заедно със схемата за консултации, по чл. 19 и чл. 20 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, в компетентния орган за утвърждаване и на допълнителни указания. Заданието и схемата са съгласувани от РИОСВ-Монтана с Писмо изх. № 3537/28.12.2015, с което са указани и необходимите препоръки. С Писмо с изх. № 1667/21.06.2016 г. е дадена положителна оценка на представения Доклад за степента на въздействие върху защитена зона „Река Лом“ (BG0000503) с препоръки и указания за по-нататъшния ход на процедурата.

По утвърдената схема, по чл. 19 от Наредбата за условията и реда за извършване на Екологична оценка на планове и програми, са поискани консултации с:

- РИОСВ-Монтана - за определяне на съдържанието и обхвата на оценката, схема за консултации;
- РИОСВ-Монтана - за предоставяне на информация за заявени интереси за други инвестиционни предложения, планове и програми на територията на Защитена зона „Река Лом“ (BG0000503), водещи при евентуалната си реализация, до кумулативен ефект върху нея;

- БАСЕЙНОВА ДИРЕКЦИЯ За управление на водите „Дунавски район”, с център град Плевен -за предоставяне на информация за обхвата на оценката в контекста на изискванията на утвърдените планове за управление на речните басейни и планове за управление на риска от наводнения, както и за засягане на водни обекти, чувствителни или уязвими територии и наличие на учредени санитарно-охранителни зони на източници за питейно-битово водоснабдяване или минерални води в Община Брусарци;
- МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА, Дирекция „Природни ресурси и концесии” - за предоставяне на информация за наличие на находища на природни богатства в Община Брусарци;
- РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ - град Монтана - относно съдържанието и обхвата на оценката, по отношение на значителни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, в т. ч. вторични, кумулативни, едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни последици от осъществяване на предвижданията на ОУПО и информация и писмено становище за спазването на хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда, спрямо предвижданото ново устройство на територията;
- „ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ” ООД, град Монтана - за засягане на санитарно-охранителните зони на изградените питейни водоизточници или елементи на съществуваща ВиК мрежа в териториалния обхват на Община Брусарци;
- „НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ” ЕАД, клон МИЗИЯ - за информация и писмено становище, относно евентуално засягане на елементи на хидромелиоративната инфраструктура;
- „ЧЕЗ Разпределение България” АД- за засягане на елементи на електроразпределителната и електропреносната мрежа в обхвата на плана и наложени ограничителни режими в тях, или техните сервитутни зони;
- НЕК ЕАД- за наличие на основни възли на преносната система – подстанции, електропроводи 110 KV;
- НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА ПАМЕТНИЦИ НА КУЛТУРАТА, гр. СОФИЯ -относно информация и становище, в т.ч, със съответните географски координати и картен материал, за наличие на засегнати обекти на културно-историческо наследство в посочения район;
- Държавно горско стопанство - Монтана - относно информация за засягането на горски територии;

Екологичната оценка съдържа информацията по чл. 86, ал. 3 на ЗООС, в съответствие със степента на детайлност на проекта на ОУП на Община Брусарци и е изготвена на етап предварителен проект.

Оценката е с насоченост Общият устройствен план на общината да спомогне да се генерират, обсъдят и реализират идеи, обединяващи икономически, социални, екологични и обемно-пространствени решения и ресурси за подобряване на качеството на средата и значително повишаване на стандарта на обитаване.

Екологичната оценка е разработена от колектив независими експерти, които отговарят на изискванията, поставени с чл.83 ал.1 и ал. 9 от ЗООС. Съгласно тези изисквания, към доклада са приложени списък на авторския колектив и писмени декларации на експертите по чл. 16 от Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. При разработването ѝ е използван подход, при който се изясняват екологичните дадености и проблеми на най-ранния етап на вземане на решения с изявен стремеж, този процес да е напълно прозрачен посредством консултации и участие на обществеността. С екологичната оценка се цели интегриране на предвижданията, по отношение на околната среда, в процеса на развитие, като цяло, и въвеждане на принципа на устойчиво развитие.

Разработената екологичната оценка включва информация, съответстваща на степента на подробност на плана и използваните методи за оценка.

2. ЦЕЛ И ОБХВАТ НА ДЕЙНОСТИТЕ НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН И ВРЪЗКА С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ. ХАРАКТЕРИСТИКА НА УСТРОЙВАНАТА ТЕРИТОРИЯ

Променената обществено-политическа и икономическа обстановка в страната в последните години рязко ускори динамиката на процесите и коренно измени условията за пространствено планиране и развитие и на Община Брусарци, за чиято територия няма изработен Общ устройствен план. В същото време, застроителните и регулационни планове на отделните части на града и селищата от общината, изработвани при други обществено-политически условия и при права на държавата за разпореждане с недвижимите имоти и централизирано планиране на инвестициите, са неактуални и не спомагат за управлението на процесите, които протичат в селищната територия. С частични изменения на отделни застроителни и регулационни планове не би могло да се установи устройствена рамка за балансирано развитие на територията в новите условия.

Досегашната планова обезпеченост на Община Брусарци е следната:

- ❖ *Кадастрални, регулационни и планове за застрояване на:*
 - град Брусарци, Заповед 211/08.08.1989;

- село Василевци – Заповед 285/03.03.1972;
- село Крива бара – Заповед 444/10.06.1997;
- село Дондуково – Заповед 1992/09.06.1970;
- ❖ *Кадастрални и регулационни планове:*
- село Смирненски – Заповед. 286/15.06.1998;
- село Княжева махала - Заповед 444/10.06.1997;
- село Дъбова махала – Заповед 445/10.06.1997;
- село Одоровци - Заповед 443/10.06.1997;
- ❖ *Кадастрален план на село Буковец-* Заповед 300-4-29/24.04.2003;

Основа за изработването на предварителния проект за Общ устройствен план на Община Брусарци е утвърденото Планово задание, Общинския план за развитие 2014-2020, Областната стратегия за развитие на област Монтана за периода 2014-2020, Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025, Регионален план за развитие на Северозападен район от ниво 2 за периода 2014-2020, Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022, подробните устройствени планове на населените места от общината, КВС на землищата, допълнени с необходимите топографски елементи.

Общият устройствен план на Община Брусарци, чрез изработване на правила и нормативи за неговото прилагане при устройството на отделните видове територии и устройствени зони, има за цел да определи общата структура и преобладаващото предназначение на териториите на общината, видът и предназначението на техническата инфраструктура, опазването на околната среда и обектите на недвижимо културно наследство. Устройството на отделните видове територии и устройствени зони се предвижда да стане при съблюдаване на изискванията на Наредба №7, а одобряването им ще се извърши едновременно с одобряването на Общия устройствен план.

Главните фактори за развитието на селищата в България са в съответствие с основните приоритети за регионалното развитие на Европейския съюз за програмния период 2014-2020, а именно:

- Засилване на изследванията, технологичното развитие и иновациите;
- Подобряване на достъпа, използването и качеството на информация и комуникационни технологии;
- Подобряване на конкурентноспособността на средните и малки предприятия;
- Подкрепа за преминаването към по-нисковъглеродна икономика;

- Въвеждане и популяризиране на адаптацията към климатичните промени, превенция на риска и мениджмънта;
- Опазване и превенция на природната среда и популяризиране на ефикасността на ресурсите;
- Въвеждане на устойчив транспорт и подобряване на инфраструктурната мрежа;
- Въвеждане на устойчива и качествена заетост и подкрепа за трудовата мобилност;
- Засилване на социалното включване, борба с бедността и всяка дискриминация;
- Инвестиране в образование, обучения и учене през целия живот;
- Подобряване на ефективността на публичната администрация.

При изготвянето на предварителния проект за ОУП на Община Брусарци са поставени за изпълнение задачи, които да създадат яснота по отношение на функционално-пространствената структура на територията:

- ❖ Определяне на общата структура на територията - предмет на плана, и преобладаващото предназначение на съставните и структурните ѝ части, местоположението и границите на урбанизираните територии, земеделските територии; горските територии, защитените територии, нарушените територии за възстановяване и териториите със специално, с друго, или със смесено предназначение;
- ❖ Определяне на общия режим на устройство на всяка една от териториите със съответните правила и нормативи;
- ❖ Изясняване на разположението на мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура на територията на общината и връзките им с териториите на съседните общини и с инфраструктурни мрежи, съоръжения и обекти от национално значение;
- ❖ Актуализиране на териториите с публична държавна и с публична общинска собственост и режимът на тяхното устройство;
- ❖ Идентифициране на територии с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и необходимите превантивни мерки и начин на тяхното устройство и защита;
- ❖ Избор на територии за активно прилагане на ландшафтно-устройствени мероприятия и естетическо оформяне.

Изпълнението на тези задачи, изисква от ОУП на Община Брусарци да даде отговор на основните устройствени проблеми на общинската територия:

✓ Създаване на планова основа за дългосрочно, устойчиво устройствено развитие на урбанизираните територии и на териториите извън тях, обвързано с Общинския план за развитие, Областна стратегия за развитие на област Монтана 2014-2020, Регионален план за развитие на Северозападен район за планиране (СЗРП) за периода 2014-2020;

✓ създаване на устройствени предпоставки за развитие на високотехнологичните и иновационни производства и условия за изграждане на високотехнологични зони, паркове и инкубатори за иновативни предприятия; създаване, производство и пазарна реализация на нови конкурентноспособни продукти и технологии в приоритетни области; насърчаване на експортната насоченост на производствения сектор и насърчаване в създаването и развитието на малки и средни предприятия;

✓ Определяне на насоките за териториалното развитие на урбанизираните територии и екологичното им съвместяване със земеделските, горските и защитените територии, с оглед постигане на оптимална териториална структура;

✓ Проучване на възможностите за създаване на устройствени условия за превръщането на Община Брусарци в привлекателен район за отдих и туризъм, като се използват наличните ресурси за развитие на лечебен, планински и екологичен туризъм;

✓ Проучване на възможностите за създаване на устройствени зони за масов отдих край водните площи и в лесопарковата среда;

✓ Търсене на възможности земите по § 4 на ЗСПЗЗ да се оформят като вилни устройствени зони.

✓ Определяне на границите и/или охранителните зони на защитените територии на недвижимото културно наследство, след съгласуване с Министерството на културата; Ненамеса в защитените територии, които са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи, след съгласуване с Министерството на околната среда и водите, Министерството на земеделието и храните и Националния съвет по биологичното развитие от възложителя;

✓ Определяне на разположението на мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура на територията на общината, връзките му с териториите на съседните общини и с инфраструктурни мрежи, съоръжения и обекти от национално значение, след съгласуване с Агенция „Пътна инфраструктура“ и Изпълнителната агенция "Железопътна администрация" от възложителя;

- ✓ Идентифициране на нарушените територии (за възстановяване и рекултивация на кариери, рудници, свлачища, срутища и други райони на територията на Община Монтана, след съгласуване с Министерството на регионалното развитие;
- ✓ Отразяване и опазване на санитарно-охранителни зони(СОЗ) около водоизточниците и съоръженията, определени по реда на Закона за водите, за опазване на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, и на минералните води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди от замърсяване и други вредни влияния;
- ✓ Определяне устройството на поземлените имоти съобразно конкретното им предназначение и да осигури опазването на недвижимото културно наследство;
- ✓ Съобразяване с предвижданията на заварените ПУП, одобрени до датата на разрешението на Общинския съвет за изработване на проект за Общ устройствен план;
- ✓ Определяне на правила и нормативи за прилагане на устройствения план, съобразно местните и регионални характеристики на общината, както и специфични правила и нормативи към него;
- ✓ Изработване на специализирана устройствена схема за развитие на туризма в общината;
- ✓ Определяне на подходяща локализация за изграждане на нови средства за подслон с туристически приемни места.

Предварителният проект на ОУП на Община Брусарци цели да се запази предназначението на горския фонд, обвързано с Лесоустройствения и ловоустройствен проект на Горско стопанство-Лом. Ще се опазят гори и земи, в които не се допуска промяна на предназначението им. Съобразно плановете за развитие на земеделието в планинските райони, ОУП съобразява развитието на земеделските територии - за обработваеми земи (ниви, овощни и зеленчукови градини, лозя, ливади и други) и необработваеми земи (пасища, скатове, дерета, оврази и други), като са посочени земеделските земи, в които не се допуска промяна на предназначението ими останалите, в които това е допустимо. Според изискванията на законодателството, ОУП отразява и опазва териториите за природозащита (резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове, защитени местности, защитени зони, водоизточници със санитарно-охранителните им зони, водни площи, влажни зони), а също така и за опазване на обектите на недвижимото културно наследство (археологически резервати, отделни квартали или поземлени имоти в населени места с културно-историческо, етнографско или архитектурно значение) и за особена териториално-устройствена защита и с режим на превантивна устройствена защита по чл. 10, ал. 2 и 3 от ЗУТ.

Устройството на урбанизираната територия на Община Брусарци е съобразено с изискванията на ЗУТ, при което е извършено проучване, придружено със схема на селищната мрежа - населени места, недвижимо културно наследство, промишлени комплекси и други вид селищни образувания, като се съблюдават някои специфични изисквания:

- Извършване на проучвания и разработването на условия за добив на енергия от възобновяеми източници; Извършено е проучване, относно капацитета и рационалното им ползване. Предвидени са територии за обслужване и в близост до вилните и курортните комплекси;
- Съобразяване с изградените, на територията, основни видове производства;
- Развитие на системата за обществено обслужване – образование; здравеопазване и социални грижи; култура; религия; административни услуги; търговия, обществено хранене и битови услуги; други обществено-обслужващи дейности, могат да се ползват част от наличните обекти на територията на град Брусарци

Следвайки нормативните изисквания, Общият устройствен план на Община Брусарци съдържа мотивирани проектни **решения за:**

Структура на територията – устройствените зони за обитаване, производство, рекреация, природозащита, природо-възстановяване, комуникация и инфраструктура.

Строителните граници, в т.ч. и терените за ново селищно развитие, при отчитане собствеността, ограничителите и стимулаторите за териториално развитие.

Строителните зони, границите им, начинът на застрояване и основни параметри на застрояване (интензивност, плътност, височина и др.)

Главната и обслужваща улична мрежа.

Трасетата и обектите на инженерната инфраструктура.

Защитените архитектурни, културни и други зони и обекти - паметници на културата.

Обектите за обществено обслужване от системата "образование", "култура", "здравеопазване", "спорт", култура и др., които се изграждат със средствата на общината и държавата и са от особена важност за общината.

Екологични мероприятия, параметри и изисквания за повишаване на стандарта и качествата на околната среда.

Ландшафтно и композиционно естетическо оформяне на селищата, прилежащите квартали и крайселищната територия.

Мероприятия за *устойчивост на социално-икономическото развитие* и съпътстващите ги устройствени условия.

Разчети за баланса на територията и други важни териториални показатели.

Зоните с висока концентрация на обекти от обслужващия сектор със стопанско предназначение.

По същество, това са основните задачи на Общия устройствен план, от които произтичат определени изисквания за спешно решаване на възлови проблеми в настоящото развитие на селищата от общината.

Вариантите за развитие и възпроизводство на населението са следните:

✓ *Песимистичен – (нисък)*. При този вариант развитието на населението е прогнозирано при хипотези за неблагоприятни социално-икономически процеси в селищата от общината;

✓ *Реалистичен – (среден, тенденциален)*. Този вариант е съобразен със сегашното социално-икономическо развитие на общината;

✓ *Оптимистичен – (висок)*. При този вариант се предполага, че демографското развитие ще протича при благоприятни социално-икономически промени в селищата на общината.

Разработените прогнози (хипотези) имат конвергентен характер и отразяват общите тенденции в демографското развитие на страната и в частност на Община Брусарци. Тяхната реализация (ускорение или забавяне), в голяма степен, зависи от формите за регулиране чрез осъществяваната демографска и социално-икономическа политика в страната, а също и от международните икономически условия. Прогнозите са разработени на базата на раждаемостта (фертилното поведение на жените), смъртността, естествения и механичния прираст. И при трите варианта, естественият прираст е отрицателен, но в края на прогнозния период постепенно забавяне на негативния си ефект. И в трите варианта се потвърждава тенденцията към намаляване и застаряване на населението.

По варианти, състоянието към 2035 г. е следното:

✓ **Песимистичен** – 2 830 д. (2035 г.). Намаление, за прогнозния период, с 1 845 д., или с 39.5 %;

✓ **Реалистичен (Тенденциален)** – 3 213 д. (2035 г.). Намаление, за прогнозния период, с 1 462 д., или с 31.3 %;

✓ **Оптимистичен** – 3 531 д. (2035 г.). Намаление, за прогнозния период, съответно с 1 124 д. или с 24.4 %.

Предварителният проект за ОУП на Община Брусарци е разработен с реалистичния вариант. По селища, прогнозата към 2035 е представена в Таблица 2.1.

Таблица 2.1. Прогнозата за демографското развитие на Община Брусарци към 2035 - Реалистичен (Тенденциален) вариант.

Населени места	2014	2020	2025	2030	2035
гр.Брусарци	1061	970	885	805	731
с.Буковец	164	149	136	124	113
с.Василовци	1212	1096	1000	910	826
с.Дондуково	379	338	308	280	255
с.Дъбова махала	102	92	84	76	69
с.Киселево	180	170	155	141	128
с.Княжева махала	139	116	106	97	88
с.Крива бара	999	905	825	751	682
с.Одоровци	14	14	13	12	11
с.Смирненски	425	412	376	342	311
Общо за общината	4675	4262	3888	3538	3213

Предварителният проект на ОУП на Община Брусарци се разработва за перспективен срок от 20 години, т.е. планов хоризонт 2035 година, а урбанистичната хипотеза – с времеви хоризонт - 2040 г. Предвижда да се определи пътната мрежа по класове, железопътни линии, гари и др., както и връзката с националната транспортна мрежа. Отразени са електропроводи, газопроводи, далекосъобщителни мрежи водопроводи, канализационни колектори, и съоръженията към тях (електрически подстанции, пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, понижителни и разпределителни станции и др.). Планът взема предвид проучването на териториите за възстановяване и рекултивация на кариери, рудници, насипища, хвостохранилища, депа за отпадъци, свлачища, срутища и други, и предлага мерки за тяхното устройствено включване в околния ландшафт. Съобразен е и е обвързан и с други планове и програми, като Закона за регионалното развитие и Правилника за прилагането му, в съответствие с документите за стратегическо планиране: Национален план за развитие, Национална стратегическа референтна рамка, Оперативни програми, съфинансирани от фондовете на ЕС, Национална стратегия за регионално развитие, Регионални планове за развитие, Областни стратегии за развитие, отчетени са принципите на партньорството, равните възможности и устойчивото развитие.

Задачите на ОУП следва да допринесат и за пълна реализация на визията за развитие на общината, в посока на “Община Брусарци – динамично и устойчиво развиващ се земеделски район с плодородна земя, чиста природа, съхранено културно богатство, лекапромишленост и съвременна инфраструктура- привлекателна за живот и работа на млади хора”.

Общият устройствен план на Община Брусарци се разработва в две фази:

- ❖ Първа фаза– Опорен план и изработване на Предварителен проект;
- ❖ Втора фаза – Окончателен проект.

Предварителният проект на ОУП съдържа текстови и графични материали.

Текстовите материали към ОУП съдържат раздели за:

- ❖ регионални проблеми;
- ❖ социално-икономически условия, проблеми на социално-икономическото развитие:
 - демография, демографско развитие (песимистичен, оптимистичен и реалистичен вариант);
 - структура за заетостта;
 - икономическа база, икономическо развитие (промишленост, селско и горско стопанство, транспорт, строителство, туризъм и др.);
 - райони със специфични проблеми;
- ❖ териториални проучвания: релеф, климат, геология и хидрология, флора, фауна, поземлен ресурс по фондове (населени места и други урбанизирани територии, земеделски земи, горски фонд, защитени територии, нарушени територии), структура на собствеността;
- ❖ обитаване: количествено и качествено състояние на жилищния фонд, структура на собствеността, видове (типове) пространствени структури на обитаване, технико-икономически характеристики на видовете (типовете) обитаване;
- ❖ социалната инфраструктура: (образование, здравеопазване, култура, комунални дейности), развитие на социалната база, приоритети за реализация;
- ❖ техническа инфраструктура: трасета и съоръжения, технически параметри на електроснабдителната, водоснабдителната, канализационната, далекосъобщителната мрежи, пътна мрежа (класификация, състояние), големи структурни обекти, покритие на територията на общината с комуникационни системи, пречистване на отпадъчните води, сметосъбиране и третиране на отпадъците, депа за отпадъци;
- ❖ отдих и туризъм;

❖ екологично състояние, екологични условия: прогноза за въздействия върху околната среда от социално-икономическото и пространственото развитие и мероприятия за подобряване на средата;

❖ пространствено развитие: основно предназначение на териториите, режими на устройство и параметри за натоварването им, развитие на урбанизираните територии и на техническата инфраструктура;

❖ правила и нормативи за прилагане на ОУП, които включват условията, при които може да се изменя плана, задължителните изисквания към подробните устройствени планове (ПУП), допустимите натоварвания на териториите и др.

Графичните материали към предварителния проект на ОУП са основни и допълнителни. Основните графични материали на предварителния проект съдържат:

❖ **Общ устройствен план на Община Брусарци** в мащаб М1:25000, изработен върху данни от топографските карти, КВС, специализираните карти и други, в цифров и растерен вид, с отразено бъдещото развитие и устройството на териториите, включващо:

- режим за устройство и строителните граници на урбанизираните територии: населени места, групови и единични паметници на културата, промишлени комплекси и други селищни образувания;

- земеделски земи, в които не се допуска промяна на предназначението им, и останалите земи, в които това е допустимо;

- горски територии (гори и земи от горския фонд), в които не се допуска промяна на предназначението им, и останалите територии, в които това е допустимо;

- територии със специфични характеристики (резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове, защитени местности, паметници на културата, гробищни паркове, минерални извори, калонаходища и др.);

- нарушени територии (рудници, кариери, насипища, свлачища, срутища, мочурища, депа за отпадъци и др.) за етапно възстановяване и рекултивация;

- водни площи и течения - реки, езера, напоителни и отводнителни канали и др.;

- елементи на транспортната техническа инфраструктура – пътна мрежа по класове, железопътни линии, спирки;

- елементи на инженерната инфраструктура - електропроводи, далекосъобщителни мрежи, водопроводи, канализационни колектори, изсърженията към тях (електрически подстанции, пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, понижителни и разпределителни станции и др.);

❖ Схеми в М 1:50 000 за:

- Транспортна инфраструктура;
- Инженерна инфраструктура - мрежи и съоръжения на Електроснабдяване, Газоснабдяване, ВиК;
- Недвижими културни ценности;
- Екологични условия;
- Собственост;
- Бонитетни категории на земеделските земи.

❖ Допълнителни графични материали: други карти, схеми, графики и фотоси по преценка на изпълнителя, с цел изясняване на проектното решение.

Окончателният проект на ОУП ще съдържа текстовите и графичните материали на предварителния проект, коригирани и допълнени, съобразно решенията на експертните съвети, проведените обществени обсъждания и становищата на заинтересуваните централни и териториални администрации.

Текстовите материали към окончателния ОУП ще съдържат:

~ Доклад за изпълнение на препоръките, съобразно решенията на експертните съвети, проведените обществени обсъждания и становищата на заинтересуваните централни и териториални администрации.

~ Текстовият материал от предварителния проект на ОУП, допълнен и коригиран в частите, към които има препоръки.

Графичните материали към окончателния проект на ОУП, трябва да съдържат ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН на Община Брусарци в мащабот М 1:25000, коригиран и допълнен, съобразно решенията на експертните съвети, проведените обществени обсъждания и становищата на заинтересуваните централни и териториални администрации.

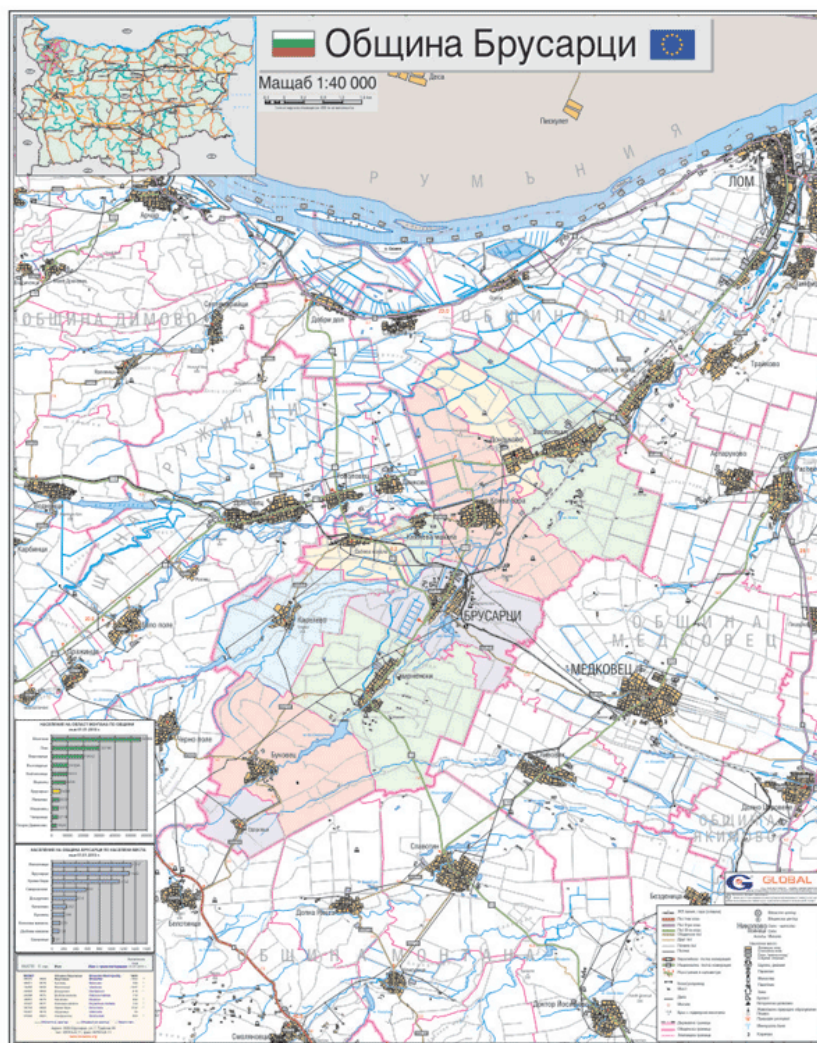
Община Брусарци е създадена с указ № 2295/ ДВ брой 101/26.12.1978, който определя седалищата и състава на общините в Република България. ОУП устройва територия, обхващаща **19451.45 ха** с 10 населени места – едноименният общински център и 9 села. Граничи с общините Монтана, Лом, Медковец и Ружинци. В структурата ѝ, главно място заема град Брусарци, който изпълнява функции на икономически, транспортен и обслужващ център. Тази роля на град Брусарци в миналото и сега, е формирала територия, в която неговото влияние и връзки с населените места, се проявяват доста силно. Тези връзки са най-силни в границите на общината и постепенно намаляват в границите на областта. Принос за това има и транспортно-комуникационната система, в тази част на страната, която улеснява достъпа до града и обслужването на населението. Постоянното население, към 31.12.2014 г., наброява 4 675 души, което е 3.4 % от населението на областта.

Развитието на демографските процеси в общината през последните 10 години е навлязло в неблагоприятна фаза, характеризираща се с чувствително влошаване на режима на демографско възпроизводство. Съгласно Наредба № 7 на МРРБ/22.12. 2003, за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, селищата от Община Брусарци попадат в следните категории:

- в категорията “много малки градове” - гр. Брусарци 1 061 жители;
- средни села (с население от 1000 до 2000 жители) – Васильовци 1 212 жители;
- малки села (с население от 250 до 1000 жители) -селата Дондуково (379 жители), Крива бара (999) и Смирненски (425);
- много малки села (с население до 250 жители) - Одоровци (14 жители), Дъбова махала (102), Княжева махала (139), Буковец (164) и Кисельово (180).

Освен функционален, градът е и пространствен център. Селищната мрежа може да се определи като мозаечно-дисперсно разположена в територията. Високият брой на населените места в общината, обуславя и високата стойност на показателя „гъстота на селищната мрежа” – $3.1/100 \text{ км}^2$ (при $4.7/100 \text{ км}^2$ средно за област Монтана и $3.6/100 \text{ км}^2$ за страната). По степен на урбанизация, Община Брусарци е на предпоследно място в областта с 22.7 % градско население и много по-ниска, от средната стойност за страната (73.1 %) и средната стойност за областта (64.3 %). Това определя урбанистичната структура на общината като моноцентрична. Останалата демографска маса (77.3 %) е разпределена в сравнително равномерна мрежа от села. Икономическият облик на селата е селскостопански, с подчертан самозадоволяващ се производствен характер. Като цяло, в селата липсват възможности за трудова заетост, обезпечаваша жизнената кариера на младите хора. Структурата на първичния социален сервиз е почти огледален образ на тази категория селища и възрастовия профил на населението им. Само в 2, от общо 9 села, има функциониращи училища (Васильовци и Крива бара), а в повечето няма лекарски практики. Центърът компенсира с пълен набор от сравнително добре развити услуги на селищно и общинско ниво.

Община Брусарци е разположена в западната част на Дунавската хълмиста равнина. Днешният релеф е равнинно-хълмист, а според ландшафтното райониране от 1978 г., районът попада в Ломско-Осъмската подпровинция на Южно-Дунавско-Балканската провинция, която от своя страна влиза в състава на Предпланинската зонална област на Дунавската равнина. В инженерно-геоложко отношение, землището спада към Ломската област на Мизийския регион.

Фигура 2.1. Устройвана територия

Община Брусарци е разположена в климатичен пояс с умерено-континентален климат, отличаващ се със студена и сравнително продължителна зима, горещо лято и максимум на валежите през юни. Снежната покривка се задържа в порядъка на 40-70 дни в годината, а средната ѝ дебелина е от 10 до 20 см. Средногодишната сума на валежите е 585 мм. Средногодишната температура на въздуха е 11,6°C, с изразен минимум през януари (-2,1°C) и максимум - през месец юли (23,4°C).

През територията на общината преминават реките Лом и Неченска бара.

Водните площи на територията на общината са 3 030 дка, разпределени като: реки - 914 дка; язовири, водоеми и канали - 1 592 дка; блата и мочурища - 214 дка и рибарници - 310 дка.

Секторът на индустрията не е структуроопределящ отрасъл в общината. През 2013 г. тя е представена само от 5 фирмив сектор Преработваща промишленост.

Една от характеристиките на изостаналите селски райони, към които се причислява Община Брусарци, е ниската степен на развитие на транспортната и техническата инфраструктура. Не е развит туризъм. Железопътните линии в чертите на Общината са две - главна линия Видин-Брусарци-Бойчиновци-Мездра-София, съставен елемент на Трансевропейския коридор ЕТК №4 и №28 II категория Брусарци-Лом. През нейна територияпреминават 31 км третокласни пътища от Републиканската пътна мрежа, но състоянието, на 70% от настилките, е лошо. Общинската пътна мрежа включва пет пътя с обща дължина от 25.7 км в лошо състояние. Общата плътност на пътищата възлиза на 0.2914 км/км² при 0.292, за областта, и 0.3391, за страната.

Сравнение между съществуващите и проектни елементи представяме в таблица 2.2.

Таблица 2.2.Сравнение между съществуващите и проектни елементи вид територия

	ТЕРИТОРИАЛЕН ЕЛЕМЕНТ	ПЛОЩ НА СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕЛЕМЕНТИ		ПЛОЩ НА ПРОЕКТНИ ЕЛЕМЕНТИ	
		ха	%	ха	%
	ТЕРИТОРИИ С НАЙ-ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ				
I	Урбанизирани територии	1131.26	5.82	1131.26	5.82
1.	Жилищни функции	1044.58	5.37	1044.58	5.37
1.1	<i>малка височина и плътност</i>	1044.58	5.37	1044.58	5.37
1.2	<i>средна височина и плътност</i>	-	-	-	-
2	Обществено-обслужващи функции	-	-	-	-
3	Производствени дейности	1.35	0.01	1.35	0.01
4	Стопански дворове	85.327	0.44	85.327	0.44
5	Рекреационни дейности, курорти и вилни зони	-	-	-	-
II	Озеленяване	7.40	0.04	15.69	0.08
1	Озеленяване, паркове и градини	-	-	8.29	0.04

2	Спорт и атракции	0.89	0.00	0.89	0.00
3	Комунално обслужване и стопанство	6.51	0.03	6.51	0.03
III	Нарушени и добивни територии	36.71	0.19	36.71	0.19
1.	Нарушени територии	15.06	0.08	15.06	0.08
2.	Кариери, мини, продуктохранилища	21.65	0.11	21.65	0.11
IV.	Земеделски територии, в т.ч.:	15647.41	80.44	15639.12	80.40
1.	Обработваеми земи - ниви	12522.60	64.38	12682.46	65.20
2	Земеделски земи - лозя	393.18	2.02	393.18	2.02
3	Зеленчукови градини	159.86	0.82	-	-
4	Обработваеми земи – трайни насаждения	130.60	0.67	130.60	0.67
5	Пасища, ливади, мери	1955.45	10.05	1937.30	9.96
6	Необработваеми земи	3.85	0.02	3.85	0.02
7	Животновъдни ферми	14.45	0.07	14.45	0.07
8	Стопански и обслужващи	-	-	9.86	9.86
9	Полски пътища и прокари	467.43	2.40	467.43	2.40
V	Горски територии, в т.ч.:	2149.07	11.05	2149.07	11.05
1.	Гори	1543.00	7.93	1543.00	7.93
2	Горски земи	587.75	3.02	587.75	3.02
3	Горски пътища	18.32	0.09	18.32	0.09
VI.	Водни площи	337.11	1.73	337.11	1.73
VII	Транспорт и комуникации	130.43	0.67	130.43	0.67
VIII	Техническа инфраструктура	12.06	0.06	12.06	0.06
	ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ				
1.	Защитени територии, зони и забележителности	508.45	96.56	508.45	93.63
1.1	За опазване на културното наследство	-	-	8.41	1.55
1.2.	С особена териториално-устройствена	-	-	12.51	2.30

	защита				
2	За възстановяване и рекултивация	4.44	0.84	-	-
3	С активни и потенциални свлачища и срутища	-	-	-	-
4.	Други нарушени и специфични територии	13.66	2.59	13.66	2.52
5.	ОБЩА ПЛОЩ (с отчитане на припокриването)	526.56	100.0	543.04	100.0

Както вече подчертахме, в Предварителния проект за ОУП, в графичната част, цветът на разработваната територия е носител на определена функция, отговаряща на устройствените зони и режими, изведени в табличен вид и представени в таблица 2.3.

Таблица 2.3.Устройствени зони и режими.

	ВИДОВЕ ЗОНИ	Плътност на застрояване (%)	Интензив- ност на застроява- нето	Кот а кор низ (м.)	Минимал на озелене на площ (%)
ЖИЛИЩНИ ЗОНИ					
Жм	Жилищна устройствена зона с преобладаващо малкоетажно застрояване	40	0,6	10	40
СМЕСЕНИ МНОГОФУНКЦИОНАЛНИ ЗОНИ					
Смф	Смесена многофункционална устройствена зона	50	До 3	15	40
ПРОИЗВОДСТВЕНИ ТЕРИТОРИИ. ГРУПА ПРОИЗВОДСТВЕНИ УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ И ТЕРЕНИ ЗА СПЕЦИФИЧНИ ПРОИЗВОДСТВА					
Пмс	Устройствена зона за МСП	50	1.2	-	40
ТЕРЕНИ ЗА БАЗИ НА ГРАДСКОТО СТОПАНСТВО И ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА					
Тти	Терени за транспортна инфраструктура				
Тжп	Терени за инфраструктура на жп транспорта				

Ттр	Терени за бази на транспорта	30	1	10	20
Тел	Терени за площни обекти на електроснабдяване и далекосъобщения				
Твк	Терени за площни обекти на ВиК				
Тп	Терени за площни обекти на снабдяване с петролни продукти, газ и топлоенергия				
Твхк	Терени за водостопанско и хидромелиоративно съоръжение - канали за отводняване и напояване				
ЗЕЛЕНА СИСТЕМА - ГРУПА УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ И САМОСТОЯТЕЛНИ ТЕРЕНИ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА В УРБАНИЗИРАНИТЕ ТЕРИТОРИИ					
Зп	Устройствена зона на градски паркове и градини	1	0.06		85 (вкл. декор. водни площи)
Тгп	Терени за гробищни паркове				
ТЕРИТОРИИ ЗА СПОРТ И АТРАКЦИИ					
Са	Зона за спорт и атракции	20	0.30		40
ЗЕМЕДЕЛСКИ ТЕРИТОРИИ - ГРУПА ЗЕМЕДЕЛСКИ УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ И ТЕРЕНИ					
Зо	Устройствена зона за земеделски територии - обработваеми - ниви				
Зт	Устройствена зона за земеделски територии - необработваема - пасища				
Зт	Устройствена зона за трайни насаждения, разсадници и други				
Зр	За нуждите на селското стопанство - рибарник				

Ззг	Зеленчукови градини				
ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ - ГРУПА ГОРСКИ УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ И САМОСТОЯТЕЛНИ ТЕРЕНИ					
Г	Устройствена зона за гори без възможност за промяна на предназначението				
Гз	Защитни гори и земи				
	КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО				
Ткин	Територия с концентрация на обекти на КИН				
ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ					
Тзз3	Защитена зона 33 BG0000503 „Река Лом” - по Директивата за хабитатите				

Жилищните устройствени зони се застрояват предимно със сгради за постоянно и временно обитаване. Допуска се изграждане на административни и делови сгради, хотели, научни и учебни заведения, обекти на социалната инфраструктура, културата, търговията, услугите, подземни и етажни паркинги и гаражи, търговско-складови и безвредни производства, обекти на инженерната инфраструктура и др., при спазване на устройствени параметри за плътност, интензивност и минимална озелененост, за съответната жилищна зона. Предвидената жилищна устройствена зона, с преобладаващо малкоетажно застрояване (Жм), допуска свободно, групово, сключено застрояване. Проектите за ПУП се изработват при условията на чл. 16 от ЗУТ. Не се допуска изсичане на съществуваща ценна дървесна растителност и покриване или засипване на водни течения.

Смесената многофункционална устройствена зона (Смф) допуска комплексно, свободно, свързано или групово застрояване. Териториите са с многофункционално предназначение за обществено обслужване, търговия, безвредни производства, жилища, спорт и атракции и други допълващи функции. Не се допускат обекти за дейности с вредни отделяния и влияния. Изпълняват се всички изисквания за изграждане на достъпна среда.

Площите с жилищно предназначение не могат да заемат повече от 30% от допустимата РЗП в зоната. Височината на застрояването може да е над 15 м, но се доказва с ПУП и РУП.

Производствените територии – група производствени устройствени зони и терени за специални производства са предназначени за производствено-складови дейности и допълващите ги обществено обслужване, комуникации и транспорт, благоустройство и спортно-развлекателни обекти. Предвидената устройствена зона за малките и средните предприятия (МСП) е за застрояване с производствени, складови, административни, търговски и обслужващи сгради и съоръжения на МСП. Допускат се само производства с хигиенно-защитна зона до 50 м. Допуска се изграждане на жилищни сгради, магазини и заведения за обществено хранене, при спазване на хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда.

Терените за бази на градското стопанство и техническата инфраструктура са обособени терени, предназначени за осигуряване на елементите на градското (комуналното) стопанство, като всеки отделен терен има своя специфика и конкретна функция. Параметрите на застрояване се установяват с ПУП. В санитарно-охранителната зона на обектите не се допуска жилищно строителство. Минимум 1/3 от озеленената площ трябва да бъде с висока дървесна растителност. Терените за транспортна инфраструктура (Тти) са предназначени за улици и пътища; терените за инфраструктура на жп транспорта (Тжп) – за жп линии и ареали; терените за бази на транспорта (Ттр) – за гаражи, депа и др. на обществения транспорт; терените за площни обекти на електроснабдяване и далекосъобщения (Тел) – за електростанции, ел.подстанции, телефонни централи, радио- и телевизионни и други телекомуникационни централи и др.; терените за площни обекти на ВиК – за резервоари, пречиствателни станции и др.; терените за площни обекти на снабдяване с петролни продукти, газ и топлоенергия (Тп) – за гориво-смазочни стопанства, газоразпределителни станции, топлоцентрали и др., а терените заводостопанско и хидромелиоративно съоръжение (Твхк) – за канали за отводняване и напояване.

Зелена система – група устройствени зони и самостоятелни терени на зелената система в урбанизираните територии е с различни основни функции – рекреативни, еколого-хигиенни, защитно-мелиоративни и др. специфични (гробница, ботанически градини, зоопаркове и др.). Допуска се изграждането на обекти със спортни и атракционни функции, при спазване на предвидените параметри за устройствената зона и терените.

Устройствената зона на градски паркове и градини (Зп) предполага изграждането на паркове за ежедневен и седмичен отдих; допуска се застрояване със сгради и съоръжения за дейности, свързани с отдиха.

Собствеността в тази зона може да бъде и частна. Необходимите площи за широко обществено ползване, които са задължително публична общинска собственост, се определят въз основа на ПУП. Минимален размер на УПИ е 1ха. Минимум 2/3 от озеленената площ на парка е с висока дървесна растителност. Терените за гробищни паркове (Тгп) се устройват на основата на ПУП. По периферията на гробищните паркове, в рамките на регулационните им граници, се предвижда задължителна изолационна зеленина с мин. ширина 10 м. Хигиенно-защитната зона на съществуващите гробища и техните разширения, граничещи с жилищни територии, е 100м, а за новопредвидените - 200 м.

Териториите за спорт и атракционна зона са представени от Зона за спорт и атракции (Са), в която се допуска застрояване само за спорт и атракции. До 50%, от нормативно определените паркоместа, се осигуряват в подземни паркинг-гаражи. Две трети от озеленената площ е с висока дървесна растителност. Площта на откритите спортни съоръжения влиза в площта на усвояване.

Земеделските територии – група земеделски устройствени зони и терени имат рекреативни, еколого-хигиенни, защитно-мелиоративни и др. специфични (гробища, ботанически градини, зоопаркове и др.) основни функции. Допуска се изграждането на обекти със спортни и атракционни функции, при спазване на предвидените параметри за устройствената зона и терените. В устройствената зона за земеделски територии – обработваеми земи – ниви (Зо), допустимите функции и параметри на застрояване се определят, съобразно функционалното предназначение и параметрите на съседните устройствени зони и терени. В случаите, когато е допустимо обитаване, застрояването е ниско, при макс. плътност 25% и макс. Кинт 0.6. Строителство се разрешава въз основа на ПУП и след смяна на предназначението на земеделската земя.

В устройствената зона за земеделски територии - необработваема земя – пасища (Зт) без промяна на предназначението на земеделските земи, се допуска застрояване с обекти и съоръжения, свързани с непосредственото им ползване: стопански, складови селскостопански сгради, площадки и съоръжения, жилищна сграда за стопаните и работещите, инженерни мрежи и съоръжения за благоустрояването на имотите. Допустимите параметри на застрояване, съвместимо с основното предназначение на имотите, са следните: за имоти с площ до 5дка - едноетажни стопански постройки с площ до 35 м² за съхранение на селскостопанска продукция и инвентар, в т. ч. и помещение за обитаване; за имоти с площ от 5 до 10

дка - едноетажни стопански постройки и съоръжения с площ до 70 м² за съхранение на растителна и животинска продукция и отглеждане на домашни животни, в т.ч. и помещение за обитаване, а за имоти с площ над 10 дка - определя се застроен двор, който не може да надхвърля 20% от площта на имота. Плътността на застрояване, общо на всички предвидени сгради и съоръжения, не може да надхвърля 15% от площта на застроен двор. Разгънатата застроена площ на жилищните сгради не може да бъде по-голяма от сумарната застроена площ на стопанските сгради и постройки. Изграждането на жилищни сгради се допуска след или едновременно с изграждането на стопанските сгради и съоръжения. Допуска се изграждане на проводи и съоръжения на инженерната инфраструктура, при спазване на изискванията на ЗОУМ. В устройствената зона за трайни насаждения, разсадници и други (Зт) се допуска изграждане само на обекти, пряко обслужващи основната функция на терена.

Горски територии – група горски устройствени зони и самостоятелни терени- позволява устройството и застрояването да се осъществяват по реда на Закона за горите. Допустимо е изграждане на сгради и съоръжения с функция отдиш въз основа на ПУП и след смяна на предназначението на земята. Допуска се изграждане на проводи и съоръжения на инженерната инфраструктура, при спазване на изискванията на ЗГ. Устройствената зона за гори, без възможност за промяна на предназначението (Г), е основно с екологични и средообразуващи функции. Допускат се дейности, съгласно лесоустройствения проект. В зоната Защитни гори и земи (Гз) активно влияние имат водоохранни, противоерозионни и мелиоративни функции. Допуска се изграждане на противоерозионни и мелиоративни съоръжения.

Територията с концентрация на обекти на КИН (Ткин) осигурява допълнителен режим, с който се изисква изпълнението на разпоредбите на Закона за паметниците на културата и музеите. Обхваща различни устройствени зони и/или части от тях, в които попадат индивидуални и групови паметници на културата, в т.ч. и паметници на градинското парковото изкуство. Допълнително с пиктограми са обозначени конкретни обекти, представляващи паметници на културата.

В Община Брусарци няма защитени природни територии, обявени или предложени за обявяване, в съответствие с изискванията на Закона за защитените територии обявени или предложени за обявяване защитени зони, изградени по общоевропейската програма НАТУРА 2000, в частта ѝ за опазване на местообитанията на птиците по Директива 2009/147/ЕС /по чл.6 ал.1 т.3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие. Части от землищата на 5 села, с обща площ 507.513 ха, влизат в границите на **Защитена зона „Река Лом”** (BG0000503) от типа зони по чл.6 ал.1 т.1 и 2 от ЗБР (по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и местообитанията на видовете).

Площта на елементите на Националната екологична мрежа и делът им в общинската територия представяме в таблица 2.4.

Таблица 2.4. Площ на елементите на Националната екологична мрежа и делът им в общинската територия.

Елементи на НЕМ		Защитени зони		Защитени зони Дир. 92/43/ЕЕС		Защитени зони Дир.2009/147/ЕС		Защитени природни територии	
ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%
507.513	2.61396	507.513	2.61396	507.513	2.61396	-	-	-	-

Предварителният проект за ОУП определя планово-пространствената структура на общината и насоките за пространственото му развитие, изразено в разнообразни устройствени зони и режими с баланс на териториите. Устройствовите зони и установените режими са представени в ОУП и Доклада за екологична оценка.

Запазва се, изцяло непроменена, площта на териториите за природозащита, включително единствено защитена зона „Река Лом“ (BG0000503).

3. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ И ФАКТОРИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО И ТЯХНОТО ЕВЕНТУАЛНО РАЗВИТИЕ, БЕЗ ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНА

3.1. Атмосферен въздух и климат

3.1.1. Климатична характеристика

Климатичните характеристики, които играят най-съществена роля за формирането на природния потенциал и на замърсяването на въздуха в района са:

- Посока и скорост на вятъра;
- Процент тихо време;
- Брой на дни с мъгла и температурни инверсии;
- Количества и периодика на валежите;
- Интензивност на слънчевото грееене;
- Наличие на локални сезонни приземни преноси на въздушни маси.

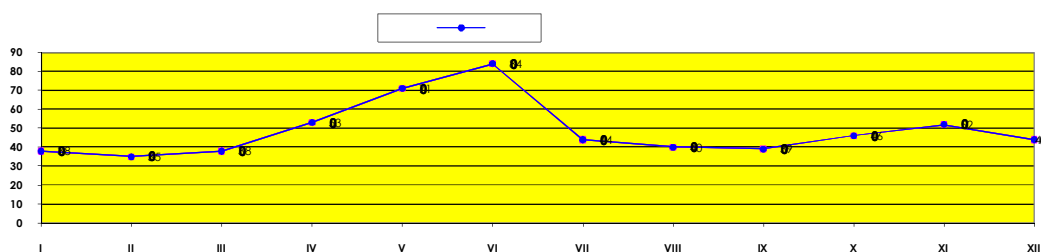
По класификацията, ползвана от Национален институт по метеорология и хидрология към БАН, устройваната територия попада в зоната на умерено-континенталната климатична област, което се обуславя от географското положение, влиянието на въздушните маси, наличието на Старопланинската верига и от начупения релеф. Характеризира се с по-високи минимални температури през лятото, в сравнение, с тези, за страната.

Фигура 3.1.1.1. Климатични области в България

Районът е част от Дунавската равнина и освен, от характера на релефа с надморска височина около 100 м, климатичните показатели се формират от умерените географски ширини и въздействието на водни басейни на територията на общината като река Лом и язовир "Христо Смирненски" и река Дунав на север.

Средногодишната сума на валежите е 585 мм (Фигура 3.1.1.2.).

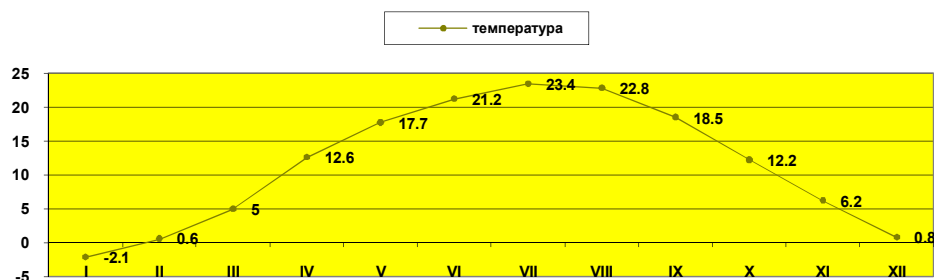

Фигура 3.1.1.2. Разпределена, по месеци, средногодишна сумана валежите (мм) в района (по Актуализиран Общински план за развитие за периода 2007-2013)

Валежите, като климатичен елемент, са в пряко отношение към самопочистването на атмосферния въздух от вредни примеси. Освен положителното влияние обаче, валежите забавят разсейването на замърсителите и довеждат до значително по-висока натовареност на почвите и повърхностните води.

Снежната покривка се задържа в порядъка на 40-70 дни в годината, а средната ѝ дебелина е от 10 до 20 см.

Средногодишната температура на въздуха е 11.6°C, с изразен минимум през януари (- 2,1° C) и максимум - през месец юли (23,4° C) (Фигура 3.1.1.3.).

Фигура 3.1.1.3. Средномесечни температури(°C) в района (по Актуализиран Общински план за развитие за периода 2007-2013).

Горите влияят, до някъде, върху намаляването на температурите през лятото и запазване на по-високите температурни стойности през зимата.

Поради липса на конкретни данни за общинската територия, при климатичната характеристика на района сме ползвали данните от най-близката Хидрометеорологичната станция в Монтана.

Интензивността на сумарната слънчева радиация (образувана от пряка и разсеяна слънчева радиация) е в пряка зависимост от височината на слънцето над хоризонта и от прозрачността на атмосферата, характеризирани главно чрез облачността. Сумарната слънчева радиация има характерен дневен и годишен ход, с максимум по обяд и през лятото, при напълно ясно небе. Сумарната годишна слънчева радиация е около 5100 MJ/m².

Характерна, за района, е сравнително високата годишна продължителност на слънчевото греење, различно през различните сезони и зависещо от два основни фактора - режим на облачност и продължителност на деня. Средногодишната продължителност на слънчевото греење е около 2100 часа.

Облачността пряко влияе върху поетата, от земната повърхност, слънчева радиация. Облачността има максимум през зимните месеци (среден бал 7.0), което намалява с около 70% притока на топлина към земната повърхност.

Степента на покритост на небето с облаци се оценява по десетобална скала (бал 0 - чисто небе, бал 10 - покрито с облаци).

Таблица 3.1.1.1. Средна месечна обща облачност по месеци в балове (ХМС - Монтана)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ср. год
7.0	6.7	6.2	5.6	5.4	4.6	3.5	3.1	3.4	4.9	6.5	7.4	7.0

Районът е с висока влажност на въздуха (69-86%), с максимум през зимните месеци и с висока честота, по отношение на мъглите.

Таблица 3.1.1.2. Средна месечна относителна влажност в проценти (ХМС-Монтана)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ср. год
86	83	77	72	71	69	65	64	69	78	87	87	86

Мъглите се образуват като резултат от съчетаването на климатичните условия и физико-географските характеристики на района. Това е състояние на въздуха в приземния слой, когато видимостта е под 1 km. Кондензацията на наличните водни пари във въздуха, вследствие на понижената температура за дадената относителна влажност, предизвиква повишаване на концентрацията на различните замърсители на въздуха, които се явяват център за кондензацията на водните пари.

Намалената видимост е резултат от кондензацията на водните пари и замърсяване на въздуха с прах, сажди и оксиди от изгарянето на течни и твърди горива и други горими продукти. Разсейването на мъглите става с повишаването на температурата през деня, усилването на турбулентността на въздуха, появата на вятър, разрушаването на температурната инверсия. Районът се характеризира с ниска честота на мъгливото време - около 16 дни годишно. Максимумът на мъглите е през зимата (около 15 дни от ноември до март), като през летните месеци пада до почти до 0 дни .

Таблица 3.1.1.3. Брой на дните с мъгла по месеци (ХМС-Монтана)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ср. год
2.2	1.9	2.1	0.3	0.2	0.0	0.0	0.0	0.2	1.7	3.7	3.7	16.2

Най-неблагоприятно, за самопречистването на атмосферния въздух, е тихото време и слабите ветрове със скорост от 0 до 2 м/сек.

Вятърът е от особено голямо значение за естественото пречистване на въздуха и разсейването на локалните приземни концентрации на вредности на голяма площ и намаляването на техните стойности до допустимите.

От основните му характеристики- посока и скорост, зависят посоките и разстоянията, до които достигат със съответната концентрация, праховите и газови вредности. От тази гледна точка, от съществено значение е броят на дните с малка скорост на вятъра, когато приземната концентрация на вредни вещества достига максимални стойности.

Посоката на въздушните течения, в основни линии, е северозапад-югоизток и север-юг, със скорост по съответните посоки от 2.2-2.4 м/сек. „Тихото” време (безветрие със скорост ≤ 1 m/s) в района, през годината, е със сравнително нисък, за страната, процент (31.8%).

Климатичните характеристики на общинската територия са типични за континенталната подобласт. Характерът на релефа и описаните климатични дадености, обуславят нормална самопречиствателна способност на атмосферата в района.

3.1.2. Атмосферен въздух

Основните източници на емисии в приземния атмосферен слой са в секторите:

- Промисленост;
- Транспорт;
- Отопление (битови и обществени източници);
- Депа, кариери, хвостохранилища, насипища и др.;
- Строителни дейности.

Качеството на атмосферния въздух, съответно нивото на концентрация на замърсяващите вещества в приземния слой на атмосферата в даден район, е в зависимост от редица фактори, оказващи влияние върху тяхното разсейване или задържане, като местоположение, интензивност, честота, продължителност и височина на емисиите, както и от метеорологичните фактори, като посока и скорост на вятъра, валежи, условия за температурни инверсии и т.н.

Основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой, съгласно чл. 4 (1) от Закона за чистотата на атмосферния въздух, са концентрациите на:

- ✓ суспендирани частици;

- ✓ фини прахови частици;
- ✓ азотен диоксид и/или азотни оксиди;
- ✓ олово (аерозол);
- ✓ полициклични ароматни въглеводороди;
- ✓ бензен;
- ✓ въглероден оксид;
- ✓ тежки метали - кадмий, никел и живак;
- ✓ озон;
- ✓ серен диоксид;
- ✓ арсен.

Нормираните пределно-допустими концентрации (ПДК) на основните замърсяващи вещества са съответно установените средногодишни, средноденонощни и максимално еднократни.

Дейността на Националната система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух се регламентира със Заповед на Министъра на околната среда и водите № 694/09.10.2008, в т.ч. брой, вид на пунктовете, контролирани атмосферни замърсители, методи и средства за измерване. Ежегодно МОСВ, ИАОС и РИОСВ определят предприятията – големи неподвижни обекти, източници на вредни вещества в атмосферния въздух, подлежащи на контрол, чрез попълване на регистрационни карти.

В изпълнение на изискванията за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, ИАОС, съгласувано с Регионалните лаборатории, РИОСВ и МОСВ ежегодно изготвят график на предприятията с източници, подлежащи на контролни измервания от РИОСВ. Графикът се утвърждава от Министъра на ОСВ и се изпраща в РЛ и РИОСВ за изпълнение. Всички 16 лаборатории на ИАОС разполагат с автоматични газови анализатори и пробовземна апаратура за контрол на емисиите на вредни вещества във въздуха, монтирани на моторни превозни средства. С апаратурата могат да се контролират емисиите на следните атмосферни замърсители: общ прах, съдържание на тежки метали, SO₂, NO₂/NO, CO, CO₂, общи въглеводороди, летливи органични съединения, амоняк и кислород.

Районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух са определени в съответствие с изискванията на Наредба № 7 (ДВ, бр. 45/1999) и Наредба № 12 (ДВ, бр. 58/2010) към Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ) (ДВ, бр. 45/1996). Изпълнителната агенция по околна среда, съгласувано с РИОСВ-Монтана, е изготвила списък на районите за оценка и управление на КАВ на територията ѝ.

Общината попада в обхвата на чл. 30, ал. 1, т. 4, т.е. райони, в които нивата на един или няколко замърсители не превишават долните оценъчни прагове. Разпределена е в VI район Бойчиновци, обхващащ общините Бойчиновци, Брусарци, Медковец, Вълчедръм и Якимово.

Общините, класифицирани по чл. 30, ал. 1, т. 3 и т. 4, не разполагат със стационарни пунктове за контрол на качеството на атмосферния въздух, и в град Брусарци и общината няма обособен стационарен пункт за мониторинг на атмосферния въздух от Националната система за наблюдение, контрол и информация върху състоянието на околната среда и липсва обстойна статистическа информация за състоянието на въздуха по месеци и по години.

На тази територия не са регистрирани наднормени количества на вредни емисии в атмосферата. Липсват големи промишлени предприятия и крупни точкови източници на емисии от замърсители на атмосферния въздух.

Както и в цялата страна, транспортът има значителен дял в замърсяването на въздуха с прах, оловни аерозоли, въглеродни оксиди, въглероден диоксид и в по-малка степен ФПЧ₁₀.

Община Брусарци се обслужва единствено от третокласна пътна мрежа с регионално значение, която се поддържа от Пътно управление-Монтана:

☑ Третокласен път III-112 (Арчар-Лом): Добри дол-Брусарци-Славотин-Монтана;

☑ Третокласен път III-114: Лом – Дондуково - Брусарци;

☑ Прекласираният път 1121: Брусарци-Крива бара-Дондуково, като връзка между два третокласни пътя, улеснява комуникациите между населените места в общината.

Изградеността на пътната мрежав Община Брусарци е ограничена - само 8% от третокласната пътна мрежа в областта, преминава през територията ѝ. Гъстотата на Републиканската пътна мрежа (0,159) е малко по-ниска, от средната, в областта (0.166) и още повече от средната, за страната, (0.178). Състоянието на РПМ се оценява като средно, а състоянието на 70 % от настилка е незадоволително.

Недостатъчната изграденост на републиканската пътна мрежа в Община Брусарци прави още по-значими функциите на общинската пътна мрежа, която осигурява основните комуникации между населените места в рамките на общината и съседните общини. Към 2012 г. тя включва:

- Път № MON1060, свързващ (III – 112) Дъбова махала - Княжева махала - Крива бара (III – 1121), с дължина 4 км.

- Път № MON1061, свързващ (III – 112) Брусарци-Граница общ. (Брусарци -Медковец)- Медковец (III – 8105), с дължина 1,9 км.
- Път № MON1062, свързващ (III – 112) Смирненски - Буковец - Граница общ. (Брусарци -Монтана) – Белотинци, с дължина 12,4 км;
- Път № MON2063, свързващ (III-112) Дъбова махала–Киселево, с дължина 5 км.

Състоянието им е лошо и се нуждаят от рехабилитация и преасфалтиране.

Описаното състояние на пътищата от републиканската и общинската пътна мрежа, заедно с износените и амортизирани улични настилки, недостатъчното прилагане на комунални дейности и недостига на средства за развитие на модерно и ефективно комунално стопанство, допринасят за запрашаемостта на селищата и съдържанието на фини прахови частици във въздуха.

Въглеродният диоксид не се определя като замърсител, по отношение на КАВ, но в същото време емисиите му се явяват основен показател във въведените екологични стандарти при производството на нови моторни превозни средства.

Община Брусарци се обслужва от единствената, за област Монтана, ж.п. линия VII главна: Видин-Брусарци-Бойчиновци-Мездра/София. Тя е все още единична, но напълно електрифицирана и е включена в Европейското споразумение за най-важните линии за международни комбинирани превози (AGTC). Обслужващите пунктове са ж.п. гара Брусарци и ж.п. спирките Дъбова махала и Крива бара. Незадоволителното състояние на ж.п. гарите, ниските скорости на движение на влаковете и лошото състояние на подвижния състав са главна причина за въздействията върху околната среда, в т.ч. и емисии в приземния атмосферен слой, разбира се, много по-малки от тези, генерирани от автомобилния транспорт.

Вредните емисии от транспортта зависят най-вече от типа на превозните средства, които се използват (съотношението леки коли/тежкотоварни и автобуси), вида на използваното гориво (бензин, дизел, газ), интензивността на трафика и състоянието на пътната мрежа. Емисиите се изхвърлят неравномерно, както в рамките на денонощието, така и през дните от седмицата и сезоните, но събирането на точна и надеждна информация е изключително трудно и до момента няма практика да се извършва.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. Преобладаващата част от обитаваните жилищата се отопляват с твърди горива (дърва и въглища) - основните източници на замърсяване на въздуха, особено при неблагоприятни климатични условия.

Необходимо е да продължат дейностите по благоустрояване и почистване на града и населените места. Развитието на дейности по озеленяване край улиците ще доведат до намаляване на замърсяването от прах и газове, резултат от транспортните средства.

В съседните общини съществуват производствени дейности, които емитират значимо ниво на вредни вещества. В Община Монтана това са „Монбат“ АД, „Берг Монтана Фитинги“ АД, Фабрика за слънчогледово масло в имот No 1, масив 139, местност „Заешко поле“ в землището на село Доктор Йосифово, а в община Лом – „Ломско пиво“ АД. До момента не е регистрирано въздействие върху общинската територия.

Спецификата на устройваната територия е предпоставка за добро състояние на приземния атмосферен слой и липсата на отчетени превишения на пределно допустимите концентрации по действащото българско законодателство.

Освен емисиите от изгорели газове, проблем е праховото замърсяване от непочистени и неблагоустроени улици.

В период на безветрие или на инверсионни състояния, от битовия сектор може да се очакват завишени концентрации на стойностите на серен диоксид, азотен оксид, азотен диоксид и др. През зимния сезон, във вечерните часове, може да се наблюдават завишени концентрации на серен диоксид, поради вида отопление, ползвано в битовия сектор – дърва и въглища. При изгарянето на масово употребяваните, в домакинството, твърди горива, емисиите са с ниска височина и ниска емисионна температура. При неблагоприятни метеорологични условия и затруднена дифузия на замърсителите, това също може да бъде причина за високи приземни концентрации в близост до източниците. Като най-неблагоприятни климатични условия за замърсяване на атмосферния въздух могат да се определят зимните месеци, когато са чести случаите на температурни инверсии, мъгли и облачност. Това създава неприятна атмосферна обстановка в ранните сутрешни и късните вечерни часове.

По отношение на чистотата на въздуха следва да се коментира и проблема с нарастване на нивото на азотните окиси и оловните аерозоли, като резултат на нарастване на броя на личните МПС, качеството на горивата и състоянието на автомобилния транспорт.

Дейностите, свързани с източниците на емисии на летливи органични съединения (ЛОС) във въздуха основно са :

- дистрибуция на бензини (бензиностанции);

□ предприятия, използващи органични разтворители в процеса на производство (дейности по нанасяне на покрития, химически чистения, извличане и рафиниране на растителни масла, производство на каучук и др.);

□ производство, употреба и дистрибуция на определени бои, лакове и авторепаратурни продукти със съдържание на ЛОС, по-високо от установените норми;

□ горивните процеси.

Обектите, използващи в производствената си дейност вещества, чието изпускане в атмосферата води до нарушаване на озоновия слой или предизвиква парников ефект, както тези, преработващи или работещи с такива или с флуорирани парникови газове (заподдръжка на промишлени хладилни, климатични, термopомпени инсталации, стационарни противопожарни инсталации и високоволтова комутационна апаратура) са малко и се контролират периодично за емитиране на въглеродороди, съдържание на халогенни елементи хлор, флуор, бром, йод. Наличието на халогенните елементи във въглеродородите е основната причина за озоноразрушаващото им действие и определя техния различен озоноразрушаващ потенциал.

Всички действащи инсталации в област Монтана, употребяващи разтворители с емисии на ЛОС, са с консумация на разтворители под прагови стойности.

По-големи ползватели са ателиетата за химическо чистене, при които в област Монтана са спазени нормите за общи емисии от 20 г/кг почистен и изсушен продукт. Всички продукти отговарят на изискванията на Наредба за ограничаване на емисиите на летливи органични съединения (ЛОС) при употребата на органични разтворители в определени бои, лакове и авторепаратурни продукти.

Извършените проверки на обекти, използващи озоноразрушаващи вещества в област Монтана, като месопреработващи фирми с хладилни и климатични инсталации показва, че се водят досиета на хладилните и климатични инсталации и извършват проверки за херметичност.

Бензиностанциите, на територията на общината, са приведени в съответствие с изискванията на Наредба №16/1999 за ограничаване на емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини. Изградени са системи за обратно връщане на газовите пари, които не позволяват отделянето на вредни емисии в атмосферния въздух.

Не са правени специални изследвания за източници за неприятни миризми. По принцип, това са местата с изхвърлени органични отпадъци, района около закритото сметище и местата за отглеждане на животни.

Такива са торищата и при липсата на изградена канализация, довеждащ колектор и пречиствателна станция за отпадъчни води.

Въз основа на предварителния анализ могат да се направят някои изводи за текущото състояние на приземния атмосферен слой, без прилагане на ОУПО:

- ❖ Община Брусарци се характеризира с нисък потенциал на замърсяване на приземния атмосферен слой;

- ❖ Климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой;

- ❖ На територията на общината няма предприятия, от чиято производствена дейност да се емитират значителни, по количество, вредности в атмосферата;

- ❖ Отоплителните инсталации в битовия сектор са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон;

- ❖ В резултат на мерките за безопасност на движението през зимата, през пролетта по улиците се натрупва пясък, който при определени метеорологични условия води до увеличаване на праховото натоварване на градската среда;

- ❖ Липсва пренос на атмосферни замърсители от съседни общини;

На този етап препоръчваме, в окончателния вариант на ОУПО да се предвидят устройствени решения, свързани с:

- Поетапна газификация на общината, с което ще се намали замърсяването на въздуха с прах, сажки, въглероден диоксид, азотни окиси, въглероден окис и др.;

- Благоустрояване и почистване на населените места;

- Развитие на зелената система, свързано с допълнително и богато озеленяване на основните улици в населените места и пътните артерии, с цел намаляване на замърсяването от прах и газове, резултат от транспортните средства.

3.2. Повърхностни и подземни води.

Водните ресурси на община Брусарци не са големи. Водните площи и течения заемат 303ха или около 1,62 % от общинската територия. Върху количеството на водите влияе непостоянният режим на реките и ограничените валежи през летните месеци. Водните площи на територията на общината са разпределени по следния начин:

- реки – 914 дка;
- язовири, водоеми и канали – 1 592 дка;
- блата и мочурища – 214 дка;

3.2.1. Повърхностни води.

Двете основни реки на общината са река Лом и десният ѝ приток река Нечинска бара. Общината попада и във водосбора на река Цибрица. Река Лом протича от запад-югозапад на изток-североизток, през северната половина на общината с част от долното си течение. Тя преминава последователно покрай село Княжевамахала, село Кривабара, село Дондуково и село Василевци. При село Дондуково, отдясно, в нея се влива река Нечинска бара, на която е разположен общинският център - град Брусарци. Двете реки протичат в широки, но сравнително дълбоки долини, спрямо околния терен.

Междуселата Смирненск и Буковец, на река Нечинска бара е изграден язовир „Христо Смирненски“, чиито води се използват основно за напояване на обработваеми земи.

Останалите реки са малки притоци във водосбора на реките Лом, Нечинска бара и Цибрица. Основните замърсители на природните води са непречистените отпадъчни води от населените места, производствената дейност и земеделието.

Река Лом извира от главното старопланинско било в землището на село Горни Лом. Образува се от множество по-малки притоци, като за начало са приети изворите на река Бърза (на 2 100 м н.в.) в подножието на връх Миджур (2168 метра) - най-високият в Чипровска планина, Западна Стара планина. Тези рекички имат планински характер, много стръмни наклони на речното корито и големи скорости на течението. До Горни Лом, реката тече под голям наклон. Залесеността в този район е слаба. Залесени са само известни части от водосборната област главно от широколистни гори. Коритото на реката е от скална порода и засипано с камъни, чакъл и пясък, които са типични за водосборни области от подобен характер. Надлъжният наклон на реката до Горни Лом е голям - средно 10 %, а напречният профил на долината се характеризира с дълбоко врязване и стръмни склонове.

От Горни Лом до Долни Лом, реката запазва почти същия характер. Оттам надолу тя навлиза в почти равнинен терен (Долноломско и Средогривски полета), където наклонът ѝ е малък и има характера на равнинна река, а долината е обградена с невисоки хълмове. Речните брегове са ниски, а дъното покрито с пясък. Така реката продължава до махала Фалковец, където приема главния си ляв приток Стакевска река, с десния ѝ приток Чупренска река. В този участък напречният профил на долината става коритообразен. От Фалковец, реката навлиза в полски терен, където долината и коритото на реката се разширяват, като при Дреновец достига до 100-200 m. От Ружинци, на североизток, долината ѝ има асиметрични брегове, с добре развити тераси, отляво на речното легло и стръмни десни склонове. Бреговете на реката в този участък са много ниски и при проливни дъждове, или пък интензивно снеготопене, водите ѝ излизат извън коритото и причиняват наводнения.

Дъното на реката, в по-голямата си част, е покрито с чакъл. При малки водни количества, същите текат ту към единия, ту към другия бряг. Понякога след наводнение, течението на реката е в средата на коритото. Водосборната област на реката е обезлесена и заета от обработваеми площи. Този си характер реката запазва до вливането ѝ в река Дунав, на 742-ри км, в град Лом, на 28 м.н.в. Устието е известно под името "Лимана". Характерно за реката, в най-долното ѝ течение, е подприщването на водите ѝ, което се получава поради по-високите нива на река Дунав.

Средният многогодишен отток при село Дреновец е $4.7 \text{ m}^3/\text{s}$, а при устието $6.4 \text{ m}^3/\text{s}$, с максимум от $11 \text{ m}^3/\text{s}$ и минимум $2.19 \text{ m}^3/\text{s}$. Среден наклон 18.3%, залесеност 35%, годишен отток 202.10^6 m^3 .

Средногодишният отток при станция Трайково е $7.39 \text{ m}^3/\text{s}$. Максимумът е през пролетта (март-май), което се дължи на топенето на снежната покривка и пролетните дъждове, а минимумът - през юли-октомври. Данните за вътрешногодишното разпределение на речния отток за периода 1950/1951-1982/1983, са представени в таблица 3.2.1.1.

Таблица 3.2.1.1. Вътрешногодишно разпределение на речния отток на река Лом

речен отток	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	средногодишен
количество (m^3/s)	6.08	9.37	13.0	14.4	14.6	9.22	3.68	2.13	2.76	3.42	4.72	5.23	7.39
количество (% от годишния обем)	6.90	10.6	14.7	16.2	16.4	10.4	4.10	2.40	3.10	3.90	5.30	6.00	100.0

По течението на реката в Община Брусарци са разположени четири села: Княжева махала, Крива бара, Дондуково и Василевци.

Водите на Лом се използват за напояване (язовир "Дреновец") и електродобив (ВЕЦ "Горни Лом", "Миджур", "Фалковец" и "Китка").

По течението се намират интересни забележителности, като старият мост до Ружинци и вековните летни дъбови гори при Дражинци. При село Роглец, в реката се образува остров, обрасъл с красиви крайречни гори, а на западот Княжева махала расте група от вековни (около 200 години) черни тополи.

Река Неченска бара (Банска бара, Гаговица) извира от северните склонове на Широка планина в Предбалкана, на 476 м.н.в., под името Гюрничка бара. До язовир "Гюрнич" тече на север в дълбока и залесена долина.

От село Гюргич (община Ружинци) продължава в североизточна посока и преди шосето Монтана-Видин, в нея отдясно се влива р. Карачица и се образува същинската река Нечинска бара. Влива се отдясно в река Лом, на 77 м.н.в., в близост до село Дондуково. Дължината ѝ е 30 км. Площта на водосборния басейн на река Нечинска бара е 222 км², което представлява 17.9% от водосборния басейн на река Лом. Основни притоци: Карачица (десен) и Киселевска река (ляв).

По течението на реката в Община Брусарци са разположени следните селища: Буковец, Смирненски и град Брусарци.

Водите на реката се използват главно за напояване – язовири „Гюргич“ и „Христо Смирненски“

На територията на Община Брусарци, на река Нечинска бара е изграден язовир „Христо Смирненски“, третият по големина, в област Монтана. Той е стопанисван от държавното дружество "Напоителни системи" ЕАД, а на него има изградена и Водно-електрическа централа. Водоемът е с площ близо 1000 дка и обем 9 млн. куб. м.

Река Цибрица (не преминава през територията на общината, но част от водосбора ѝ попада на територията на общината) извира северно от Костин връх (871 м) в Широка планина, част от Предбалкана на 818 м.н.в., под името Селска бара. При село Клисурица получава отдясно водите на река Клисурица и се насочва на изток, вече под името Цибрица. След село Дългоделци, завива на североизток и тече в широка асиметрична долина с по-стръмни десни брегове. Влива се отдясно в река Дунав на 716-ти км, на 27 м.н.в., на 700 м източно, от село Долни Цибър.

Площта на водосборния басейн на река Цибрица е 933.6 км², като граничи само с други два водосборни басейна: на северозапад -река Лом, а на югоизток и юг - с водосборния басейн на река Огоста. Основни притоци: леви -Цибър, Турловица, Душилница (Барата); десни - Клисурица, Винашка бара, Селска река. Средният многогодишен отток в устието на реката е 2.00 м³/s, с ярко изразен максимум през пролетта - април-юни.

Според типологията на повърхностните води, на територията на Община Брусарци се идентифицират три типа водни тела от категория "Река". Всяко водно тяло е речен участък с еднакво екологично и химично състояние, който има важна роля при управлението на водите. Конкретно, на територията на общината са определени 5 водни тела (Таблица 3.2.1.2.).

Таблица 3.2.1.2. Списък с типовете повърхностни водни тела от категория „Реки“.

Описание	Тип	Код на тип	Име на тип	Име на реката
р.Лом от извора до вливането на р.Нечинска бара и р.Нечинска бара от яз. „Смирнески“ до вливане в р.Лом	TP111111	BGTR13	Малки и средни чакълесто-пясъчни реки	Лом
р.Нечинска бара от извора до вливането ѝ в яз. „Хр.Смирненски“	TP111111	BGTR13	Малки и средни чакълесто-пясъчни реки	Нечинска бара
р.Лом, от с.Дондуково до устие ѝ	TP103110	BGTR7	Големи лъсови реки	Лом
р.Цибрица, от извора до с.Разград	TP111111	BGTR13	Малки и средни чакълесто-пясъчни реки	Цибрица
р.Цибрица, от с.Разград до устие	TP103111	BGTR8	Малки и средни лъсови реки	Цибрица

Според типологията на повърхностните води, на територията на Община Брусарци се идентифицира един тип водно тяло от категорията "Езеро" - яз. „Христо Смирненски“ - „Малки средновисоки сладководни езера с дълбочина над 6 m“ (тип TE 111020– код на тип BGTL14 M).

Територията попада в Дунавски район за басейново управление на водите, с център град Плевен. По Плана за управление на речните басейни, в общината са идентифицирани 6 повърхностни водни тела – пет в категория „Реки“ и едно в категория „Езеро“ и приравнените към тях:

❖ Код на водното тяло - BG1WO600R012; Име на водното тяло: „Лом WORWB12“, с код на типа BGTR13, обхващащо река р.Лом, от извора до вливането на р.Нечинска бара и р.Нечинска бара, от яз. „Смирненски“ до вливане в р.Лом. Дължината на водното тяло е 138.638 км.

❖ Код на водното тяло - BG1WO600R013; Име на водното тяло: „Нечинска бара WORWB13“, с код на типа BGTR13, обхващащо река р. Нечинска бара, от извора до вливането ѝ в яз. „Христо Смирненски“. Дължината на водното тяло е 20.500км.

❖ Код на водното тяло - BG1WO600R015; Име на водното тяло: „Лом WORWB15“, с код на типа BGTR7, обхващащо река р.Лом, от с.Дондуково до устието ѝ. Дължината на водното тяло е 24.330 км.

❖ Код на водното тяло - BG1WO800R016; Име на водното тяло: „Цибрица WORWB16”, с код на типа BGTR13, обхващащо река р.Цибрица, от извора до с.Разград. Дължината на водното тяло е 95.970 км.

❖ Код на водното тяло - BG1WO800R017; Име на водното тяло: „Цибрица WORWB17”, с код на типа BGTR8, обхващащо р.Цибрица, от с. Разград до устието. Дължината на водното тяло е 18.480 км.

❖ Код на водното тяло - BG1WO600L014; Име на водното тяло: яз. „Христо Смирненски”, с код на типа BGTL14, с площ 0.975 км². Стопанисва се от „Напоителни системи” ЕАД, град София, клон Мизия.

На територията на Община Брусарци е потвърдено, като силномодифицирано едно повърхностно ВТ: яз. „Христо Смирненски”, с код BG1WO600L014, с причини за определянето му, като такова, в зависимост от специфичната употреба: за производство на ел. енергия, нарушение в хидроложкия режим (отнето или заустено водно количество) и за земеделие/гори; Силномодифицирани са силно изменени, спрямо естественото им състояние, водни обекти, или части от тях, в резултат на човешка дейност, с цел защита от наводнения, водоползване или друга икономическа или социално-значима дейност и чието възстановяване в естествено състояние е необосновано, защото е необосновано скъпо, или би повлияло на икономическите дейности. Изкуствени водни тела са водни тела, създадени в резултат от човешка намеса.

Състоянието на повърхностните водни тела от категория „Реки”, на територията на Община Брусарци, съгласно ПУРБ 2010-2015 в Дунавски район, е представено на Таблица 3.2.1.3.

Таблица 3.2.1.3. Състояние на повърхностни водни тела от категория „Реки” на територията на Община Брусарци, съгласно ПУРБ 2010- 2015 в Дунавски район.

Код на водното тяло	Име на реката	Код на типа	Описание	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние
BG1WO600R012	Лом	BGTR13	река Лом, от извора до вливането на река Нечинска бара и река Нечинска бара, от яз. „Смирненски” до вливане в река Лом	добро	добро
BG1WO600R013	Нечинска бара	BGTR13	река Нечинска бара, от извора до вливането ѝ в яз. „Христо Смирненски”	добро	добро

BG1WO600R0 15	Лом	BGTR7	река Лом, от с.Дондуково до устието ѝ	добро	добро
BG1WO800R0 16	Цибрица	BGTR1 3	река Цибрица, от извора до с.Разград	добро	добро
BG1WO800R0 17	Цибрица	BGTR8	река Цибрица от с.Разград до устието	умерено	добро

Състоянието на повърхностните водни тела от категория „Езера“ на територията на Община Брусарци, съгласно ПУРБ 2010-2015 в Дунавски район, е: водно тяло яз. „Христо Смирненски“ BG1WO600L014: Екологичен потенциал – добър; Химическо състояние – добро.

Във връзка с изготвянето на нов (актуализиран) ПУРБ 2016-2021, са предложени нови граници на повърхностните водни тела, въз основа на новата типология след 2010 година. (Приложение №6, към чл.12, ал.4, Таблица 1.Характеристика на типовете водни тела от категория „Река“, „Езеро“ и „Преходни води“, за които е разработена класификационна система за оценка на екологичното състояние от Наредба Н-4 за характеризирание на повърхностните води, в сила от 05.03.2013). Тези нови граници на водните тела са предварителни в момента, не са утвърдени и не са окончателни. До края на действие на първият ПУРБ, ще използваме водните тела в границите, за които имаме оценка към 2010 година. С влизане в сила на актуализирания втори ПУРБ, ще бъдат променени границите и обособени новите повърхностните водни тела, с нови кодове и в актуализираните граници на типовете.

Новите повърхностните водни тела, попадащи на територията на Община Брусарци, съгласно ПУРБ 2016- 2021, са:

❖ Код на водното тяло - BG1WO600R013; Име на водното тяло: „Лом WORWBO13“, обхващащо река Лом, от вливането на р. Стакевска до вливането на р. Нечинска бара. Дължината на водното тяло е 38.056 км, водосборна площ 260.334км²; История на водното тяло, спрямо ПУРБ 2010-2015: част от BG1WO600R012.

❖ Код на водното тяло - BG1WO600R1014; Име на водното тяло: „Нечинска бара WORWB1013“, обхващащо река Нечинска бара, след яз. „Христо Смирненски“. Дължината на водното тяло е 13.781 км, водосборна площ 134.163км²; История на водното тяло, спрямо ПУРБ 2010-2015: част от BG1WO600R012.

❖ Код на водното тяло - BG1WO600R015; Име на водното тяло: „Лом WORWBO15“, обхващащо река Лом, от вливането на р. Нечинска бара до устието. Дължината на водното тяло е 24.189 км, водосборна площ 154.314км²; История на водното тяло, спрямо ПУРБ 2010-2015: BG1WO600R015.

❖ Код на водното тяло - BG1WO800R1016; Име на водното тяло: „Цибрица WORWB1016”, обхващащо река Цибрица, от извора до устието, включително приток – р. Цибър. Дължината на водното тяло е 80.896 км, водосборна площ 814.786км²; История на водното тяло, спрямо ПУРБ 2010-2015: BG1WO800R016, част от BG1WO800R017.

❖ Код на водното тяло - BG1WO600L014; Име на водното тяло: яз. „Христо Смирненски WORWBO14”; Географско описание на водното тяло: яз. „Христо Смирненски” на р. Нечинска бара.

Дължината на водното тяло е 1.732 км, водосборна площ 98.096км²; История на водното тяло, спрямо ПУРБ 2010-2015: BG1WO600R013 и BG1WO600R014.

Антропогенното въздействие върху течащите повърхностни води се обуславя от т.н. “точкови” и “дифузни” източници.

Точкови източници са:

- Канализации на населени места, заустващи без необходимото пречистване;
- Съществуващите ПСОВ не пречистват всички отпадъчни води, поради липса на довеждащи колектори, недостатъчен капацитет, необходимост от реконструкция, модернизация, преоборудване.
- Зауствания на промишлени отпадъчни води от индустриални обекти - липсват ефективни пречиствателни съоръжения, голяма част от тях са морално и физически остарели и не се експлоатират и поддържат съгласно изискванията;

- Зауствания на непречистени отпадъчни води от селскостопански ферми.

Дифузни източници са:

- Населени места с над 2000 е.ж., без изградени градски канализации;
- Сметища на населени места с над 2000 е.ж.;
- Дифузни източници на замърсяване от индустрията – зауствания на отпадъчни води в попивни кладенци и безотточни лагуни, наличие на нерегламентирани депа за производствени отпадъци;
- Селско стопанство – нерегламентирано натрупване на торови маси, безразборно торене и т.н. стари замърсявания.

Състоянието на повърхностните води се определя по данни на Националната система за мониторинг – НАСЕМ. Качествата на повърхностните води в реките се оценява съобразно изискванията на Наредба № 7, за показатели и норми за определяне качеството на течащите повърхностни води.

Като зони за защита на водите, за водните тела са регламентирани санитарно-охранителни зони, защитени зони по Натура 2000, чувствителни и уязвими зони.

Мониторингът на повърхностните води е част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) и обхваща програми за контролен и оперативен мониторинг. Целта на мониторинговите програми за контролен мониторинг е да осигурят необходимата информация за оценка на състоянието на водите в рамките на речния басейн или подбасейн. Оперативните програми за мониторинг определят състоянието на водните тела в риск и оценяват промените, които са настъпили в резултат от прилагането на програмата от мерки.

Мрежите за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води и измерваните показатели в тях са регламентирани със Заповед № РД – 182/26.02.2013 на Министъра на околната среда и водите. Общият брой на пунктовете на територията на страната е 617, от които, на територията на Басейнова дирекция за управление на водите Дунавски район- 134 пункта за контролен мониторинг и 54 пункта за оперативен мониторинг. От програмата Мониторинг на повърхностни води на територията на Дунавски район в периода на ПУРБ (2013-2015), на територията на Община Брусарци е определен един пункт за контролен физикохимичен мониторинг за категория „Езера”: Код на пункта: BG1WO62319 MS051; Име на пункта: Язовир “Хр.Смирненски” на река Лом; Код на водното тяло: BG1WO60 0L014; Географски координати: N43°36'51.5"E 23°00'42.5". В този пункт се извършва контролен физикохимичен мониторинг. При контролния мониторинг се измерва: Основни физикохимични показатели от I група с честота 4 пъти годишно; Хидроморф. елементи за качество - 1-2.

Със символ I и II се обозначават групите основни физикохимични показатели, които се мониторира, съгласно Приложение 4.1.2 .от ПУРБ. С числа (1, 2, 3 ...) се обозначават в графата приоритетните вещества, които се мониторира, съгласно Приложение 4.1.2.от ПУРБ.. С числа (1, 2, 3,) се обозначават в графата специфичните замърсители, които се мониторира, съгласно Приложение 4.1.3. от Раздел 4 на ПУРБ. Със символи 1,2, и 3, са отбелязани хидроморфологичните елементи за качество. Показателите, които се наблюдават, са основни физикохимични, приоритетни вещества и специфични замърсители, като честотата им на мониторинг е от 4 до 12 пъти в годината. Измерваните показатели са разделени в три групи :

- Основни физикохимични показатели - температура, рН, неразтворени вещества, електропроводимост, биогенни елементи (NH₄-N, NO₃-N, PO₄), разтворен кислород, наситеност с кислород, перманганатна окисляемост, БПК, ХПК, желязо, манган, сулфати, хлориди и др.;

- Приоритетни вещества-силно токсични, устойчиви и лесно биоакмулиращи се вещества. Броят им е 33;
- Специфични замърсители - органични вещества, тежки метали и металоиди, цианиди, феноли и други специфични вещества.

От програмата Мониторинг на повърхностни води на територията на Дунавски район в периода на ПУРБ (2013-2015), на територията на Община Брусарци е определен един пункт за контролен хидробиологичен мониторинг от категория „Езера”: Код на пункта: BG1WO00623MS051; Име на пункта: „Хр. Смирненски”; Географски координати: N43°36'51.5"; E23°00'42.5"; Код на водното тяло: BG1WO600L014.

От мониторинговата програма, в изпълнение на Наредба 2/13.09.2007 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, за повърхностните води на територията на община няма определен пункт.

Според *Междинен преглед на значими проблеми при управление на водите в Дунавски район 2014г.*, е направена Риск-оценка на повърхностните водни тела в БДУВДР.

Водни тела в риск – това са тела, за които е ясно, без необходимост от по-нататъшно охарактеризиране или допълнителни мониторингови данни, че няма да постигнат екологичните цели в РДВ;

Водни тела, които е възможно да са в риск – такива водни тела, за които има вероятност да не постигнат екологичните цели в РДВ, но поради недостатъчни данни не може да се направи, с достатъчна сигурност, окончателна оценка. За тях са необходими допълнителни мониторингови данни за окончателната оценка;

Водни тела, които не са в риск – това са водни тела, за които е ясно, без необходимост от по-нататъшно охарактеризиране или допълнителни мониторингови данни, че ще постигнат екологичните цели в РДВ;

Риск-оценката на повърхностните водни тела, на територията на Община Брусарци, с променени граници и обособени нови повърхностни водни тела:

- Код на повърхностното водно тяло - BG1WO600L014; Географско описание на повърхностното водно тяло: яз. „Христо Смирненски” на р. Нечинска бара; Дължина на реките, km/площ на язовира, км –0.975; Водосбор на площ, km - 98.096; Оценка по биологичните елементи за качество: Риск-оценка - в риск; Оценка по физико-химични показатели: Кислороден режим: в риск /БПК 5/; Биогенни замърсители: не е в риск; Специфични замърсители: в риск; Риск-оценка: в риск. Обща екологична оценка на риска: в риск; Химична оценка на риска: приоритетни вещества - вероятно в риск.

- Код на повърхностното водно тяло - BG1WO600R015; Географско описание на повърхностното водно тяло: р. Лом, от вливане на р. Нечинска бара до устието; Дължина на реките, km/площ на язовира, км - 24.189; Водосбор на площ, km - 154.314; Оценка по биологичните елементи за качество: Риск-оценка: в риск; Оценка по физико-химични показатели: Кислороден режим: не е в риск; Биогенни замърсители: не е в риск; Специфични замърсители: не е в риск; Риск-оценка: не е в риск. Обща екологична оценка на риска: в риск; Химична оценка на риска: приоритетни вещества - вероятно в риск.

- Код на повърхностното водно тяло - BG1WO600R1013; Географско описание на повърхностното водно тяло: р. Лом, от вливане на р. Стакевска до вливане на р. Нечинска бара; Дължина на реките, km/площ на язовира, км - 38.056; Водосбор на площ, km - 260.334; Оценка по биологичните елементи за качество: Риск-оценка: вероятно в риск; Оценка по физико-химични показатели: Кислороден режим: няма данни; Биогенни замърсители: няма данни; Специфични замърсители: няма данни; Риск-оценка: вероятно в риск. Обща екологична оценка на риска: вероятно в риск; Химична оценка на риска: приоритетни вещества - вероятно в риск.

- Код на повърхностното водно тяло - BG1WO600R1014; Географско описание на повърхностното водно тяло: р. Нечинска бара, след язовир „Хр. Смирненски“; Дължина на реките, km/площ на язовира, км - 13.782; Водосбор на площ, km - 134.163; Оценка по биологичните елементи за качество: Риск-оценка: вероятно в риск; Оценка по физико-химични показатели: Кислороден режим: няма данни; Биогенни замърсители: няма данни; Специфични замърсители: няма данни; Риск-оценка: вероятно в риск. Обща екологична оценка на риска: вероятно в риск; Химична оценка на риска: приоритетни вещества - вероятно в риск.

- Код на повърхностното водно тяло - BG1WO800R1016; Географско описание на повърхностното водно тяло: р. Цибрица, от извора до устието, вкл. приток - р. Цибър; Дължина на реките, km/площ на язовира, км - 80.897; Водосбор на площ, km - 814.787; Оценка по биологичните елементи за качество: Риск-оценка: в риск; Оценка по физико-химични показатели: Кислороден режим: не е в риск; Биогенни замърсители: в риск (NNH₄, NO₃, общ N); Специфични замърсители: не е в риск; Риск-оценка: в риск. Обща екологична оценка на риска: в риск; Химична оценка на риска: приоритетни вещества - вероятно в риск.

Общината и регионът се характеризират с директни зауствания на отпадъчни води във водоприемниците, тъй като ПСОВ са изградени само в областния център Монтана.

Определените мерки за постигане на целите на опазване на околната среда за повърхностните водни тела на територията на общината са следните:

❖ Основни мерки:

- Контрол по изпълнението на условията на разрешителното за заустване на отпадъчни води във водни обекти.
- Изграждане на канализационна мрежа за населените места.
- Изграждане на ПСОВ за населените места.
- Контрол върху задължителното изпълнение, от земеделските стопани в уязвимите зони, на програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделските стопанства.
- Спазване на правилата за добра земеделска практика, с цел опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници.
- Разрешителен режим за водно тяло, съобразно ОВОС/екологичната оценка и/или оценката за съвместимост.
- Забрана за издаване на разрешителни за водовземане, с цел БЕЦ (с изключение на руслови БЕЦ на съществуващи бентове и прагове).

- Контрол по спазване на условията в разрешителното за водовземане.

❖ Допълнителни мерки:

- Допълнителни условия в издадените и новоиздаващите се разрешителни за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти, с цел достигане на добро състояние на водния обект.
- Подобряване на сметосъбирането и сметоизвозването в населените места.

На територията на Община Брусарци няма данни за замърсяване от точкови индустриални емитери. Няма данни за потенциално повлияни участъци от дифузно замърсяване от селскостопански източници.

3.2.2. Подземни води.

Подземните води са не само ценен природен ресурс и източник за задоволяване на различни потребности, за формиране на природната среда, но и важен воден ресурс за задоволяване на потребностите на човека и на икономиката, като цяло. Подземните води в България имат свои собствени басейни, в които се извършват процесите на тяхното количествено натрупване, движение и формиране на хидрохимичните им свойства. Факторите, които определят условията за формиране на подземните води в България, тяхната динамика и режим са много, но първостепенно значение от тях имат:

- Физико-географски - релеф, климат, хидрология, хидрография;

➤ Геоложки - геоложки строеж, литоложки състав на скалите и тектонски структури.

Релефът играе определена роля в режима, динамиката, количеството и качеството на подземните води. Изхождайки от морфогенетичните, орографските и тектонски белези в България, са определени четири основни геоморфоложки ивици (области): Дунавска хълмиста равнина, Старопланинска ивица, Преходна ивица и Рило-Родопски масив.

Изхождайки от главните физико-географски и геоложки фактори, които предопределят разпространението, произхода, количеството, режима и динамиката на различните видове подземни води, България се разделя на три хидрогеоложки региона: Мизийски, Балканиден и Рило-Родопски, като районът на управление на Басейнова дирекция Дунавски район обхваща Мизийския и Балканидния хидрогеоложки регион. В териториалния обхват на ОУП на Община Брусарци са развити няколко подземни водни тела (Таблица 3.2.2.1.).

Таблица 3.2.2.1. Подземни водни тела в териториалния обхват на ОУП.

ГИС слой	Код на ПВТ към 2009	Наименование на водното тяло към 2009	Площ на ПВТ към 2009, (km ²)
1	BG1G0000Qal013	Порови води в Кватернера - р. Лом	150
1	BG1G0000Qpl023	Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър	2890
2	BG1G00000N2034	Порови води в Неогена - Ломско- Плевенска депресия	1734

Според първоначалната характеристика на подземните водни тела на територията на БДДР към 2009 г., те се характеризират по следния начин:

- Наименование на подземното водно тяло (ПВТ): Порови води в Кватернера - р. Лом; Код на ПВТ: BG1G0000Qal013; ГИС слой: 1; Площ на ПВТ, км²: 150; Тип на вместващия колектор: поров; Тип на ПВТ: безнапорен; Литоложки строеж на ПВТ: чакъли и пясъци; Характеристика на покриващите, ПВТ, пластове в зоната на подхранване: песъчливо-глинести отложения; Средна дебелина на ПВТ: 6.5; Средна водопроводимост, м²/ден: 1045; Среден коефициент на филтрация, м/ден: 161; Защитно действие на покривните пластове: Благоприятно, % - 0; Средно, % - 10; Лошо, % - 90.

- Наименование на подземното водно тяло (ПВТ): Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър; Код на ПВТ: BG1G0000QpI023; ГИС слой: 1; Площ на ПВТ, км²: 2890; Тип на вместващия колектор: поров; Тип на ПВТ: безнапорен; Литоложки строеж на ПВТ: разнокъсови чакъли с песъчливо-глинест запълнител, на места с прослойки от пясъци; Характеристика на покриващите, ПВТ, пластове в зоната на подхранване: льосови отложения; Средна дебелина на ПВТ: 25.0; Средна водопроводимост, м²/ден: 13; Среден коефициент на филтрация, м/ден: 2; Защитно действие на покривните пластове: Благоприятно, % -30; Средно, % - 70; Лошо, % - 0.
- Наименование на подземното водно тяло (ПВТ): Порови води в Неогена - Ломско- Плевенска депресия; Код на ПВТ: BG1G00000N2034; ГИС слой: 2; Площ на ПВТ, км²: 3065; Тип на вместващия колектор: поров; Тип на ПВТ: горен слой: безнапорен, долен слой: напорен; Литоложки строеж на ПВТ: горен слой: сивозеленикави глини, песъчливи глини и глинести пясъци в алтернация; с маломощни въглищни лежи, долен слой - отгоре са разположени глини (водоупор), под тях следват разноръждисти пясъци (водонос) с маломощни глинести прослойки; Характеристика на покриващите, ПВТ, пластове в зоната на подхранване: песъчливи глини и льос; Средна дебелина на ПВТ: горен слой - 70.0, долен слой: 100.0; Средна водопроводимост, м²/ден: горен слой – 140, долен слой - 2500; Среден коефициент на филтрация, м/ден: горен слой – 2, долен слой - 25; Защитно действие на покривните пластове: Благоприятно, % - горен слой – 0, долен слой - 95; Средно, % - долен слой – 10, долен слой - 5; Лошо, % - горен слой – 90, долен слой – 0.
- Наименование на подземното водно тяло (ПВТ): Карстови води в Ломско-Плевенската депресия; Код на ПВТ: BG1G000N1bp036; ГИС слой: 3; Площ на ПВТ, км²: 6573; Тип на вместващия колектор: карстов; Тип на ПВТ: напорен; Литоложки строеж на ПВТ: Западна и централна част - варовици, шуплести, напукани и окарстени; Източна част - варовити пясъчници и пясъци; Характеристика на покриващите, ПВТ, пластове в зоната на подхранване: льосови отложения в разкритите части; Средна дебелина на ПВТ: 250.0; Средна водопроводимост, м²/ден: 630; Среден коефициент на филтрация, м/ден: 2.5; Защитно действие на покривните пластове: Благоприятно, % - 95; Средно, % - 5; Лошо, % - 0.

Тези водни тела се запазват без промяна и в проекта за План за управление на речните басейни (ПУРБ) 2016-2021.

Специфичната цел на ПУРБ, по отношение на подземните водни тела, е постигане на добро състояние на подземните води. Подземните водни тела на територията на Община Брусарци се характеризират с добро химично и добро количествено състояние.

Главният фактор, определящ степента и характера на замърсеност на подземните води, е антропогенната дейност. По-често срещаните замърсяващи вещества са амониак, нитрати, нитрити, хлориди, тежки метали. Основни източници на замърсяване на подземните води са: замърсяване от заустване на непочистени битови и промишлени отпадъчни води, замърсените повърхностни води, наторяването с изкуствени торове, използването на пестициди за растителна защита, битово – фекалните отпадъчни води, отпадъчните води от личните животновъдни стопанства, нерегламентирани и неправилно експлоатирани сметища за битови отпадъци и т.н.

Най-често срещания дифузен натиск и въздействие върху ПВТ са: селско стопанство, населени места без канализация, подземни богатства.

Най-често срещания точкови натиск и въздействие върху ПВТ са: складове за пестициди, заустване на БОВ, депа, индустрия, комплексни разрешителни.

Съгласно проекта за ПУРБ 2016-2021, приложение 1.3.2.1., риск-оценката на подземните водни тела на територията на Община Брусарци е представена в Таблица 3.2.2.2.

Таблица 3.2.2.2. Състояниена подземните водни тела, според проекта за ПУРБ 2016-2021, приложение 1.3.2.1., в Дунавски район.

Код на ПВТ	Наименование	Риск- оценка по количество	Риск- оценка по химия	Обща оценка
BG1G0000QaI013	Порови води в Кватерна - р. Лом	не	да	в риск
BG1G0000QpI023	Порови води в Кватерна - между реките Лом и Искър	не	да	в риск
BG1G00000N2034	Порови води в Неогена - Ломско-Плевенска депресия	не	да	в риск
BG1G000N1bp036	Карстови води в Ломско-Плевенската депресия	не	да	в риск

От програмата за контролен мониторинг на химичното състояние на подземните води на БДДР от 2010 г., на територията на Община Брусарци е определен един пункт: Име на пункта: ШК 5 ПС "Крива бара"; Населено място: Крива бара; Код на пункта: BG1G0000QaIMP067; Код на ПВТ: BG1G0000QaI013. Географски координати на пункта: N 43°41'54.66``и E 23°04'18.44``.

От програмата за оперативен мониторинг на химичното състояние на подземните води на БДДР от 2010 г., на територията на Община Брусарци е определен един пункт: Име на пункта: ШК 5 ПС "Крива бара"; Населено място: Крива бара; Код на пункта: BG1G0000QaIMP067; Код на ПБТ: BG1G0000QaI013. Географски координати на пункта: N 43°41'54.66" и E 23°04'18.44".

От програмата за мониторинг на количественото състояние на подземните води на БДДР от 2010 г., на територията на Община Брусарци са определени следните пунктове:

- Име на пункта: ТК; Населено място: Крива бара; Код на пункта: BG1G0000QaIMP063; Код на ПБТ: BG1G0000QaI013. Географски координати на пункта: N 42°37'41.53" и E 25°14'07.36".

- Име на пункта: ТК; Населено място: Крива бара; Код на пункта: BG1G0000QaIMP064; Код на ПБТ: BG1G0000QaI013. Географски координати на пункта: N 43°41'54.5" и E 23°04'44.3".

- Име на пункта: ТК; Населено място: Крива бара; Код на пункта: BG1G0000QaIMP065; Код на ПБТ: BG1G0000QaI013. Географски координати на пункта: N 43°41'45.5" и E 23°04'45.4".

- Име на пункта: ХГНП 145610; Населено място: Крива бара; Код на пункта: BG1G0000QaIMP066; Код на ПБТ: BG1G0000QaI013. Географски координати на пункта: N 43°41'37.4" и E 23°04'46.9".

- Име на пункта: ТК 2хг; Населено място: Василевци; Код на пункта: BG1G00000N2MP186; Код на ПБТ: BG1G00000N2034. Географски координати на пункта: N 43°43' 24.7" и E 23°07'39.7".

- Име на пункта: ТК 3хг; Населено място: Василевци; Код на пункта: BG1G00000N2MP187; Код на ПБТ: BG1G00000N2034. Географски координати на пункта: N 43°43' 24.7 " и E 23°07'39.7".

От мониторинговата програма, в изпълнение на Наредба 2/13.09.2007 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, за подземните води на територията на Община Брусарци е определен един пункт: Наименование и местоположение на пункта: Шахтов кладенец 5 ПС "Крива бара" - с. Крива бара, общ. Брусарци; Код на пункта: BG1G0000QALMP067; Географски координати: N 43°.69850 и E 23°.07180.

Подземните води се оценяват въз основа на информация, която Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) изпраща на Басейнова Дирекция за управление на водите в Източнореломорски басейн - център Пловдив.

Пробите са анализирани в Регионалните лаборатории. За всеки отделен мониторингов пункт има определена схема за пробонабиране и анализиране по четири групи показатели:

- I група - основни физико-химични показатели - разтворен кислород, окислително-възстановителен потенциал, рН, електропроводимост, нитратни йони, амониеви йони, температура, перманганатна окисляемост, обща твърдост, калций, магнезий, хлориди, натрий, калий, сулфати, хидрокарбонати, карбонати, сух остатък; Анализират се всички тези показатели във всички пунктове за подземни води, сезонно (четири пъти в годината) или на полугодие (два пъти годишно).

- II група - допълнителни физико-химични показатели – нитритни йони, фосфати, общо желязо, манган; Анализират се всички, или отделни показатели, само в част от мониторинговите пунктове сезонно (четири пъти в годината).

- III група – метали и металоиди – олово, кадмий, арсен, живак, мед, цинк, никел, хром – тривалентен, хром – шествалентен, обща α – активност и обща β – активност; Анализират се отделни показатели, само в част от мониторинговите пунктове, веднъж годишно през трето тримесечие.

- IV група – органични вещества; Извършват се анализи в ограничен брой мониторингови пунктове, еднократно през годината.

Оценката на статуса на ПБТ, по химично състояние, е дадена в две категории – добро и лошо. Методиката за оценка на химичното състояние на подземните води е в съответствие с Директива 2006/118/ЕС и GUIDANCE DOCUMENT NO.18. Оценката е извършена въз основа на най-строгите прагови стойности, определени при ползване на подземните води за питейно-битово водоснабдяване (Наредба № 9), тъй като всички подземни водни тела се ползват за питейно-битово водоснабдяване. Използвана е мониторинговата информация от два типа пунктове: 1. Тип 1 – актуални МП от Националната мрежа за мониторинг на подземните води, която се администрира от ИАОС. 2. Тип 2 – МП, отпаднали от Националната мрежа за мониторинг на подземните води, за които съществуват представителни данни в периода 1998-2008. Оценката на химическото състояние на отделен мониторингов пункт се прави въз основа на състоянието, определено по отделните показатели. При това: ако по всички показатели, състоянието е „добро“, МП се определя в „добро“ състояние; ако по един или повече показатели, състоянието е „лошо“, МП се определя в „лошо“ състояние. При това положение, се прави внимателен анализ на първичните хидрохимични данни за показателя (показателите), определящ състоянието като „лошо“. Ако се прецени, че данните са съмнителни или недостатъчно достоверни, показателят (показателите), може да се отхвърли при крайната оценка на състоянието на пункта.

Генералната оценка на химическото състояние на ПВТ като цяло, се извърши чрез сравнение на т.н. релевантни стойности (РС) и праговите стойности (ПС) на отделните показатели за химическо състояние. Релевантните стойности се определят по следния начин: 1. При един МП в ПВТ – РС се приема равна на БС на показателя; 2. При два МП в ПВТ – РС се приема равна на средноаритметичното между БС на показателите в двата МП. 3. При три и повече МП – РС се приема равна на медианата от БС на показателите във всички МП. Използването на медианата (вместо средноаритметичната стойност) при повече от два МП, подобрява достоверността на оценката за състоянието на ПВТ по даден показател, поради това, че се прилага статистическа процедура.

По този начин се избягват нереалистични оценки, като например ПВТ в „добро“ състояние – при преобладаващ брой МП в „лошо“ състояние, и обратно. Крайната оценка на химическото състояние на ПВТ се прави въз основа на състоянието, определено по отделните показатели: Ако по всички показатели, състоянието е „добро“, ПВТ се определя като „добро“ състояние. Ако по един или повече показатели, състоянието е „лошо“, ПВТ се определя като „лошо“ състояние. В този случай се прави внимателен хидрогеоложки анализ на МП, които имат основната тежест ПВТ да бъде определено в „лошо“ състояние. Ако се прецени, че тези МП не характеризират достатъчно представителен обем от ПВТ, същите могат да бъдат изключени от генералната оценка за състояние на ПВТ, като цяло. Оценката на химичното състояние на подземните води се извърши въз основа на мониторинговите данни, събрани в периода 2007-2008. Преобладаващият брой стойности на тежките метали, като кадмий, олово, живак, хром и др., не са реално измерени, а са дадени като граница на откриваемост на методиката. Ето защо, при крайната оценка на химичното състояние на ПВТ, показателите олово, кадмий, живак, хром и арсен не са взети под внимание, поради недостатъчна достоверност; единични резултати от анализи са елиминирани; непредставителни мониторингови пунктове са отстранени.

Таблица 3.2.2.2. Химичен статус на подземните водни тела на територията на Община Брусарци.

Код	Име басейн	Химическо състояние	Риск оценка	Отклонения по показател	Източник на замърсяването
BG1G0000Qal013	Порови води в Кватерна - р. Лом	лошо	риск	NO3	дифузни
BG1G0000Qpl023	Порови води в Кватерна - между реките Лом и Искър	добро	не е в риск		

BG1G00000N2034	Порови води в Неогена - Ломско- Плевенска депресия	лошо	не е в риск	NO3	дифузни
BG1G000N1bp036	Карстови води в Ломско-Плевенската депресия	лошо	не е в риск	NO3	дифузни

Мониторинг на количественото състояние.

Мрежата и програмата за мониторинг на количественото състояние на подземните водни тела осигурява данни за оценка на: измененията в естественото подхранване на подземните води и водния баланс; взаимодействието между подземните води и повърхностните води в по-големите реки; усъвършенстване на първоначално възприетите концептуални модели на подземните водни тела.

Количественото състояние на всяко подземно водно тяло е определено по балансовия метод, като са съпоставени разполагаемия ресурс от подземни води (с отнетите, от естествения ресурс, необходими водни количества за подхранване на повърхностните води, където е налична връзка) с разрешените, за водовземане, водни количества до края на 2008 год.

Таблица 3.2.2.3. Оценка на количественото състояние на подземните водни тела на територията на Община Брусарци

Код на подземното водно тяло	Наименование на подземното водно тяло	Обща площ km ²	Естест вени ресурс и (л/сек)	Водо черпен е(л/сек)	Свободни водни количества(л/сек)	Статус
BG1G0000Qal013	Порови води в Кватернера - р. Лом	150	187.5	47	34	добър
BG1G0000Qpl023	Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър	2890	2310	80	2230	добър
BG1G00000N2034	Порови води в Неогена - Ломско- Плевенска депресия	3065	1730	94	1636	добър
BG1G000N1bp036	Карстови води в Ломско- Плевенската депресия	6573	5460	710	4750	добър

Въздействие върху състоянието на подземните водни тела може да се очаква главно в районите, в които е необходимо да се извършат съществени изкопни работи. Тези въздействия касаят частично осушаване на подземните водни тела по протежение на зоната на изкопните дейности, като степента на въздействие зависи от конкретната хидрогеоложка характеристика (в частност, дълбочината на водните нива) на засегнатите подземни водни тела и наличието на водовземни съоръжения в близост до изкопните работи.

Поради значителната разчлененост (респективно, дренираност) на терена, тези въздействия най-вероятно могат да се определят като незначителни. Оценката на това въздействие ще се направи въз основа на изходната информация в ПУРБ за Дунавски район, както и на база актуална информация за тези водни тела, включително и на база на проведените консултации със заинтересовани страни (дружества), на които се засягат съоръжения – зони и съоръжения за водоснабдяване на населението, канализационни системи.

3.2.3. Зони за защита на водите.

Съгласно Чл. 119а. (1) Зоните за защита на водите са:

1. Водните тела и санитарно-охранителните зони по чл. 119 (води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване);
2. Зоните с води за къпане;
3. Зоните, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително:
 - а) уязвими зони;
 - б) чувствителни зони;
4. Зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми
5. Защитените територии и зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.

В обхвата на Общия устройствен план, съгласно ПУРБ 2010-2015, не попадат две, от определените в чл. 119а от Закона за водите, зони за защита на водите - зони за къпане и зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми.

Съгласно заповед РД 970/28.07.2003 на Министъра на МОСВ, районът попада в чувствителна зона, т.е. характеризира се като водоприемник, който се намира или има риск да достигне състояние на евтрофикация - обогатяване с биогенните елементи азот и фосфор.

Това състояние е свързано с ускорен растеж на водорасли и по-висши растителни видове, в резултат на което настъпва нежелано нарушаване в баланса на присъстващите, във водите, организми и влошаване на качеството на водите. Това изисква отпадъчните води, от всички агломерации с над 10 000 еквивалентни жители, които се заустват в него, да бъдат предмет на допълнително пречистване с цел отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор до определените, в разрешителното за заустване, индивидуални емисионни ограничения. По този начин водоприемникът се предпазва от допълнителна еутрофикация и се цели подобряване в неговото състояние.

Територията на общината попада в *уязвима зона*, съгласно ДИРЕКТИВА 91/676/ЕИО от 12 декември 1991 година, регламентирани за България със Заповед № РД -146/25.02.2015на МОСВ, за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници.

От ПУРБ 2010-2015 са определени зоните за защита на водите, попадащи на територията на Община Брусарци.

На територията на Община Брусарци няма зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване.

Съгласно Приложение 3.1.3. от ПУРБ - Регистър на зоните за защита на подземни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване, на територията на Община Брусарци има четири зони за защита, посочени в табл. 3.2.3.1.

Таблица 3.2.3.1. Зони за защита на водите, предназначени за питейно битово водоснабдяване на територията на Община Брусарци.

Код на зоната за защита	Код на ПВТ	Наименование на ПВТ	Зона за защита – състояние
BG1DGW0000QAL013	BG1G0000QAL013	Порови води в Кватернера - р. Лом	лошо
BG1DGW0000QPL023	BG1G0000QPL023	Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър	добро
BG1DGW00000N2034	BG1G00000N2034	Порови води в Неогена - Ломско-Плевенска депресия	добро

BG1DGW000N1BP036	BG1G000N1BP036	Карстови води в Ломско- Плевенската депресия	лошо
------------------	----------------	---	------

Всички подземни водни тела, попадащи на територията на Община Брусарци са използвани за питейни нужди. Водоснабдителните системи са разгледани подробно в т.4.2.4. На територията на общината има учредени две СОЗ за питейно-битово водоснабдяване:

- около ТК1 и ТК2, в землището на село Василевци, учредена със Заповед № СОЗ № 00316/12.10.2009 на Директора на БДДР – Плевен;
- около ТК1, в землището на село Василевци, учредена със Заповед № СОЗ № 00182/02.07.2007 на Директора на БДДР – Плевен.

Районът попада в **уязвима зона**, съгласно ДИРЕКТИВА 91/676/ЕИО от 12.12.1991 год., регламентирани за България със Заповед № РД 930/25.10.2010 на МОСВ за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници. Уязвимите зони се определят за защита на водите от биогенно замърсяване от селскостопански източници. Тези зони са особено важни поради факта, че всички подземни ВТ на територията на Община Брусарци се използват за питейни цели, с оглед защита на подземните води и съхраняването им като стратегически ресурс за поколенията. В обхвата на ОУП на Община Брусарци, съгласно ПУРБ 2010-2015, всички ПБТ попадат в нитратно уязвима зона. **Съгласно** проекта за ПУРД 2016-2021, приложение 3.3.1., ПБТ, попадащи в **уязвима зона са**: Код на ПБТ: BG1G0000QAL013; Наименование ПБТ: Порови води в Кватернера - р. Лом; Код на ПБТ: BG1G00000N2034; Наименование ПБТ: Порови води в Неогена - Ломско-Плевенска депресия; Код на ПБТ: BG1G000N1BP036; Наименование ПБТ: Карстови води в Ломско-Плевенската депресия.

На територията на Община Брусарци има една зона за защита на водите, попадаща в Регистъра на Зоните за опазване на биологични видове Натура2000 за местообитания: Река Лом с код BG0000503: водни тела, попадащи в зоната са: име на водното тяло и код: р. Лом, от извора до вливането на р. Нечинска бара и р. Нечинска бара, от яз. „Смирненски“ до вливане в р. Лом - BG1WO500R012; р. Лом, от с. Дондуково до устието ѝ - BG1WO600R015.

На територията на Община Брусарци няма зони по „Натура 2000“, обявени, съгласно Директива 79/409/ЕИО за съхранението на дивите птици.

3.2.4. Водоснабдяване на територията и съществуващ начин на третиране на отпадъчните води

Съгласно българското законодателство, стремежът е към постигане на следните цели в областта на водоснабдяването и канализационни системи:

- подобряване на условията на живот на населението, свързани с услугите по водоснабдяване и канализация;
- постигане на европейски стандарти в предоставянето на водоснабдителни и канализационни услуги;
- увеличаване на достъпността, надеждността и безопасността на услугите по водоснабдяване и канализация;
- опазване на околната среда и водите;
- подновяване, разширение и подобрене на съществуващата водоснабдителна и канализационна системи и прилежащите съоръжения;
- подобряване на качеството и ефективността на водоснабдителните и канализационни услуги.

3.2.4.1. Водоснабдяване.

Община Брусарци има в състава си 10 населени места с общ брой на жителите 4 675 (НСИ-2014). Всички селища са водоснабдени и се захранват с питейна вода от 12 водоизточника (шахови и тръбни кладенци) и няколко помпени станции – ПС"Крива бара", ПС"Смирненски" и ПС"Г.Белотинци". Към 2012 г., всички населени места вече имат централно водоснабдяване, включително селата Одоровци, Дондуково и Дъбова махала. Степента на покритие с централно водоснабдяване варира от 100% (с.Одоровци) до 82.6% (с.Киселово). Средният дял на покритие за общината е 97.8% (колкото е и за област Монтана), но по-нисък от средната стойност за страната – 99.1%.

Таблица 3.2.4.1. Водоснабдяване на населените места - 2012 г.

Населено място	Външни водопроводи (м)	Изграденост с РЕ тръби	Вътрешни водопроводи (м)	Изграденост с РЕ тръби	Централно водоснабдени
гр.Брусарци	8469	31.0%	19516	13.1%	99.39%
с.Буковец	3940	0.0%	9154	4.3%	96.98%
с.Княжева Махала	758	0.0%	3507	2.8%	89.47%
с.Крива бара	1163	11.8%	16292	0.0%	99.20%
с.Смирненски	560	0.0%	13032	8.9%	99.29%
с.Василовци	1668	0.0%	29126	0.0%	98.20%

с.Киселево	5647.5	15.6%	9684	45.3%	82.64%
с.Одоровци	3324	15.0%	1710	0.0%	100.00%
	25529.5	16.2%	102021	8.4%	97.88%

Общата дължина на изградената водопроводна мрежа е 127.6 км, като 25.5 км от тях, са външни водопроводи, а 102 км - вътрешна водопроводна мрежа. Преобладаващата част от водоснабдителната мрежа на територията на общината е изпълнена с азбестоциментови тръби, които са остарели и амортизирани. Те са основната причина за честите аварии и високи загуби на питейна вода.

Друг системен проблем е високата зависимост от сезонните засушавания и силните колебания в дебита на местните водоизточници.

Около една трета от външните водопроводи в гр. Брусарци са подменени с полиетиленови (РЕ) тръби, но в повечето населени места това още не е направено. Средно, са обновени само около 16% от външните водопроводи. Вътрешната водопроводна мрежа е с още по-ниска степен на обновяване – средно 8%. Най-значими дялове на обновени водопроводи има в с.Киселово (45%) и гр.Брусарци – 13%. Необходимо е по-ускорено обновяване на водопроводната мрежа, за да се намалят прекомерно високите загуби на питейна вода. През юли, 2013 г., Община Брусарци е одобрена за финансиране по проект „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и външен довеждащ водопровод гр. Брусарци и реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа I етап и хидрофорна станция в с. Крива бара” по мярка 321 на ПРСР, на стойност 5.8 млн.лв. Проектът включва и отвеждане на повърхностни води в с.Смирненски.

„Водоснабдяване и канализация”ООД, гр.Монтана поддържа и експлоатира водоснабдяването на осем от населените места на Община Брусарци (гр. Брусарци, с. Буковец, с. Крива бара, с. Смирненски, с. Кн.махала, с. Одоровци, с. Василевци и с. Киселево). Село Дондуково има изградено водоснабдяване, което се поддържа от кметството. На територията на общината 14 водоизточника се поддържат от „ВиК”ООД, гр.Монтана. В експлоатация са 11 водоизточника. Подземните водоизточници, изградени на територията на общината, експлоатирани от „ВиК”ООД Монтана са: (а) дренажи –1 бр.; (б) шахтови кладенци – 6 бр.; (в) сондажни кладенци – 4 бр. Водоносните хоризонти, от които се черпи вода посредством подземните водоизточници, са неогенски водоносен хоризонт (сармат) и кватернерски водоносен хоризонт. Водните тела, в които попадат водоносните хоризонти са: (а) Порови води в кватернера – р. Лом (шаховите кладенци към ПС”Крива бара”); (б) Карстови води в Ломско-Плевенската депресия (дренажът и тръбният кладенец на с. Буковец, тръбните кладенци на с. Василевци, тръбен кладенец в с. Смирненски). Необходимост от почистване имат шахтовите кладенци към ПС”Крива бара”.

Изградените напорни резервоарина територията на общината, които се поддържат от „Вик“ООД, гр. Монтана са 10, с общ обем-1 790м³. В експлоатация са 5 помпени станции. Към ПС”Крива бара” работят 6 бункерни помпени станции. Водата от тях постъпва в черпателния резервоар на основната ПС.

Довеждащите водопроводи на територията на общината са **25529.5м**, изградени от: азбесто-циментови тръби – 16 368м или 63.79%; стоманени тръби – 226.5м (0.88%); поцинковани тръби – 203м (0.79%); PVCтръби – 3 480м (13.56%); полиетиленови тръби – 5 381.5м (20.97%).

Изградените, до 2000 г., водопроводи са 20433.5 м или 79.63%, което обуславя големи загуби, вследствие на честите аварии.

Разпределителната мрежа на територията на общината е 102 021 м, изградена от: азбесто-циментови тръби – 82 265.7м. или 80.64% ; стоманени тръби – 56м (0.05%); полиетиленови тръби – 9 103.3м (8.92%); PVC тръби – 10 596м (10.39%). Изградените, до 2000 г., водопроводи са 97 941.7м или 96%, което обуславя големи загуби, вследствие на честите аварии и прекъсване на водоснабдяването при тяхното отстраняване.

През 2015 г. Община Брусарци подмени разпределителната мрежа на гр. Брусарци и с. Крива бара. Към момента се извършва подмяна на водопроводната мрежа на с. Буковец. Дружеството залага, в инвестиционната програма, ежегодно подмяна на част от съществуващата водопроводна мрежа (участъци с голям брой възникващи аварии).

Водопотреблението, отчитано чрез измервателни устройства, се извършва чрез монтирането им на изхода на помпените станции. Предстои монтиране на измервателни устройства на вход населени места. Тенденцията е към намаляване на фактурираните водни количества, както в сектор ”Население”, така също и в сектор „Стопански”. Намалението на фактурираните водни количества за периода 2009-2014 в сектор ”Население” е 9.4%, а в сектор ”Стопански” - 12.2%. Голям дял от фактурираното водно количество е битовото водопотребление – 93.7% (от общо фактурираното).

Съгласно Закона за водите - чл.194а (1), отнетият, при водовземаването, обем вода да се измерва посредством отговарящи, на нормативните изисквания, измервателни устройства. При техническа невъзможност за монтиране, поддръжка и контрол на измервателни устройства към водоизточници, установена в двустранен протокол между органа, издаващ разрешителното, и ползвателя, се допуска монтажът им да се извърши на хранителната тръба на напорния резервоар или на довеждащия водопровод, при директно включване на потока във водоснабдителната система на населеното място (чл194а (4)).

В инвестиционната програма на дружеството се залагат средства за закупуването и монтирането на измервателни устройства на водоизточниците, а за монтираните, на изход, помпени станции се следи за тяхната последваща проверка, съгласно сроковете, определени в нормативната база. Следи се за своевременно отремонтване на повредени измервателни устройства. Незадоволителен е броят на монтирани измервателни устройства на водоизточници, поради липса на финансова възможност на дружеството.

3.2.4.2. Канализационна мрежа.

Замърсяването, на територията на общината, се причинява от локални източници на отпадъчни води. Такива са:

- Битови отпадъчни води от населените места, които директно или индиректно, без необходимата степен на пречистване се заустват в повърхностни или подземни водни тела.

- Отпадъчни води от производствени обекти.

- Отпадъчни води, които се формират от селскостопански обекти.

На територията на общината почти няма изградена канализационна мрежа. Само 2.2 % обитавани жилища (46 бр.) са свързани с обществена канализация. От тях, 27 са в общинския център, а повечето от останалите, в селата Крива бара (8 бр.) и Василовци (8 бр.). Отпадните води се отвеждат в септични и попивни ями.

3.2.4.3. Пречистване на битовите отпадъчни води от населените места в Община Брусарци

На територията на общината няма изградени пречиствателни станции за отпадни води. В окончателният проект на ОУП е необходимо да се разработят някои аспекти, относно частта водоснабдяване, канализация и съществуващ начин на третиране на отпадъчните води. Да предвиди възможност за нови водоизточници, с цел осигуряване на стабилно водоснабдяване на населените места.

- Да се предвидят варианти за пречистване на водите за питейно-битово водоснабдяване, с цел осигуряване на качествено водоснабдяване.

- Да се посочат водоизточниците, за които има издадени разрешителни за водовземане. Не са посочени водоизточниците за питейно-битово водоснабдяване, за които има учредени и изградени СОЗ. Да предвиди учредяване и изграждане на СОЗ на водоизточниците без СОЗ, както СОЗ на водоемите и помпените станции по Наредба №3 на МОСВ, МЗ и МРРБ за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

- Не е изяснен начина на водоснабдяване на селата Дондуково и Дъбова махала.
- Не е изяснено количеството на подменената вътрешна водопроводна мрежа.
- За всички населени места да се предвидят варианти за изграждане на канализационни системи (съгласно ПУРБ).
- Да се разработят варианти за пречистване на битовите отпадъчни води на всички населени места, самостоятелно за всяко населено място, или пречиствателна станция за няколко населени места.
- Да се предвидят мерки за защита на населението от наводнения.
- Да се отрази Хидромелиоративната инфраструктура на територията на общината.

3.2.5. Оценка на риска от наводнения.

Наводненията са природно явление, което не може да бъде предотвратено. Вероятността за тяхната поява и степента на пораженията им зависят от редица фактори, познаването и управлението, на които позволява да се въздейства върху общите негативни последици от наводненията.

Директива 2007/60/ЕО относно оценката и управлението на риска от наводнения (Директива за наводненията) създава рамка за оценка и управление на риска от наводнения в държавите-членки на Европейския съюз, като се създаде база за подобряване управлението на риска от наводнения и се цели намаляване на неблагоприятните последици за човешкото здраве, околна среда, културното наследство и стопанската дейност. Изискването на директивата е да се оценят дали водните течения и крайбрежието линии са изложени на риск от наводнения, да нанесат на карта разпространението на наводненията при различни сценарии, стопанските активи и хората в риск в тези области и да се предприемат адекватни и координирани мерки за намаляване риска от наводнения.

Критериите за значимост на потенциални бъдещи наводнения са:

1. Приблизителен брой на евентуално засегнати жители (загинали, ранени и с опасност за здравето);
2. Материални загуби;
3. Засегната техническа инфраструктура;
4. Засегната стопанска дейност в евентуално засегнатия район;
5. Засегнати инсталации, съгласно приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда, които могат да предизвикат допълнително замърсяване, поради авария в случай на бедствие;

6. Зони за защита на водите, посочени в чл. 119а, ал. 1 от Закона за водите;

7. Защитени зони, по чл. 6 от Закона за биологичното разнообразие, за които съществува възможност от засягане;

8. Ниво на нарушаване на нормалното функциониране на обществото;

9. Обекти със статут на недвижими културни ценности;

От Списъка с регистрирани минали наводнения на територията на БДДР по населени места (Приложение 8.2 от ПОРН), е установено едно населено място с регистрирани минали наводнения: с. Смирненски; община Брусарци; описание на участъка, в който е възникнало наводнението - в регулация и извън регулация на населеното място; обобщена информация за събитието: на дата 07.3.2006 - проливен дъжд, топящ се сняг, високи подпочвени води, разрушените и запушени отводнителни канали; на дата 21.2.2010 - проливен дъжд, топящ се сняг, високи подпочвени води, разрушените и запушени отводнителни канали и непочистени дерета над селото не успяват да поемат водата. Половината от с. Смирненски е залята от половин метрова вълна вода. Причина за наводненията - подпочвени води.

В Приложение 9.2 от ПОРН е направена Оценка на значимостта на потенциални бъдещи наводнения в Дунавски район, като за територията на общината е посочено едно населено място - гр. Брусарци; Река - Нечинска бара; Значимост "Човешко здраве" - да; Значимост "Стопанска дейност" - да;

Съгласно Заповед №88/21.08.2013 на Директора на БДУВДР, за определяне на РЗПРН, утвърдена със Заповед №РД744/01.10.2013 на Министъра на ОСВ за утвърждаване на РЗПРН в ДРБУ, населените места в Община Брусарци не попадат в Район със значителен потенциален риск от наводнения.

В процес на разработка е Програма от мерки в ПУРН, с цел намаляване на потенциалните неблагоприятни последици от наводнения за човешкото здраве, културното наследство, техническата инфраструктура и стопанската дейност. Необходимо е да се разработят следните мерки за намаляване на риска от наводнения:

- Система за ранно предупреждение чрез краткосрочни метеорологични прогнози.
- Съгъстяване и модернизиране на мрежата на метеорологичен и хидрометричен мониторинг;
- Създаване на точен дигитален модел на релефа чрез заснемане на речните легла, с оглед ранно предупреждение;
- Картиране на наводняемите зони с оглед изготвянето на планове при извънредни ситуации;

- Поддържане на речните легла;
- Законово и нормативно регламентиране на правила и забрани за строителство в наводняемите зони;

3.2.6. Цели и мерки за повърхностни и подземни води и зони за защита.

Екологичните цели са определени в член 4 от Рамковата директива за водите (РДВ). Целта е дългосрочно устойчиво управление на водите, основано на висока степен на защита на водната среда. В член 4, параграф 1 се определя общата цел на РДВ, които следва да бъдат постигнати за всички повърхностни и подземни водни тела, т.е. постигане на добро състояние до 2015 г. и се въвежда принципа за предотвратяване на допълнително влошаване на състоянието. Основните екологични цели в директивата са разнообразни и включват следните елементи, съгласно чл.4(1) от РДВ:

- Недопускане на влошаване на състоянието на повърхностните и подземни води и защита, подобряване и възстановяване на всички водни тела;
- Постигане на добро състояние до 2015 г., т.е. добро екологично състояние (или потенциалното), както и добро химическо състояние на повърхностните води и добро химическо и количествено състояние на подземните води;
- Постепенно намаляване на замърсяването от определени вещества и поетапно спиране на изпускането на приоритетни опасни вещества в повърхностните води, както и превенция и ограничаване на въвеждането на замърсители в подземните води;
- Преустановяване на всякакви значителни възходящи тенденции в замърсяването на подземните води;
- Постигане на стандартите и целите за защитените територии, определени в законодателството на Общността.

Кулминацията в ПУРБ е Програмата от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда. Чрез нея са планирани конкретни действия (мерки), които следва да се предприемат, за да бъдат постигнати поставените екологични цели. Програмата от мерки е основен инструмент за устойчиво управление на водите чрез интегриране на тяхното опазване и ползване в различни области - енергетика, промишленост, селско стопанство, туризъм, транспорт, както и в областта на регионалната политика. Постигането на добро качество на водите осигурява и необходимия стратегически ресурс за питейно водоснабдяване на населението.

3.2.6.1. Повърхностни води

Определянето на целите за опазване на околната среда е описано в Глава X, Радел III от Закона за водите(ЗВ), по-конкретно в чл.156 а до 156 ж.

Съгласно чл.156а, ал.1, т.1 от ЗВ, целите за опазване на околната среда при повърхностните води се определят за:

а) предотвратяване влошаването на състоянието на всички повърхностни водни тела;

б) опазване, подобряване и възстановяване на всички повърхностни водни тела за постигане на добро състояние на водите;

в) опазване и подобряване качеството на водите във всички изкуствени и силно модифицирани водни тела и постигане на добър екологичен потенциал и добро химично състояние на повърхностните води;

г) предотвратяване, прогресивно намаляване и прекратяване наведнъж, или на етапи, на замърсяването от емисии, зауствания и изпускания на приоритетни и приоритетно опасни вещества.

Целите за опазване на околната среда при повърхностните водни тела на територията на общината са: Запазване и подобряване на доброто екологично и доброто химично състояние до 2015г.

В БДДР постигането на целта „добро екологично състояние” е свързано с подобряване на хидроморфоложките условия (възстановяване на брегове и крайречна растителност, нарушения на оттока, рекултивация на речни корита и брегове в следствие въздействието на баластриери, МВЕЦ и др.), намаляване на натоварване с биогенни вещества (главно от отпадъчни води от населени места, от проблеми с отпадъци в речното корито и животновъдство), подобряване на общото физико-химично състояние (от дифузно замърсяване), намаляване замърсяване със специфични вещества (предимно нефтопродукти, мед и цинк от индустриални дейности), подобряване стойностите на биологичните параметри и преодоляване на проблеми с еутрофикацията (цъфтежи на водорасли) в големите язовири.

Част от мерки за постигане на целите на опазване на околната среда за повърхностните водни тела на територията на общината, заложи в ПУРБ 2010-2015 и проекта за ПУРД 2016-2021 са следните:

❖ Основни мерки:

- Контрол на изпълнението на условията на разрешителното за заустване на отпадъчни води във водни обекти.
- Изграждане на канализационна мрежа за всички населени места.
- Изграждане на ПСОВ за всички населени места.
- Контрол на задължително изпълнение, от земеделските стопани в уязвимите зони, на програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски стопанства.

- Спазване на правилата за добра земеделска практика, с цел опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници.
- Разрешителен режим за водно тяло, съобразно ОВОС/екологичната оценка и/или оценката за съвместимост.
- Забрана за издаване на разрешителни за водовземане с цел ВЕЦ (с изключение на руслови ВЕЦ на съществуващи бентове и прагове).
- Контрол по спазване на условията в разрешителното за водовземане.
- Контрол на оттока в участъка след съоръженията за водовземане, оценка на ефективността на рибните проходи, почистване на обема на язовира от наноси (за яз. „Смирненски“).
- Обезвреждане на забранени, негодни за употреба и пестециди с изтекъл срок на годност.
- Премахване на нерагламентираните сметища, които са причина за влошаване на качеството на водите.
- Забрана за складиране на пестициди, депониране и третиране на отпадъци в крайбрежните заливаеми ивици и прилежащите земи на водохранилища.
- Забрана за засаждане на трайни насаждения с плитка коренова система в крайбрежните заливаеми ивици и прилежащи земи на водохранилища.
- Забрана за строителство на ферми в крайбрежните заливаеми ивици и прилежащи земи на водохранилища.
- ❖ Допълнителни мерки:
 - Допълнителни условия в издадените и новоиздаващите се разрешителни за заустване на отпадъчни води в повърхностните водни обекти, с цел достигане на доброто състояние на водния обект.
 - Подобряване на сметосъбирането и сметоизвозването в населените места.
 - Дейности по защита на речните брегове и корита от ерозия, включително и биологично укрепване.
 - Залесяване на бреговете и на водосбора с подходящи местни видове.
 - Забрана за сечи на естествена дървесна растителност по бреговете и островите на водните тела.
 - Изграждане на технически съоръжения за борба с ерозията на водосбора- прагове, баражи и др.
 - Провеждане на проучвателен мониторинг за установяване на източниците на натиск при установено влошаване на състоянието на водното тяло.

3.2.6.2. Подземни води

Съгласно чл.156а, ал.1, т.2 от ЗВ, целите за опазване на околната среда при подземните води се определят за:

- недопускане или ограничаване отвеждането на замърсители в подземните води и предотвратяване влошаването на състоянието на всички подземни водни тела;
- опазване, подобряване и възстановяване на всички подземни водни тела, осигуряване на баланс между водовземането и подхранването на подземните води и постигане на доброто им състояние;
- идентифициране и насочване в обратна посока на всяка значима и устойчива тенденция за повишаване на концентрацията на всеки замърсител, с цел непрекъснато намаляване на замърсяването.

Част от мерките за постигане на целите за опазване на околната среда за подземните водни тела на територията на общината, заложи в ПУРБ 2010-2015 и проекта за ПУРД 2016-2021, са следните:

- ❖ Основни мерки:
 - Определяне и изграждане на СОЗ.
 - Контрол по спазването на охранителния режим в границите на СОЗ.
 - Извършване на контрол на разрешителните, издадени от 2000г. до сега, чийто срок е изтекъл, но не е извършена процедурата по изваждането от експлоатация и консервиране на съоръженията.
 - Прилагане на добрите земеделски практики за торене и съхраняване на торове.
 - Контрол на използването на пестициди в района на подземни водни тела, формиращи в карстови водни хоризонти, разкриващи се на повърхността.
 - Издаване на разрешително, по реда на ЗВ, за водовземане/ползване на повърхностни и подземни води.
 - Разработване на програма за ограничаване и ликвидиране на замърсяванията в уязвимите зони.
 - Извършване на контрол върху задължителното изпълнение на програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони.
 - Спазване на правилата за добра земеделска практика, с цел опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници.
 - Закриване и рекултивация на стари сметища и Мониторинг до и след закриването.

- Изолация под складираните пестициди.
- Преразглеждане, изменение или прекратяване на разрешителни за водовземане, когато се създава опасност от влошаването на състоянието на водните тела.
- Контрол и оборудване на съоръженията за водовземане от ПВТ със стационарно монтирани устройства за измерване.
- Изграждане на канализационна мрежа за всички населени места.
- Изграждане на ПСОВ за всички населени места.

Като допълнителни мерки могат да се посочат:

- Подобряване на практиките за торене и съхранение на торове.
- Привеждане на животновъдните ферми към нормативните изисквания.
- Обучение на земеделските стопани за прилагане на добрите земеделски практики.
- Събиране на актуална информация за местоположението и текущото състояние на складове за пестициди.
- Събиране на информация за нерагламентираните сметища.
- Мерки за забрани и ограничения в защитени и незащитени подземни водни тела.
- Изграждане на нови пунктови за мониторинг.

3.2.6.3. Зони за защита

Мерките, насочени към зоните за защита на водите, по чл. 119а, ал.1, от ЗВ, попадащи на територията на Община Брусарци са:

- Прилагане на правилата за добра земеделска практика за водните тела, определени като зони за защита на водите, предназначени за питейно водоснабдяване в районите, в които е установен риск от замърсяване с нитрати.
- Разработване на програми за ограничаване и ликвидиране на замърсяванията в уязвимите зони.
- Извършване на контрол върху задължителното изпълнение на програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяванията с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони.
- Прилагане на правилата за добра земеделска практика.
- Задължително прилагане на националните стандарти за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние.
- Определяне на изискванията към количеството и качеството на водите при разработване на планове за управление на защитените зони и територии, зависими от подземни или повърхностни води.

- Осигуряване на водни количества във връзка с постигане на БПС на предмета на опазване в защитените зони от Натура2000.

Изграждане на нови пунктове за мониторинг в зоните за Защита на водите.

3.3. Земни недра и минерално разнообразие

Според геоморфоложкото райониране землището попада в Ломския басейн на Западната подобласт, която е част от Областта на дунавската платформена хълмиста равнина.

В инженерногеолошко отношение територията на община Брусарци е отнесена към т.н. Ломска инженерногеоложка област на Мизийски инженерногеоложки регион. (Каменов, Илиев, 1963)

От геолого – тектонска гледна точка Дунавската равнина принадлежи към структурата на Мизийската платформа (плоча). В дълбочина платформата е изградена от фундамент, който се разкрива на повърхността. Съставен е от гранитогнайси, амфиболити, кварцити и магмени скали, а в отделни случаи шисти (Бончев, 1971). Всички те са значително нагънати. Покриват се трансгресивно от палеозойските комплекси, които са по – слабо нагънати и представляват надстройката на Мизийската платформа. Представени са главно от кварцитни пясъчници през ордовика, аргилитошисти през силура, варовици и доломити през девона, варовици и глини с въглищни пластове през карбона, долен пъстроцветен детритусен комплекс през перма и долния триас, варовици и доломити през средния триас, горен пъстроцветен детритусен комплекс през горния триас и долната юра, пясъчливо – варовити седименти, варовици и мергелни варовици през средната и горната юра и валанжа на долната креда, карбонатно – теригенни комплекси, мергели, варовици, пясъчници през кредата, а през палеогена и неогена – пясъчници варовици, глини и накрая от льосовите наслаги през кватернера (Бончев, 1971).

В рамките на Мизийската платформа на наша територия се разграничават ясно две главни структури – Ломската падина, където дебелината на надстройката достига до 10 km и Севернобългарската Подутина (Бончев, 1946; 1971). Характерна за Ломската падишва е Брусарската свита (brN2) (плиоцен, дакроман). Представена е от сивозеленикави, пясъчливи и алевроитни глини с прослойки от пясъци и леци от лигнитни въглища (Чешитев, Филипов ред., 1993). Върху Брусарската свита се разполагат кватернерните седименти, представени най-вече от льосовите разновидности – типичен, глинест и пясъчлив льос, както и льосовидни глини. Заслужава да се отбележи факта, че льос в България присъства единствено в Дунавската равнина заемайки една продълговата тясна ивица южно от Дунав. Тя започва на запад от долината на река Скомля, а на изток достига до Черно море. На запад е широка 10-15 km, а на изток достига до 40-50 km.

Лъсовата покривка заема около 19 000 км² на самата земна повърхност. Средната дебелина на лъсовите наслаги е около 30-60 м. Край река Дунав мощността (дебелината) на лъсовата покривка е до около 100 м, а край границата с Предбалкана изтънява и достига само до 3-4 м. В нея са формирани специфичните лъсови форми на земната повърхност.

В миналото в речната тераса на река Лом се е извършвал промишлен добив на речна баластра. Издадени са и две концесии за добив на подземни богатства:

❖ за находище "Лома", в землището на село Дондуково – строителни материали (пясъци и чакъли);

❖ за находище „Брусарци” – участъци „Смирненски” и „Брусарци”, разположено в землищата на гр.Брусарци и с.Смирненски - неметални полезни изкопаеми – индустриални минерали – кварцови пясъци

Община Брусарци попада в сравнително слабо сеизмично активната част на България.

3.4. Почви и земеползване.

Почвено-географското райониране на България (Нинов,1997) поставя територията на общината в Карпатско-Дунавската почвена област, Долнодунавска подобласт, Западна Долнодунавска провинция (фиг. 3.4.1.).

Фигура 3.4.1. Почвено-географското райониране на България (по Нинов,1997)

Разпространени са черноземите (обикновени, глееви), срещат се и файоземи (обикновени, глееви), обикновени смолници, обикновени лесивирани почви, карбонатно-блатни почви, богати наносни почви. Почвите са от II-ра бонитетна група, клас S₂. Ограничаващи почвеното плодородие са ерозията, дефлацията, заблацията.

Според други автори характерни са:

- ❖ излужени ливадни черноземи (Phaeozems), които се намират в комплекс с тъмните наносни почви. Отличават се с мощен хумусен хоризонт (над 50 см), преходен безкарбонатен В хоризонт с глееви свойства и карбонатна подпочва. Имат високо съдържание на хумус – 3-5%, който достига значителна дълбочина. Почвената им реакция е неутрална. Високо плодородни са и много благоприятни за отглеждането на фуражни култури.

- ❖ излужени чернозем-смолници (Vertisols). Характеризират се като богати, глинести (над 55% глина) почви, със слаба водопроницаемост и с характерно изсушаване и напукване на почвения профил. Съдържат 4-5% хумус. Благоприятстват отглеждането на зърнени, фуражни и технически култури.

Съгласно Общия план за развитие, в общината се развиват оподзолени черноземи; Тъмносиви горски; Сиви горски почви; Алувиално-ливадни; Пясъци и чакъли; Оврази и дерета със силно и напълно ерозирани почви. Почвената покривка е представена предимно от излужени черноземи и алувиално-ливадни почви, които са формирани главно върху плиоценски и кватернерни отложения. На отделни места се срещат малки площи с тъмносиви, сиви горски и алувиално-ливадни почви.

Алувиално-ливадните почви са разпространени предимно по заливните тераси на реките и са богати на скални материали и хумусни вещества. Задържат по-продължително време влагата и са подходящи за отглеждане на зеленчуци. За повишаване на плодородието им е необходимо да се предпазват от заблация и засоляване.

Към утвърдената годишна програма за Почвен мониторинг I и II ниво, 2015 г. за РИОСВ-Монтана, в общината не са определени пунктове за пробонабиране.

През последните години все повече се налага тенденцията за намаляване на замърсяването на земите и почвите. Ограниченото използване на пестициди и торове в земеделието, програмите за екологично земеделие и животновъдство, повишеният контрол за ограничаване на емисионното замърсяване, по отношение на въздуха, водите, управлението на отпадъците, технологичното обновление в производствените процеси, са факторите, водещи до намаляване на деградацията на земите и почвите.

Съдържанието на тежки метали в почвата е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3/01.08.2008 за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

За разлика от други общини в Северозападна България, липсват мащабни увреждания на земите и почвите от добивната промишленост. Няма хвостохранилища и шламохранилища.

В регулационните и извънрегулационните граници на селищата не са установени замърсявания на почвите с устойчиви органични замърсители, в т.ч. нефтопродукти или с растителнозащитни препарати.

С препакетирането и прехвърлянето в централен склад и депа с контейнери тип "Б-Б кубове" безопасно съхранение на залежалите пестициди и други средства за растителна защита, е премахната опасността от замърсяване на почвите.

Липсата на големите наклони на терените, обемът и интензивността на валежите, в съчетание с почвените условия, са част от факторите, които определят интензивността на ерозията. Естествената ерозия се ускорява под влияние на човешката дейност. Незасетите обработваеми земи са подложени на около 30 пъти по-интензивни ерозионни процеси, в сравнение с почви под горска покривка. Широколистните насаждения в горските територии, със своите водозадържащи функции, имат изключителна роля за предотвратяване на ерозионните процеси в района. Засилващи ерозията фактори са нерегламентираните сечи.

В общината няма данни за наличие на силно ерозирали терени.

Липсват данни за площи, замърсени с вредни вещества или отпадъци. Получават се малки локални замърсявания, главно дървесни остатъци, при преработката на дървесина; строителни отпадъци, изхвърляни нерегламентирано и битови отпадъци - около населените места и крайпътните пространства.

Според баланса на територията, формиран от Предварителния проект на ОУПО, в бъдеще не се предвиждат големи промени в земеползването.

Земеделските територии се запазват почти изцяло - от 15647.41 ха или 80.44 %, по опорен план, на 15639.12 ха или 80.40 % по ОУП.

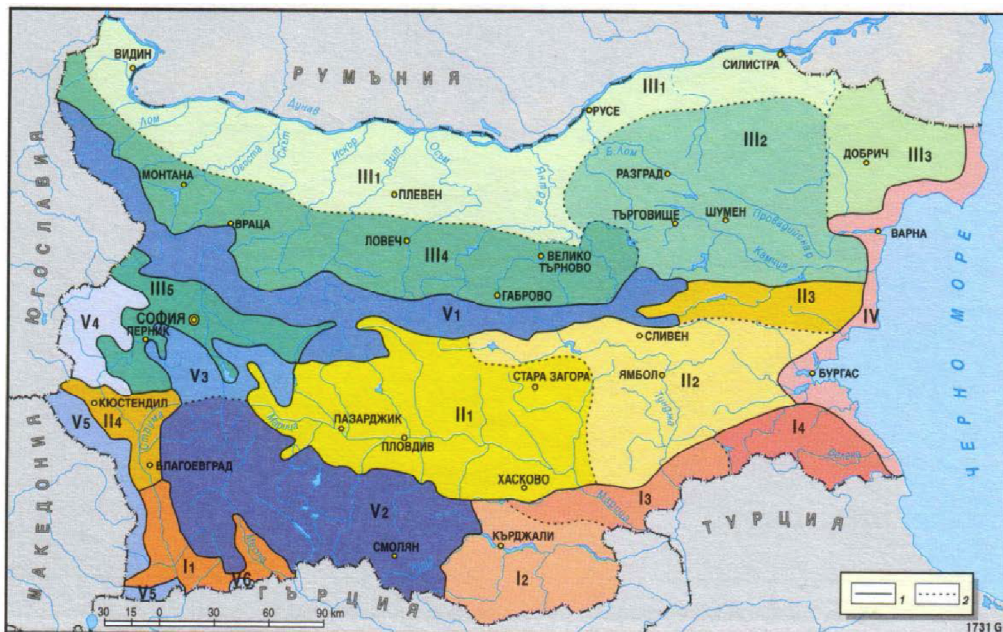
При бъдещото реализиране на ОУПО, се предвижда нарушените терени, които са около 4.44 ха, да бъдат възстановени и рекултивирани още на първия етап от реализацията му.

3.5. Биологично разнообразие и неговите елементи. Елементи на Националната екологична мрежа

3.5.1. Биогеографска характеристика на района

Изследваният район попада в Севернобългарския биогеографски район, Дунавски подрайон (Груев и Кузманов, 1994) (Фигура 3.5.1.).

Климатът в района е умереноконтинентален, с летен максимум на валежите през юни и зимен минимум през февруари и значителни температурни колебания през годината. Севернобългарският район се характеризира с млада биота, която се е разпространявала и развивала в него през кватернера и тук почти липсват палеоендемисти.

Фиг. 7.8. Биоекографски райони и подрайони (по Груев, 1988).

1 – граница на район; 2 – граница на подрайон.

I – Южнобългарски район: I1 – Струмско-Местенски подрайон; I2 – Източнородопски подрайон; I3 – Долномаришко-Долнотунджански подрайон; I4 – Странджански подрайон; II – Среднобългарски район: II1 – подрайон на Горнотракийската низина; II2 – подрайон на Тунджанската хълмиста низина; II3 – Източностаропланински подрайон; II4 – Горноострумски подрайон;

III – Севернобългарски район: III1 – Дунавски подрайон; III2 – Лудогорски подрайон; III3 – Добруджански подрайон; III4 – Предбалкански подрайон; III5 – Софийско-Радомирски подрайон; IV – Черноморски район; V – Планински район: V1 – Старопланински подрайон; V2 – Рило-Родопски подрайон; V3 – Витошко-Ихтимански подрайон; V4 – Крайщенско-Конявски подрайон; V5 – Западнобългарски граничен планински подрайон; V6 – подрайон на Славянка.

Фигура 3.5.1. Биоекографски райони и подрайони (Груев и Кузманов, 1994)

Фауната на района е доминирана от европейско-сибирските, средноевропейските, холарктичните и холопалеарктичните видове, но има и не малка част степни форми, както и единични субмедитерански видове. Обхваща териториите край река Дунав, ограничени на юг от Предбалкана и Лудогорието, а на изток - от Добруджа. В тази най-равнинна част на нашата страна, прорязана от многобройни реки (Лом, Искър, Огоста, Вит, Осъм, Янтра и др.), първичната лесостепна растителна покривка е силно редуцирана.

Остатъци от някогашните горски формации, съставени предимно от благун (*Quercus frainetto*), цер (*Quercus cerris*), вергилиев дъб (*Quercus virgiliana*), летен дъб (*Quercus robur*) и др. се откриват само по бреговете на реките. Във фаунистично отношение, Дунавският подрайон ясно се отделя от останалите райони и подрайони главно с характеризиращите го водни или свързани, с водата, животни.

В крайдунавските блата и по средното и долно течение на дунавските притоци се срещат рибите дунавски щипок (*Sabanejewia bulgarica*), дунавска мряна (*Barbus barbus*), блескавец (*Alburnoides bipunctatus*), морунаш (*Vimba imba*), сабица (*Pelecus cultratus*), голяма вретенарка (*Zingel zinge*), малка вретенарка (*Zingel treber*), бибан (*Gymnocephalus cernuus*) и др.

От земноводните, характерни за подрайона са обикновената чесновница (*Pelobates fuscus*), червенокоремната бумка (*Bombina bombina*) и балканската (сирийска) чесновница (*Pelobates syriacus*). Влечугите са по-слабо представени, отколкото в южните райони на България. Освен широко разпространените, в цялата страна, видове, тук са установени още кримският гущер (*Lacerta taurica*), горският гущер (*Lacerta praticola*), пясъчната боа (*Eryx jaculus*), а в източната част на подрайона - ивичестият гущер (*Lacerta trilineata*). Голямо е разнообразието от водоплаващи птици, особено в биосферния резерват „Сребърна“, където гнездят над 200 вида, сред които са кървоглавият пеликан (*Pelecanus crispus*), голямата бяла чапла (*Ardea alba*), малката белочела гъска (*Anser erythropus*), мустакатият синигер (*Panurus biarmicus*), немият лебед (*Cygnus olor*), малкият корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), блестящият ибис (*Plegadis falcinellus*), тръстиковият блатар (*Circus aeruginosus*) и др.

От бозайниците, характерни за Дунавския подрайон са видратата (*Lutra lutra*), степният пор (*Mustela eversmanii*), черногръдият златист хомяк (*Mesocricetus newtoni*), водният плъх (*Arvicola amphibius*) и др.

Според Асенов (2006), територията попада в Долнодунавската биогеографска провинция, Дунавски биогеографски район.

3.5.2. Растителен свят. Характеристика на състоянието

Устройваната територия е част от Крайдунавски фитогеографски район. Заема по-голямата част от Дунавската равнина в обсега на льосовата ивица. Лесостепната растителност е запазена върху десните долинни склонове.

Лесистостта в общината е ниска. Горските територии заемат **2149.07** ха или 11.05 % от територията на общината. От тях **1543.00** ха или 7.93 % от общинската територия за заети с гори. Включват широколистни листопадни горски и храстови съобщества. Поради благоприятния климат, тези съобщества са по-богати на видове от средноевропейските.

Според „Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България“ (1983), територията, в по-голямата си част, попада в Мизийската горскорастителна област (М), подобласт Северна България (СБ). Във вертикално отношение попада в Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 м н.в.) - М-1

✓ Подпояс на заливните и крайречни гори (0-600 м.н.в.)

✓ Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-400 м.н.в.).

Релефът е равнинен, леко хълмист. Най-високата точка се намира югозападно от село Одоровци - 250 м.н.в.

Стопанската човешка дейност е довела до почти пълно унищожаване на коренната дървесно-храстова растителност. Съхранена е ограничено по десните крайречни склонове по поречието на река Лом, между селата Киселево, Буковец, Смирненски и Крива бара. Формирани са смесени горски формации от благун (*Quercus frainetto*) и цер (*Quercus cerris*), а на относително по-стръмните долинни склонове церът (*Quercus cerris*) образува смесени гори с косматия дъб (*Quercus pubescens*) и виргилиевия дъб (*Quercus virgiliana*), като на места се появява подлес от смрадлика (*Cotinus coggygria*). Малки петна заемат смесените гори на сребролистна липа (*Tilia tomentosa*) с мъждряна (*Fraxinus ornus*) и келявия габър (*Carpinus orientalis*).

Единично се срещат обикновен габър (*Carpinus betulus*), келяв габър (*Carpinus orientalis*), червен дъб (*Quercus rubra*), бреза (*Betula pendula*), обикновен орех (*Juglans regia*), клен (*Acer campestre*), шестил (*Acer platanoides*), полски бряст (*Ulmus carpinifolia*), джанка (*Prunus cerasifera*), дива европейска круша (*Pyrus communis* subsp. *Pyraster*), киселица (*Malus sylvestris*), а от интродуцентите: бяла акация (*Robinia pseudoacacia*), гледичия (*Gleditsia triacanthos*), конски кестен (*Aesculus hippocastanum*), див рожков (*Cercis siliquastrum*), миризлива върба (*Elaeagnus angustifolia*), спирея (*Spirea*), дървовидна ружа (*Hibiscus syriacus*), рози (*p. Rosa*).

В поречията на реките се развиват черна елша (*Alnus glutinosa*), бяла върба (*Salix alba*), ива (*Salix caprea*), бяла топола (*Populus alba*). Срещат се лианите бръшлян (*Hedera helix*), дива тиква (*Bryonia alba*) и обикновен повет (*Clematis vitalba*).

Държавните горски територии в общината се стопанисват от Държавно горско стопанство - Лом. Площното разпределение на горските територии в Община Брусарци са представени в таблица 3.5.2.1.

Таблица 3.5.2.1. Площно разпределение на горските територии в Община Брусарци по землища към 31.12. 2013 г.

Землище	Площ (ха)	Землище	Площ (ха)
Град Брусарци	270.0	село Киселево	335.4
село Буковец	519.9	село Княжева махала	-
село Василковци	301.0	село Крива бара	176.,5
село Дондуково	1.7	село Одоровци	96.3
село Дъбова махала	22.7	село Смирненски	564.6

В ОУПО, по отношение на горските територии, са отразени:

- ✓ актуалните граници на горите с различно предназначение, в т.ч. на вододайните зони, както и устройствения им статут, съгласно Закона за горите.

- ✓ режимът на устройство на горските територии е без право на застрояване;

- ✓ сигнирането на горите и земите, с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции, като елемент на зелената система, чиято организация на стопанисване е насочена, преди всичко, към разширеното възпроизводство на главния продукт – дървесината, при пълно запазване на водоохраннителните и почвозащитни функции на гората;

Борбата с водната ерозия се води със залесителни мероприятия и правилно извеждане на сечите за подмладяване. В мелиоративните гори и земи основната цел е запазване на съществуващата растителност и почвата, влагозапасяването на почвата.

Храстовата растителност включва обикновен дрян (*Cornus mas*), глог (*Crataegus monogyna*), шипка (*Rosa canina*), къпина (р.*Rubus*), обикновена леска (*Corylus avellana*), драка (*Paliurus spina-christi*), смрадлика (*Cotinus coggygria*), люляк (*Syringa vulgaris*), трънка (*Prunus spinosa*).

За откритите по-влажни пространства са характерни ливадна тимотейка (*Phleumpretense*), кощрява (*Setaria glauca*), паламида (*Cirsium arvense*), слез (*Malvasylvestris*), широколист живовляк (*Plantago major*), червена куча лобода (*Chenopodium rubrum*), теснолист живовляк (*Plantago lanceolata*), змийско мляко (*Chelidonium majus*), пелин (*Artemisia abrotanum*), див коноп (*Canabis roderalis*).

Около обработваемите площи и в запустелите урбанизирани терени се срещат много рудерални видове - див овес (*Avena fatua*), полски синап (*Sinapis arvensis*), великденче (*Veronica officinalis*), кокоше просо (*Echinochloa crus-galli*), паламида (*Cirsium arvense*), полска поветица (*Convolvulus arvensis*), разклонена боянка (*Erysimum diffusum*), дългоосилеста овсига (*Bromus sterilis*), луковична ливадина (*Poa bulbosa*), трискот (*Cynodon dacylon*), овчарска торбичка (*Capsella burs-pastoris*), лечебна комунига (*Mellilotus officinalis*), полска детелина (*Trifolium arvense*) и др.

Някои от широко разпространените и пластични растителни видове се използват като лечебни са включени в Закона за лечебните растения. Като билки се ползват още, освен горепосочените, части от коприва (*Urtica dioica*), синя жлъчка (*Cichorium inthylus*), мащерка (*Thymus sp.*), жълт кантарион (*Hypericum perforatum*), медицинска комунига (*Melilothus officinalis*), срамливче (*Orlaja grandiflora*), бял равнец (*Achillea millefolium*), лайка (*Chamomilla recutita*), бял оман (*Inula helenium*), белезникав очеболец (*Potentilla neglecta*), сребрист очеболец (*Potentilla argentea*), бръшлян

(*Hederahelix*), гръмотрън (*Ononis spinosa*), миши уши (*Hieracium pilosella*), мащерка (*Thymus glabrescens*), дялянка (*Valeriana officinalis*), еньовче същинско (*Galium verum*), лепка (*Galium aparine*), обикновена млечка (*Euphorbia cyparissias*), бяла мъртва коприва (*Lamium album*), полски хвощ (*Equisetum arvense*), глухарче (*Taraxacum officinale*), мента (*Mentha spicata*), джоджен (*Mentha piperita*), водна мента (*Mentha aquatica*), бязак (*Sambucus ebulus*), черен бяз (*Sambucus nigra*), камшик (*Agrimonia eupatoria*), подбел (*Tussilago farfara*), лечебен лопен (*Verbascum phlomoides*), обикновен пелин (*Artemisia absinthium*), змийско мляко (*Chelidonium majus*), пача трева (*Polygonum aviculare*), кукувича прежда (*Cuscuta europaea*), теснолистен живовляк (*Plantago lanceolata*), широколистен живовляк (*Plantago major*), овчарска торбичка (*Capsella bursa-pastoris*), маточина (*Melissa officinalis*), вратига (*Tanacetum vulgare*), гингер (*Onopordon acanthium*), бутрак (*Bidens tripartita*), полско великденче (*Veronica arvensis*), вълча ябълка (*Aristolochia clematitis*), върбинка лечебна (*Verbena officinalis*), детелина ливадна (*Trifolium pratense*), динка лечебна (*Sanguisorba officinalis*), ежева главичка (*Sparganium erectum*), гръцка коприва (*Urtica urens*), водно пипериче (*Persicaria maculata*), обикновена ралица (*Consolida regalis*), птиче просо (*Lithospermum officinalis*), черен синап (*Brassica nigra*), татул (*Datura stramonium*), трицветна теменуга (*Viola tricolor*), лечебен росопас (*Fomaria officinalis*), зърника (*Rhamnus cantaricus*), камшик (*Agrimonia eupatoria*), дяволска уста (*Leonurus cardiaca*), чубрица планинска (*Satureja montana*), бодлив щир (*Amaranthus spinosus*) и други.

Типичните хидрофити са водна леща (*Lemna minor*), теснолистна берула (*Berula erecta*), плаващ ръждавец (*Potamogeton natans*).

Хигрофитите, като полупотопени и крайводни растения, които образуват съобщества най-често по бреговете на реките и в периферията на стоящите водоеми и на преовлажнени почви, са по-добре представени - дълголистна мента (*Mentha longifolia*), лопуш (*Petasites hybridus*), обикновената блатия, върболист (*Lythrum salicaria*), влакнеста върбовка (*Epilobium hirsutum*), огничевоподобно великденче (*Veronica anagallis-aquatica*), теснолистен папур (*Typha latifolia*), горски камъш (*Scirpus sylvaticus*) и др.

Тревистите растения, които фигурират в Приложенията на Закона за биологичното разнообразие и Червената книга на Р. България, които сега се срещат само в Дунавския подрайон и са вероятни за района са: *Stratiotes aloides* (алоевиден стратиотес; евросибирски вид), *Allium angulosum* (ръбестостъблен лук; евросибирски вид), *Dianthus carthusianorum* (картузиански карамфил; европейски вид), *Cicuta virosa* (воняща цикута; евроазиатски вид), *Rindera umbellata* (сенниковидна риндера; Сърбия, Югозападна Украйна), *Salvia scabiosifolia* (степен конски босилек; Крим), *Verbascum dieckianum* (диекианов лопен; балкански ендемит), *Heleocharis carniolica*

(карниолска блатница; средноевропейски вид), *Thalictrum flavum* (жълто обичниче; евросибирски вид). Само в Дунавския и Предбалканския подрайон у нас се среща *Centaurea rumelica* (румелийска метличина), а само в Дунавския и Лудогорския подрайон - *Jurinea ledebourii* (източен миск).

Установени са 19 природни местообитания, включени в Приложение №1 на Директива 92/43/ЕИО и Приложение №1 на ЗБР:

- ✓ Твърди олиготрофни до мезотрофни води с бентосни формации от *Chara* (3140);
- ✓ Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition* (3150);
- ✓ Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitriche-Batrachion* (3260);
- ✓ Реки с кални брегове с *Chenopodion rubri* и *Bidention p.p.* (3270);
- ✓ Низинни сенокосни ливади (6510);
- ✓ Неблагоустроени пещери (8310);
- ✓ Балкано-панонски церово-горунови гори (91M0);
- ✓ Мизийски гори от сребролистна липа (91Z0);
- ✓ Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-pandion*, *alnion incanae*, *salicion albae*) (91E0*).

Оценката на въздействието върху природните местообитания е разгледана подробно в приложения Доклад за степента на въздействие върху Защитена зона „Река Лом“, тъй като почти изцяло местонахождението им е в нейните граници.

3.5.3. Гъби

Според съвременната систематика, гъбите, като еукариотни, неподвижно прикрепени, без хлорофил, листа и стъбла, организми са обособени в отделно биологично царство. Като биологичен ресурс могат да бъдат разглеждани стопански значимите видове - сърнела (*Macrolepiota procera*), зърнеста масловка (*Suillus granulatus*), масловка (*Suillus luteus*), рижика (*Lactarius deliciosus*), челядинка (*Marasmius oreades*). Срещат се още майска гъба (*Calocybe gambosa*), бисерна гъба (*Amanita rubescens*), обикновена пънчушка (*Armillaria mellea*), ливадна печурка (*Agaricus arvensis*), горска печурка (*Agaricus sylvaticus*), сиво-виолетова гълъбка (*Russula cyanoxantha*), копринена гъба (*Volvariella bombycina*), пърхутка (*Calvatia utriformis*), кладница (*Pleurotus ostreatus*), пъстърва (*Polyporus squamosus*) и др.

Опасните патогени за дървостойките са сярножълта гъба (*Laetiporus sulphureus*), обикновена пънчушка (*Armillaria mellea*), същинска праханова гъба (*Fomes fomentarius*), борова праханова гъба (*Fomitopsis pinicola*), плоска ганодерма (*Ganoderma applanatus*), зимна припънка (*Flamulina velutipes*).

Отровните видове са червена мухоморка (*Amanita muscaria*), петниста мухоморка (*Amanita pantherina*), бяла мухоморка (*Amanita verna*), дяволска гъба (*Boletus satanas*), дипленка (*Gyromitra esculenta*), вълчи зъб (*Inocybe erubescens*), отровна млечница (*Lactarius torminosus*), обикновена киселка (*Paxillus involutus*), бясна гъба (*Russula emetica*) и др.

3.5.4. Животински свят. Характеристика на състоянието.

Зооценозите в общината са свързани с характера на местообитанията и спецификата на биогеографския подрайон.

Безгръбначната фауна е богата на видове, но недостатъчно проучена. Единствено, в този подрайон, у нас се срещат *Ceraclea fulva* и *Setodes punctatus* от ручейниците, *Hydroporus piceus* от водните бръмбари. Установени са локалитети на бисерна мида (*Unio crassus*) и бръмбар рогач (*Lucanus cervus*).

Във фаунистично отношение, Дунавският подрайон ясно се отделя от останалите райони и подрайони, главно с характеризиращите го водни, или свързани с водата, животни. В средното и долното течение на дунавските притоци, в т.ч. и на река Лом, се срещат рибите дунавски щипок (*Sabanejewia bulgarica*), дунавска мряна (*Barbus barbus*), блескавец (*Alburnoides bipunctatus*), морунаш (*Vimba vimba*), сабица (*Pelecus cultratus*), голяма вретенарка (*Zingel zingel*), малка вретенарка (*Zingel streber*), бибан (*Gymnocephalus cernuus*) и др.

В Червената книга на България са включени 10 вида риби от Дунавския регион. Защитени, от ЗБР, са 21 вида, включени в Приложение № 2. Други 10 вида, в т.ч. всички есетрови, малката дунавска скумрия, голямата дунавска скумрия и др., са в ограничен режим на ползване - Приложение 4 на ЗБР.

В участъка от река Лом, попадащ в устройваната територия, са установени 10 вида, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС балканска кротушка (*Gobio kessleri*), балканска кротушка (*Gobio uranoscopus*), белопера кротушка (*Gobio albipinnatus*), балкански щипок (*Sabanejewia aurata*), голям щипок (*Cobitis elongate*), распер (*Aspius aspius*), ивичест бибан (*Gymnocephalus schraetser*), европейска горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*), черна (балканска) мряна (*Barbus meridionalis*) и обикновен щипок (*Cobitis taenia*). В Приложение 2 на ЗБР са включени черна мряна (*Barbus meridionalis petenyi*), европейска горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*), балкански щипок (*Sabanejewia aurata balcanica*), белопера кротушка (*Gobio albipinnatus*), балканска кротушка (*Gobio uranoscopus*), голям щипок (*Cobitis elongate*).

По данни на местните риболовци, в язовир „Смирненски“, в землището на едноименното село, се срещат шаран, бял и пъстър толстолоб, бял амур, таранка/каракуда/, уклей, сом, щука, скобар, слънчева рибка.

Степента на проученост на херпетофауната на устройваната територия е ниска. Характерни, за Дунавския биогеографски подрайон, (Груев и Кузманов, 1994) са земноводните: обикновена чесновница (*Pelobates fuscus*), червенокоремна бумка (*Bombina bombina*) и балканска (сирийска) чесновница (*Pelobates syriacus*).

Подрайонът се отличава с най-голямо видово разнообразие на земноводни, като само тук са установени дунавският гребенест тритон (*Triturus dobrogicus*), добруджанският тритон (*Triturus dobroticus*), зелената водна жаба (*Rana esculenta*) и обикновената чесновница (*Pelobates fuscus*). Глациални реликти са алпийският тритон (*Triturus alpestris*) и сирийската чесновница (*Pelobates syriacus*). Срещат се още дъждовник (*Salamandra salamandra*), обикновен тритон (*Triturus vulgaris*), голяма водна жаба (*Rana ridibunda*), планинска водна жаба (*Rana temporaria*), дървесница (*Hyla arborea*), горска дългокрака жаба (*Rana dalmatina*), жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), зелена крастава жаба (*Bufo viridis*) и кафява крастава жаба (*Bufo bufo*).

Влечугите са по-слабо представени, отколкото в южните райони на България. Освен широко разпространените, в цялата страна, видове, тук са установени още кримският гущер (*Lacerta taurica*), горският гущер (*Lacerta praticola*), пясъчната боа (*Eryx jaculus*), а в източната част на подрайона - и ивичестият гущер (*Lacerta trilineata*).

Съставът и природозащитният статус на установените и вероятни видове земноводни и влечуги представяме в таблица 3.5.4.1. Публикуваните данни за Дунавската равнина, като цяло, предоставят възможност за преценка относно кои от видовете земноводни и влечуги потенциално биха могли да се срещат в изследваната територия, въз основа на информацията за тяхното разпространение (Бисерков и др., 2007; Stoyanov et al., 2011).

Таблица 3.5.4.1. Състави природозащитен статус на установените и вероятни видове земноводни и влечуги.

СЕМЕЙСТВО	ВИД	INDEX LATINUS	ПРИРОДОЗАЩИТЕН СТАТУС
КЛАС ЗЕМНОВОДНИ (AMPHIBIA)			
Саламандрови <i>Salamandridae</i>	дунавски гребенест тритон	<i>Triturus dobrogicus</i>	Приложение 2 и 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II IUCN - DD
	обикновен тритон	<i>Lissotriton vulgaris</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III IUCN - LC

Бумкови <i>Bombinatoridae</i>	жълтокоремна бумка	<i>Bombina variegata</i>	Приложение 2 и 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II IUCN – LC Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. II и IV
	червенкоремна бумка	<i>Bombina bombina</i>	Приложение 2 и 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II IUCN – LC Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. II и IV
Дървесници <i>Hylidae</i>	жаба дървесница	<i>Hyla arborea</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II IUCN – LC Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. II и IV
Крастави жаби <i>Bufo</i>	зелена крастава жаба	<i>Bufo viridis</i>	Приложение 3 на ЗБР Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. IV Бернска к-я – Пр. № II
	кафява (голяма) крастава жаба	<i>Bufo bufo</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III I IUCN – LC
Водни жаби <i>Rana</i>	голяма водна жаба	<i>Pelophylax ridibundus</i>	Приложение 4 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III IUCN – LC Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. V
	горска дългокрака жаба	<i>Rana dalmatina</i>	Бернска к-я – Пр. № II IUCN – LC Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. IV
	планинска жаба	<i>Rana temporaria</i>	Приложение 4 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III IUCN – LC Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. V
	зелена водна жаба	<i>Rana esculenta</i>	Приложение 4 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. V
КЛАС ВЛЕЧУГИ (REPTILIA)			
Сухоzemни костенурки <i>Testudinidae</i>	шипоопашата костенурка	<i>Testudo hermanni</i>	Приложение 2 и 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. II / IV CITES - II IUCN – NT Червена книга на РБ - EN

Блатки костенурки <i>Emydidae</i>	обикновена блатна костенурка	<i>Emys orbicularis</i>	Приложение 2 и 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. II / IV IUCN – NT
Същински гущери <i>Lacertidae</i>	горски гущер	<i>Darevskia praticola</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III IUCN – NT
	зелен гущер	<i>Lacertaviridis</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ - Пр. IV IUCN – LC
	стенен гущер	<i>Podarcis muralis</i>	Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ - Пр. IV
	кримски гущер	<i>Lacerta taurica</i>	Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ - Пр. IV
Смокообразни <i>Colubridae</i>	голям стрелец (синурник)	<i>Dolichophis caspius</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № III
	пъстър смок	<i>Elaphe sauromates</i>	Приложение 2 и 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. II и IV IUCN – LC
	медянка	<i>Coronella austriaca</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. IV
	сива водна змия	<i>Natrix tessellata</i>	Приложение 3 на ЗБР Бернска к-я – Пр. № II Д-ва 92/43 на СЕ – Пр. IV
	обикновена водна змия	<i>Natrix natrix</i>	Бернска к-я – Пр. № III IUCN – LC
Отровници <i>Viperidae</i>	пепелянка	<i>Vipera ammodytes</i>	Бернска к-я – Пр. № II

Херпетофауната е представена от 11 вида земноводни (*Amphibia*), от които 5 опашати (*Caudata*) и 6 безопащати (*Anura*). Влечугите (*Reptilia*) са представени с 12 вида, съответно от 5 семейства.

Установени са местообитанията на 3 вида, включени в Приложение II на Директива 92/43 на СЕ – червенокоремна бумка (*Bombina orientalis*), обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*) и шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*).

Птиците можем да обособим в следните три основни групи:

- ✓ Свързани, с реките и микроязовира, водолюбиви видове;
- ✓ предимно горски видове, обитаващи дървесната и храстова растителност в поречието на река Лом и петната от широколистни насаждения;

- ✓ синантропни видове;
- ✓ степни видове, обитаващи предимно, пасищата и обработваемите земи.

Установените гнездящи видове птици представяме в таксономичен ред по Янков (отг.ред., 2007): «Атлас на гнездящите птици в България». Българско дружество за защита на птиците. Природозащитна поредица, кн.10, София, БДЗП:

❖ Разред Гмурецоподобни (*Podicipediformes*) - голям гмурец (*Podiceps cristatus*), череноврат гмурец (*Podiceps grisegena*);

❖ Разред Пеликаноподобни (*Pelecaniformes*) - голям корморан (*Phalacrocorax carbo*);

❖ Разред Щъркелоподобни (*Ciconiiformes*) - черен щъркел (*Ciconia nigra*), бял щъркел (*Ciconia ciconia*), нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), сива чапла (*Ardea cinerea*);

❖ Разред Гъскоподобни (*Anseriformes*) - зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), сива гъска (*Anser anser*), сива патица (*Anas strepera*), лятно бърне (*Anas querquedula*), белоока потапница (*Aythya nyroca*), черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), сокол орко (*Falco subbuteo*);

❖ Разред Соколоподобни (*Falconiformes*) - голям ястреб (*Accipiter gentilis*), малък ястреб (*Accipiter nisus*), кръстопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), обикновен мишелов (*Buteo buteo*), белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*);

❖ Разред Кокошоподобни (*Galliformes*) – яребица (*Perdix perdix*), пъдпъдък (*Coturnix coturnix*), ловенфазан (*Phasianus colchicus*);

❖ Разред Жеравоподобни (*Gruiformes*) - воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), ливаден дърдавец (*Crex crex*), зеленонога водна кокошка (*Gallinula chloropus*), лиска (*Fulica atra*);

❖ Разред Дъждосвирицоподобни (*Charadriiformes*) - алугерица (*Vanellus vanellus*), речна чайка (*Larus ridibundus*), белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*);

❖ Разред Гълъбоподобни (*Columbiformes*) - полудив гълъб (*Columba livia forma domestica*), гривяк (*Columba palumbus*), гургулка (*Streptopelia decaocto*), гургулица (*Streptopelia turtur*);

❖ Разред Кукувицоподобни (*Cuculiformes*) - обикновена кукувица (*Cuculus canorus*);

❖ Разред Совоподобни (*Cuculiformes*) - домашна кукумявка (*Athene noctua*), горска улулица (*Strix aluco*), горска ушата сова (*Asio otus*); чухал (*Otus scops*);

- ❖ Разред Козодоеподобни (*Caprimulgiformes*)-европейски козодой (*Caprimulgus europaeus*);
- ❖ Разред Бързолетоподобни (*Apodiformes*)- черен бързолет(*Apus apus*);
- ❖ Разред Синявицоподобни (*Coraciiformes*) - пчелояд (*Merops apiaster*), земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), папуняк (*Upupa epops*) синявица (*Coracias garrulus*);
- ❖ Разред Кълвачоподобни (*Piciformes*) –зелен кълвач (*Picus viridis*), голям пъстър кълвач (*Dendrocopos major*), сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), малък пъстър кълвач (*Dendrocopos minor*);
- ❖ Разред Врабчоподобни (*Passeriformes*)- качулата чучулига (*Galerida cristata*), горска чучулига (*Lullula arborea*), полска чучулига (*Alauda arvensis*), селска лястовица (*Hirundo rustica*), градска лястовица (*Delichon urbica*), червенокръста лястовица (*Cecropis daurica*), жълта стърчиопашка (*Motacilla flava*), бяла стърчиопашка (*Motacilla cinerea*), орехче (*Troglodytes troglodytes*), червеногушка (*Erithacus rubecula*), южен славей (*Luscinia megarhynchos*), кос (*Turdus merula*), храстово шаварче (*Acrocephalus palustris*), малко белогушо коприварче (*Sylvia curruca*), голямо белогушо коприварче (*Sylvia communis*), голямо черноглаво коприварче (*Sylvia atricapilla*), лъскавоглав синигер (*Parus palustris*), син синигер (*Parus caeruleus*), голям синигер (*Parus major*), горска зидарка (*Sitta europaea*), авлига (*Oriolus oriolus*), червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), черночела сврачка (*Lanius minor*), сойка (*Garrulus glandarius*), сврака (*Pica pica*), чавка (*Corvus monedula*), сива врана (*Corvus corone*), посевна врана (*Corvus frugilegus*), обикновен скорец (*Sturnus vulgaris*), домашно врабче (*Passer domesticus*), полско врабче (*Passer montanus*), испанско врабче (*Passer hispaniolensis*), обикновена чинка (*Fringilla coelebs*), зеленика (*Carduelis chloris*), щиглец (*Carduelis carduelis*), черешарка (*Coccothraustes coccothraustes*), жълта овесарка (*Emberiza citrinella*), сива овесарка (*Emberiza calandra*).

Ще посочим само част от срещащите се, или вероятни видове птици, с висок природозащитен статус, включени в Приложение I на Директива 79/409/ЕЕС: бял щъркел (*Ciconia ciconia*), черен щъркел (*Ciconia nigra*), земеродно рибарче (*Alcedo atis*), белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), кръстопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), черночела сврачка (*Lanius minor*), орел змияр (*Circus gallicus*), градинска овесарка (*Emberiza hortulana*), малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), синявица (*Coracias garrulus*), тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), дългоклюна чайка (*Larus genei*), речна рибарка (*Sterna hirundo*), белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*).

Бозайниците (*Mammalia*) в района могат да бъдат обособени в три отделни групи – дребни бозайници, едри бозайници и прилепи.

Съставът и природозащитният статус на видовете бозайници, обитаващи или вероятни, за устройваната територия, без прилепи, представяме в таблица 3.5.4.2.

Таблица 3.5.4.2. Състав и природозащитен статус на видовете бозайници.

СЕМЕЙСТВО	ВИД	INDEX LATINUS	ПРИРОДОЗАЩИТЕН СТАТУС
РАЗРЕД ПРИЛЕПИ (<i>CHIROPTERA</i>)			
Подковоноси прилепи <i>Rhinolophidae</i>	голям подковонос	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Бернска к-я – Пр.II Бонска к-я – Пр.II Дир.92/43ЕЕС-Пр.II –IV
Гладконоси прилепи <i>Vespertilionidae</i>	ръждив вечерник	<i>Nyctalus noctula</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Бернска к-я – Пр.II Бонска к-я – Пр.II Дир.92/43ЕЕС-Пр.IV
	кафяво прилепче	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Бернска к-я – Пр.II Бонска к-я – Пр.II Дир.92/43ЕЕС-Пр.IV
	прилеп на Натузий	<i>Pipistrellus nathusii</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Бернска к-я – Пр.II Бонска к-я – Пр.II Дир.92/43ЕЕС-Пр.IV
	двувътен прилеп	<i>Vespertilio murinus</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Бернска к-я – Пр.II Бонска к-я – Пр.II Дир.92/43ЕЕС-Пр.IV
	полунощен прилеп	<i>Eptesicus serotinus</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Бернска к-я – Пр.II Бонска к-я – Пр.II Дир.92/43ЕЕС-Пр.IV
	малък вечерник	<i>Nyctalus leisleri</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Бернска к-я – Пр.II Бонска к-я – Пр.II Дир.92/43ЕЕС-Пр.IV

РАЗРЕД НА СЕКМОЯДНИ (INSECTIVORA)			
Таралежови <i>Erinaceidae</i>	източноевропейски таралеж	<i>Erinaceus concolor</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР
Къртици <i>Talpidae</i>	къртица	<i>Talpa europaea</i>	Бернска к-я – Пр.III
Земеровки <i>Soricidae</i>	обикновена кафявозъбка	<i>Sorex araneus</i>	Бернска к-я – Пр.III
	голяма безозъбка	<i>Crocidura leucodon</i>	Бернска к-я – Пр.III
	малка водна земеровка	<i>Neomys anomalus</i>	Бернска к-я – Пр.III
	белокоремна белозъбка	<i>Crocidura leucodon</i>	Бернска к-я – Пр.III
	малка белозъбка	<i>Crocidura suaveolens</i>	Бернска к-я – Пр.III
РАЗРЕД ЗАЙЦЕВИДНИ (LAGOMORPHA)			
Зайци <i>Leporidae</i>	див заек	<i>Lepus europaeus</i>	-
РАЗРЕД ГРИЗАЧИ (RODENTIA)			
Катерици <i>Sciuridae</i>	катерица	<i>Sciurus vulgaris</i>	Бернска к-я – Пр.III Redlist IUCN
	лалугер	<i>Spermophilus citellus</i>	ЗБР – пр. 2 Бернска к-я – Пр.II Дир.92/43ЕЕС-Пр. II, IV Red list IUCN ЧК на РБ-уязвим VU
Сънливци <i>Gliridae = Myoxidae</i>	горски сънливец	<i>Dryomys nitedula</i>	Бернска к-я – Пр.III Дир.92/43ЕЕС-Пр. IV Red list IUCN
	обикновен сънливец	<i>Glis glis</i>	Бернска к-я – Пр.III Redlist IUCN
Мишевидни <i>Muridae</i>	полска мишка	<i>Apodemus agrarius</i>	-
	сив плъх	<i>Rattus norvegicus</i>	-
	черен плъх	<i>Rattus rattus</i>	-
	домашна мишка	<i>Mus musculus</i>	-
	степна домашна мишка	<i>Mus spicilegus</i>	
	горска мишка	<i>Apodemus sylvaticus</i>	-
	жълтогърлагорска мишка	<i>Sylvaeus flavicollis</i>	

Хомякови <i>Cricetidae</i>	воден плъх	<i>Arvicola terrestris</i>	-
	обикновена полевка	<i>Microtus arvalis</i>	
	подземна полевка	<i>Microtus subterraneus</i>	-
	гюнтерова полевка	<i>Microtus guentheri</i>	-
	ръждива горска полевка	<i>Myodes glareolus</i>	-
Слепи кучета <i>Spalacidae</i>	сляпо куче	<i>Nannospalax leucodon</i>	-
РАЗРЕД ЧИФТОКОПИТНИ (ARTIODACTYLA)			
Еленови <i>Cervidae</i>	сърна	<i>Capreolus capreolus</i>	-
	благороден елен	<i>Cervus elaphus</i>	-
Свиноеви <i>Suidae</i>	дива свиня	<i>Sus scrofa</i>	-
РАЗРЕД ХИЩНИЦИ (CARNIVORA)			
Коткови <i>Felidae</i>	дива котка	<i>Felis silvestris</i>	Пр.4 на ЗБР Дир.92/43ЕЕС-Пр. IV Бернска к-я – Пр.II Cites
Кучеподобни <i>Canidae</i>	лисица	<i>Vulpes vulpes</i>	-
	вълк	<i>Canis lupus</i>	ЗБР-II, IV Дир.92/43ЕЕС-Пр.II иIV Бернска к-я – Пр.II Cites- II ЧК на РБ - уязвим VU
	чакал	<i>Canis aureus</i>	-
	енотовидно куче	<i>Nyctereutes procyonoides</i>	-
	невестулка	<i>Mustela nivalis</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Бернска к-я – Пр.III
	белка	<i>Martes foina</i>	Бернска к-я – Пр.III
	видра	<i>Lutra lutra</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Дир.92/43ЕЕС-Пр.II -IV Бернска к-я – Пр.II Cites RedlistIUCN Червена книга на РБ

Порови <i>Mustelidae</i>	златка	<i>Martes martes</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Дир.92/43ЕЕС-Пр.V Бернска к-я – Пр.III Червена книга на РБ
	черен пор	<i>Mustela putorius</i>	-
	степен пор	<i>Mustela eversmanni</i>	Пр.2, Пр.3 на ЗБР Бернска к-я – Пр.II Червена книга на РБ
	язовец	<i>Meles meles</i>	-

Установени или вероятни за района са 47 вида бозайници от 16 семейства, обединени в 6 разряда.

По време на теренните проучвания през 2012 год. по проект „Картирание и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I", реализиран по оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г." от МОСВ, са установени местообитания на целевите видове лалугер (*Spermophilus citellus*), видра (*Lutra lutra*) и голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*).

В изложението на ДЕО съставът на зооценозите от гръбначни животни е представен в табличен вид в таксономичен ред, а природозащитният статус - чрез Закона за биологичното разнообразие и международните конвенции, по които Република България е страна:

1. Бонска конвенция- Конвенция за съхраняване на мигриращите видове диви животни.

- Приложение I- видове, застрашени от изчезване в целия, или по-голямата част от техния ареал;
- Приложение II- видове с неблагоприятен статус.

2. Бернска конвенция- Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания:

- Приложение II- строго защитени видове;
- Приложение III- видове, за които са необходими мерки от всяка една договаряща се страна.

3. Директива за птиците 79/409/ЕЕС:

- Приложение I- видове, предмет на специални консервационни мерки, отнасящи се до техните местообитания, за да се осигури тяхното оцеляване и размножаване в района на разпространението им;
- Приложение II- видове, които могат да бъдат предмет на лов.

4. RedlistIUCN - Световно застрашени видове животни в категориите Criticallyendangered, Endangered и Vulnerable.

5.SPEC – Species of European Conservation Concern

-Категория 1 – видове, в Европа, със световно консервационно значение;

-Категория 2 - видове, чиято световна популация е съсредоточена в Европа и имат неблагоприятен консервационен статус;

-Категория 3 - видове, чиято световна популация не е съсредоточена в Европа и имат неблагоприятен консервационен статус;

-Категория 4 - видове, чиято световна популация е съсредоточена в Европа и имат благоприятен консервационен статус.

6. CITES - Конвенцията по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора.

7. Закон за биологичното разнообразие:

-Приложение II – видове, за чиито местообитания могат да се обявяват защитени територии;

- Приложение III – защитени видове, за които се прилагат регламентирани мерки за тяхното опазване и защита;

- Приложение IV – видове, поставени под режим на опазване и регулирано ползване.

8. IUCN 2007- 2007 IUCN Red List Of Threatened Species (Списък на световно застрашените видове <http://www.redlist.org>): VU (vulnerable) - уязвим, LC (least concern) - слабо засегнат, LR (lower risk) - рисков; DD (data deficient) - недостатъчно данни.

9. Червена книга на Република България. Том 2, Животни (ново издание).

- Изчезнали (EX) или вероятно изчезнали (?EX);
- Критично застрашени (CR);
- Застрашени (EN);
- Уязвими (VU);
- Почти застрашени (NT);
- Слабо засегнати (LC);
- С недостатъчно данни (DD);
- Неоценяван (NE)

3.5.5. Елементи на Националната екологична мрежа

В Община Брусарци липсват някои от елементите от Националната екологична мрежа.

Няма защитени природни територии, обявени или предложени за обявяване, в съответствие с изискванията на Закона за защитените територии обявени или предложени за обявяване защитени зони, изградени по общоевропейската програма НАТУРА2000, в частта ѝ за опазване на местообитанията на птиците по Директива 2009/147/ЕС и по чл.6 ал.1 т.3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие.

Части от землищата на 5 села с обща площ 507.513 ха влизат в границите на **Защитена зона „Река Лом”** (BG0000503) от типа зони по чл.6 ал.1 т.1 и 2 от ЗБР (по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и местообитанията на видовете). Зоната заема общо 507.513 ха от общинската територия или 2.61 % от нея (Таблица 3.5.5.1.).

Таблица 3.5.5.1.Разпределение на площите, включени в Защитена зона „Река Лом” (BG0000503).

Землище	Площ на землището (ха)	Заета, от защитената зона, площ (ха)	% на заетата площ от общинската територия	% от заетата площ на зоната в общината
Княжева Махала	503.170	42.704	0.22	8.41
Крива бара	2762.371	123.435	0.63	24.33
Василовци	3394.633	302.187	1.55	59.54
Дондуково	1053.123	34.213	0.18	6.74
Дъбова махала	808.541	4.974	0.03	0.98
		507.513	2.61	100

Основните цели за обявяването на зоната са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения, за тези местообитания, видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване, при необходимост, на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Предмет на опазване в **Защитена зона „Река Лом” (BG0000503)** са 9 установени типове местообитания, включени в Приложение I на Директива 92/43/ЕЕС, 6 вида безгръбначни, 10 вида риби, 2 вида земноводни, 3 вида влечуги и 9 вида бозайници.

3.6. Ландшафт.

Дейностите по отношение на опазване, планиране и управление на ландшафта са ключови при устройване на всяка територия.

Според Европейската Конвенция за Ландшафта, той има важна роля в културната, екологичната и социалната сфера и представлява благоприятстващ, икономическата дейност, ресурс, чиято защита, управление и планиране могат да допринесат за устойчиво развитие на обществото, за повишаване качеството на живот.

Определен е като „територия, специфичният облик и елементите, на която са възникнали в резултат от действията и взаимодействията между природните и/или човешки фактори”.

Съгласно приетите в страната определения „ландшафтът е териториална система, съставена от взаимодействащи си природни и антропогенни компоненти и комплекси” и представлява система, която съдържа и възпроизвежда ресурси, съхранява геофонда и представлява източник на естетическо въздействие.

Устойчивостта на ландшафтите е категория, която отразява постоянството или неизменчивостта на ландшафта във времето. Тя се разглежда като устойчивост, спрямо величината на въздействието, влияещо върху структурата на ландшафта, както и като способността му към продължително еднопосочно развитие при опазване на естествените му или придобити свойства за определен прогностичен период.

По ландшафтното райониране на България (Петров, 1997), територията на Община Брусарци попада в Севернобългарска зонална област на Дунавската равнина, Северна Дунавскоравнинна подобласт.

Съгласно класификационната схема на ландшафтите в България (Петров, 1997), изготвена съгласно класифицирането на природно-териториалните комплекси в България, общината попада в Клас „Равнинни ландшафти” и могат да бъдат идентифицирани тип ландшафти на умереноконтиненталните ливадно-степни и гористи низини; група ландшафти на ливадно-степните алувиални низини със средна степен на земеделско усвояване и тип ландшафти на умереноконтиненталните степни, ливадно-степни и лесостепни равнини; група ландшафти на черноземно-степните равнини на лъсови скали с висока степен на земеделско усвояване.

Природните и антропогенни елементи, които оформят видовете ландшафти на територия на общината са релефа, горите, пасища и ливади, реките, деретата, овразите, обработваемите земи, населените места и урбанизираните територии с жилищни и селскостопански функции. Забележимо отражение върху визията на ландшафта на общината е факта, че исторически човешката намеса е изменила съществено облика на естествената природна среда и поради този факт, отделните видове ландшафти могат да бъдат определени като съществено антропогенно повлияни ландшафти.

Комбинацията от естествени и антропогенно формирани, през вековете, предпоставки на територията на общината, дава възможност да се определят следните съществуващи типове ландшафти:

-Урбогенен селищен тип ландшафт, чието бъдещо развитие и състояние е в пряка зависимост от социално-икономическите условия в общината. Той обхваща селищните и особено, прилежащите крайселищни територии на населените места. Положително оформящо въздействие за облика на този тип ландшафт има растителността в отделните общински и частни селищни и крайселищни имоти и околната природна среда.

-Агрогенен тип ландшафт с преди всичко площно визуално въздействие. Поради характера на релефа в общината, той е достигнал максимума на възможност за териториално развитие. Това са обработваеми земи, животновъдни ферми, мерите, ливадите, пасищата и други селскостопански територии, ситуирани предимно около селищата, пътищата и в крайречните заравнени земи от територията на общината.

- Дендрогенен тип ландшафт на горските територии. Той обхваща част от територията на Община Брусарци, включена в горски територии;

- Дендрогенен крайречен тип ландшафт на влажните зони, формиран по речните тераси на реките и техните притоците. Основно към него се причисляват крайречните територии с влаголюбива дървесна и храстова растителност, части от които влизат и в границите на **Защитена зона „Река Лом“**.

Потенциали за развитие на ландшафта. Състоянието и обликът на ландшафта да голяма степен зависи от редица екологични фактори с антропогенен генезис, които пряко влияят върху неговото качество и здравен статус.

Качествата на тези фактори формират и потенциала за бъдещото развитие на ландшафта и зелената система на територията на общината. За целта на настоящия анализ, основно значение има състоянието на тези от елементите на околната среда, които най-силно са повлияни от човешката дейност. Нейната интензивност на негативно влияние, особено се повиши през последните 50-60 години.

Съвкупното действие и взаимовръзка между тези антропогенно-повлияни елементи на околната среда, определят екологичната обстановка в района и пряко влияят върху потенциала за нейното бъдещо развитие. Екологичните фактори, от своя страна, очертават насоките за развитие и бележат ограничителите при устройственото планиране на територията. Потенциал за бъдещото развитие на ландшафта в посока на екологична устойчивост е че, няма въздействие от местни или трансгранични преноси на замърсени въздушни маси или замърсени повърхностни води, които да оказват негативно екологично влияние върху територията на района.

От своя страна, стопанската дейност на общината също не въздейства силно отрицателно върху въздушната и водна среда.

Нивото на увредени ландшафти е ниско – само 13.66 ха (2.59 % от общинската територия), за които в ОУПО се предвижда извършване на рекултивация и възстановяване на ландшафтния облик на нарушените земи.

3.7. Културно-историческо наследство.

Устройваната територията е характерна с наличието на малък брой обекти на културно-историческото наследство. Съгласно информацията от Националния документален архив на НИНКН, са регистрирани 17 единични и групови архитектурно-строителни, художествени, археологически и исторически недвижими културни ценности (Таблица 3.7.1).

Таблица 3.7.1. Регистрирани недвижими културни ценности в Община Брусарци.

Населено място	Название	Вид	Категория
Брусарци	Историческо място „Хайдушки дол“	Исторически паметник	Местно значение
Брусарци	Място на сражение, м. „Манастир“, 1 км. южно	Исторически паметник	Местно значение
Брусарци	Историческа местност, м. „Падината“, 1 км южно	Исторически паметник	Местно значение
Крива бара	Антично селище, м. „Алогите“, до р. Луда бара и р. Киселевска бара, 3 км южно	Археологически паметник	Местно значение
Крива бара	Керамична работилница, м. „Лебедов град“, 3 км южно	Археологически паметник	Местно значение

Крива бара	Антично селище, р. „Луда бара”, 3 км. южно	Археологически паметник	Местно значение
Смирненски	Антично селище, м. „Горелите круши”, 0,5 км., западно	Археологически паметник	Местно значение
Смирненски	Античен некропол, м. „Манастира”, 4,5 км., източно	Археологически паметник	Местно значение
Василовци	Гроб на поп Димитър Иванов, в църковния двор	Исторически паметник	Местно значение
Василовци	Историческа местност „Липена”, 3 км., южно	Исторически паметник	Местно значение
Василовци	Партизански лагер м. „Липена”	Исторически паметник	За сведение
Василовци На висока тераса, 4,2 км от църквата на с. Василовци, азимут 194 градуса	Антично селище, м. „Балабанова могила”, 4 км., северозападно площ 50 дка	Археологически паметник	Местно значение; археологическа културна ценност с национално значение, съгл. Чл. 146, ал. 3 от ЗКН
Василовци	Оброк „Св. Димитър“, м. Гробището		Деклариран
Василовци	Оброк „Св. Никола“, м. При оброка		Деклариран
Василовци	Оброк „Пророк Еремия“		Деклариран
Василовци	Оброк „Св. Георги“ – в двора на църквата		Деклариран
Василовци	Оброк „Всех Светих“ – в двора на църквата		Деклариран

Съгласно Писмо Изх. № 58/20.05.2014 на Регионален исторически музей - Монтана до Община Брусарци, Дунавската равнина е с голяма наситеност на недвижими археологически обекти, поради което е вероятно да съществуват още множество нерегистрирани обекти. Предоставена е регистрационна карта №10000953 от Автоматизираната информационна система „Археологическа карта на България“ за археологически обект, локализиран в землището на село Василовци от НАИМ, БАН (Изх. N 397/23.05.2014).

Според тези данни, обект *„Василовци, Антично селище, м. „Балабанова могила”, 4 км, северозападно, археологически паметник, местно значение*”, получава конкретизация. Обектът е разположен върху висока тераса, източно от р. Лом, кадастрален № 12.07.10255, локализация – 4.2 км от църквата на с. Василовци, азимут 194 градуса; площ на обекта 50 дка; обектът съдържа равномерно разпръснати находки: открити са няколко отломки без вторична обработка и два фрагмента от пластини; открити са и малък брой нехарактерни фрагменти от съдове, изработени на ръка; по отношение към раздел „Вид и хронология”, в картата е записано че функцията е „неопределена”, отнесен е към Праисторията без керамичните фрагменти да позволяват сигурното им датироване. Обектът е попадал на проектното трасе на газопровода „Южен поток”. Статусът на обекта се определя като археологическа културна ценност с национално значение, съгл. Чл. 146, ал. 3 от ЗКН (картата е изготвена от К. Бояджиев).

На височината край Брусарци има сведения за съществуването на манастир „Св. Архангел”, разрушен по време на Чипровската кампания в края на 17 в. Този обект е описан като „недвижим паметник на културата” в ОПР 2014-2020 (Св. Арх. Михаил”, гр. Брусарци, в околностите на хълм по десния бряг на р. Нечинска бара, приток на р. Лом), но няма статут на НКЦ. Притежава висока културна стойност за местната общност. Описан е като възникнал по времето на Римската империя, местен няколко пъти, съществувал и по време на Второто българско царство. В новата му история, възстановен около 1840 с инициативата на Стефан от Брусарци, Нейко, братята поп Димитър и монаха Агапий от Медковец. През 1852 г. е завършен с килийно училище. През 1860 г. Феликс Каниц споменава в пътеписите си за този манастир. Описват се още няколко възстановявания и запустявания до 1989 г., когато е възстановен отново. Данни от 2013 г. отново свидетелстват за запустение. Запазени са в недобро състояние стенописите (от 1916 г.), работа на Милетий Божинов (от с. Росоки, Македония) и неговият учител Мирче Илиев, изографисали множество църкви в Северозападна България.

Сред обектите, които нямат статут, а представляват интерес за местната общност и имат потенциал за допълване на културната история на общината, са археологически останки от стар римски път, северно на село Василовци; гарата на град Брусарци; мостът над река Лом в село Крива бара, строен от италианци 1930 г.

Интерес предизвикват военните паметници на територията на Община Брусарци:

- ❖ Монумент с височина 4.00 м от дялан камък и бетон за загиналите във войните 1913-1918 г., открит през 1928 г., разположен в село Василовци - отлично състояние.

❖ Монумент с височина 6.00 м от дялан камък и бетон на героите от войните 1912-13, 1915-18 и Сръбско-българската война, открит на 05.07.1933 г., разположен в село Василевци – добро състояние.

❖ Паметник на загиналите във войните с височина 1.50 м от цимент; разположен в село Крива бара, в двора на ОУ „П.К. Яворов“ – лошо състояние.

❖ Паметник на героите от войните 1912/1913/1915 и 1918 г., с височина 5 м от дялан камък, открит през 1926 година; разположен в село Дъбова Махала – добро състояние.

3.8. Отпадъци.

До края на 2010 г. Община Брусарци е изпълнявала приетите Общинска програма за опазване на околната среда и Общинска наредба за управление на отпадъците, в които са били заложени конкретни мероприятия и мерки, целящи минимизиране на отрицателното влияние на отпадъците върху околната среда.

Община Брусарци няма изготвена актуализирана Програма за управление на отпадъците, както и актуален Общински план за развитие след 2013 година.

Екологосъобразното управление на отпадъците на територията на Община Брусарци се осъществява в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове и в изпълнение на приетата Наредба за управление на отпадъците. Община Брусарци трябва да изготви и приеме с Решение на общинския съвет, общинска Програма за управление на отпадъците до 2020 г., която да бъде изцяло съобразена с изискванията на актуализирания ЗУО от 2014 г. и произтичащите, от него, изменения на подзаконовите нормативни документи и отчитаща измененията в развитието на общината, съгласно приетия ОУПО.

Според предоставените данни за годишното количество образувани битови отпадъци в някои от общините, нормата на натрупване достига до 600-800 кг/ж/г, което не е в съответствие, много често, с резултатите от проучвания и данните, получени чрез тегловно измерване. Най-често причината за подобна разлика е начина на отчитане при липсата на везна за измерване на количеството извозвани отпадъци на общинското депо. Количествата на битовите отпадъци могат да бъдат определени и на база на прогноза за изменение на броя на населението и макроикономически показатели. За целта са използвани статистически данни и демографски тенденции от изданията на Националния статистически институт. За порядъка на количествата битови отпадъци, формирани от жителите на населените места от региона, може да се съди и от издаденото, през 2004 г. от МОСВ «Ръководство за определяне броя и вида на необходимите съдове и техники за събиране и транспортиране на отпадъци» - таблица за „Норма на натрупване“.

Определените норми могат да се използват като база за генерираните количества понастоящем, след съответна корекция, свързана с актуализацията на количествата и някои специфични особености на населените места, като например: Тип и големина на населеното място; Икономическо развитие на региона и населеното място; Наличие на централно отопление; Дали селището е курортен център или университетски център и др..

Официалните статистически данни, относно образуването на битови отпадъци, за страната е 500-600kg/ж.год. Според представително проучване, публикувано в Програмата за прилагане на Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци, са посочени 300-350kg/ж.год за градовете и 161kg/ж.год - за селата. Оценените, от експертите, норми на натрупване на отпадъци в общините от региона за 2008 г., могат да бъдат използвани като база в прогнозата на възможните количества ТБО от жителите на общинския център и на останалите (малки) населени места. Информацията от депата, които са изградени напоследък съобразно съвременните технически изисквания и са снабдени с везни, е за още по-ниски количества образувани битови отпадъци за последните години. Вижданията на експертите в общината са в подкрепа на по-ниските количества, използвани за оценка в Програмата за прилагане на Директива 99/31/ЕС.

Съгласно Националния план за управление на отпадъците, препоръчително е минималният обхват на Програмата за управление на отпадъците да включва:

- анализ на състоянието и прогноза за вида, произхода, свойствата и количествата на образуванияте, или подлежащите на третиране, отпадъци;
- целите, етапите и сроковете за тяхното постигане;
- начините и съоръженията за третиране или безопасното им съхраняване;
- описание на специализираните инсталации за третиране, както и на терените, подходящи за третиране на отпадъците;
- схема за движение на отпадъците към инсталациите за третиране, в т.ч. и площадките за сепариране на отпадъци от опаковки;
- финансови средства за осъществяване на програмата;
- мерки за изграждане на съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъците на места, намиращи се възможно най-близо до източника на образуването им;
- план за привеждане в съответствие на действащи инсталации и съоръжения за обезвреждане на отпадъците, включващ конкретни мерки, средства и срокове за тяхното изпълнение;

- система за отчет и контрол на изпълнението;
- информация за връзка с упълномощените лица, отговорни за управлението на отпадъците.

В програмата трябва да бъдат заложили и мерки за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците и ограничаване на количеството им за депониране, както и за повторната употреба и рециклиране на битовите отпадъци.

Разработването на Общинската Програма за управление на дейностите по отпадъците за периода до 2020г. изисква да бъдат анализирани данните за отпадъците на територията на общината до 2015г., да бъдат идентифицирани проблемите и несъответствията в досегашната дейност по управлението на отпадъците.

Наличието на достатъчна и надеждна информация за отпадъците е от съществено значение за правилната оценка на съществуващото състояние и за осъществяване на ефективно планиране и контрол на дейностите по управление им.

Като основен източник на данни за количеството на събраните битови отпадъци са отчетите на дружествата, извършващи третиране и транспортиране, както и притежаващи разрешителни за дейности, съгласно Закона за управление на отпадъците. На тази база ежегодно се представят годишни отчети на РИОСВ от лицата, извършващи събиране, транспортиране и временно съхранение на битови отпадъци, в съответствие с изискванията на Наредба № 1 от 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности (обн., ДВ, бр. 51/20.06.2014).

Сметосъбирането и сметоизвозването в Община Брусарци се осъществява в населените места по утвърден график. Общината разполага с 1510 кофи тип „Мева“ и 205 контейнери тип „Бобър“. От месец декември 2008 г. битовите отпадъци се извозват на регионалното депо в град Монтана. През 2012 г. количеството извозен битов отпадък на Регионалното депо в град Монтана е 650 тона. Битовите отпадъци се събират и извозват със сметосъбираща и сметоизвозваща машина „Мерцедес“, закупена през 2007 г. със средства на общината и безвъзмездна помощ от ПУДООС.

На територията на общината все още има нерегламентирани сметища, предимно на пустеещи земи. Такива има и около селищата, от които се събират и извозват отпадъците. Около 50 % от отпадъците са от земеделието и животновъдството, като особено опасни за замърсяването на водите са тези от тях (депа за оборски тор), които са в близост до местни водоеми. Предвижда се всички нерегламентирани сметища да бъдат закрити и земите -рекултивирани.

Общото заключение за дейността по управлението на отпадъците в Община Брусарци е, че тя все още има редица нерешени проблеми по разделното събиране и оползотворяване на отпадъците, по намаляване на вредното му въздействие върху околната среда, по ликвидирането на нерегламентираните сметища около населените места и др.

Община Брусарци включва 10 населени места с население около 5078 души и всички те са включени в организираното сметоизвозване след проведена процедура по ЗОП. Изградената система за събиране и транспортиране на битовите отпадъци за момента е ефективна. Осигурените изправни съдове за събиране на битовите отпадъци (контейнери, кофи и други) са в достатъчно количество и при определената честота на извозване не се допуска препълването им. Използваният машинен и контейнерен парк обезпечава системата за събиране и транспортиране на битовите отпадъци от всички населените места. Използваната система е смесена - със сменяеми и несменяеми съдове за смет. Създадената система за сметосъбиране и почистване на обществените места, както и нейните недостатъци са в пряка зависимост от съществуващата специализирана техника и съдове за битови отпадъци. Често се констатира изхвърляне на отпадъци, от домакинствата, извън съдовете за битови отпадъци, през зимните месеци се изхвърля изгасена пепел и сгурия в контейнерите, което предизвиква запалването им и много бързото им изхабяване. В населените места има случаи при които, съдовете за отпадъци, които са общинска собственост, да се използват не по предназначение (за фураж, пясък, вар, вода и др.). Организацията на работа може да бъде значително подобрена чрез ефективно планиране на тази дейност (в т.ч. на използваната техника и съоръжения) и разходване на средствата, предоставени от общината за нея.

За неправилното използване на съдовете за отпадъци оказва влияние и ниската битова култура на някои граждани, изразяваща се в изхвърляне на строителни, растителни и горими отпадъци в контейнерите и около контейнеровите площадки, катостова се замърсяват големи площи в тези райони. Не са без значение и случаите на кражба на съдове за смет.

Строителните отпадъци се формират от строителството, ремонта и реконструкцията на сградите и другите обекти. Общината предвижда образуваните строителни отпадъци временно се съхраняват на определена за целта площадка, като не планира изграждането на инсталация за предварително третиране на строителните отпадъци. Проблем са неконтролираното изхвърляне на строителните отпадъци, водещо до формирането на нерегламентирани сметища главно край входно – изходните пътни артерии на населените места и замърсяване на площи в регулационните граници.

Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежестта им се повреждат повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контролът върху тях са регламентирани със Закона за управление на отпадъците, съответно с общинската наредба за управление на отпадъците. В някои общини (населени места) е създадена следната организация за събиране и транспортиране на образуваните от минимални ремонти в жилищата (в количество до 1 м³): фирмата, която извършва сметосъбирането и сметоизвозването осигурява петкубикови открити контейнери, разположени в различни части на населеното място и след запълването им ги транспортира до специално организирани площадки или до инсталации за преработка на такива отпадъци. Така се решава въпроса с безконтролното им натрупване в покрайнините на населеното място.

Източник на данни за количеството на строителните отпадъци са също годишните отчети на лицата, които извършват строително-монтажни работи в района. Задочна оценка на количеството на образуваните строителни отпадъци към отчетените количества следва да се добави и количеството на отпадъците, изхвърляни на нерегламентирани сметища около населените места. Колебанията в докладваните данни основно се дължат на следните причини:

- отпадъците от строителни и строително-ремонтни дейности не се отделят равномерно;

- декларират се само тези отпадъци, за които съответната строителна фирма е поискала от общинските власти да определи мястото и условията за тяхното депониране. В резултат сеобхващат само случаите, когато това действие се извършва легално;

- количествата се определят на база на вместимостта на колите.

Община Брусарци упражнява контрол по дейността, свързана с депонирането на отпадъци от строителни и строително-ремонтни дейности, но резултатите са незадоволителни. Тъй като европейската и националната политика в областта на управлението на строителните отпадъци предвиждат предприемането на мерки за увеличаване на рециклирането и оползотворяването им, е наложително да се извършат проучвания и за състава на строителните отпадъци, за дела на рециклируемите и горимите отпадъци, както и за съдържанието на опасни вещества.

Производствени и опасни отпадъци.

Няма информация за образуване на неопасни и опасни производствени отпадъци на територията на общината.

Оползотворимите производствени неопасни отпадъци се предават на лицензирани по ЗУО или с комплексни разрешителни фирми за преработка, а отпадъчните пластмаси, хартия и стъкло се предават за рециклиране. Отпадъците от черни и цветни метали се предават на леляните за оползотворяване.

Опасните отпадъци най-често се съхраняват на мястото на образуване и периодично се предават на лицензирани фирми за транспортиране и/или обезвреждане.

За периода след 2010 г. има промени в индустриалния сектор, както в структурата по отрасли, така и в броя на фирмите от този сектор. Трябва да се отчете и факта, че не всички фирми, генериращи производствени и опасни отпадъци, представят в общинската администрация съответните годишни отчети, съгласно действащото законодателство. За малки фирми или няма информация или е неточна, тъй като не водят отчетност. По-голямата част от тях не разполагат със собствени съоръжения за обезвреждане и ползват наличните съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци. В тази връзка, както и за изпълнение разпоредбите на ЗУО, те са длъжни да представят в общините, на чиято територия се извършва дейността, своите програми, с цел включването им в програмата на съответната община.

При планирането на капацитета на общинската инфраструктура за третиране на отпадъците препоръчваме да бъде определен терен за организиране на площадка за временно съхраняване до предаването им за оползотворяване чрез рециклиране или обезвреждане на фирми, лицензирани по ЗУО да извършват такива дейности с генерираните производствени и опасни отпадъци от бита.

Медицински отпадъци

Медицинските отпадъци притежават някои специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничният отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В него се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически продукти и други.

Задължително е да се организира събиране и обезвреждане на генерираните медицински отпадъци чрез предаването им на лицензирани фирми, притежаващи необходимото разрешително по ЗУО. Всички здравни заведения са задължени да съхраняват в затворени складове или хладилни камери опасните болнични отпадъци до предаването им на лицензираните фирми за транспортиране и/или обезвреждане на лицензирани инсталации – инсинераторив гр. София. Води се отчетност на видовете и количествата предадени отпадъци и се изготвят идентификационни документи.

За отпадъците от частните кабинети, включително стоматологичните и с ветеринарно-медицинската дейност по настоящем няма данни, но има вероятност при недобросъвестно отношение да бъдат смесени с битовите отпадъци в сметосъбиращите съдове в района.

Пестицидите и другите препарати за растителна защита, които са с изтекъл срок на годност, се съхраняват в централизирани складове и не представляват риск за замърсяване на околната среда.

В заключение от анализа на наличната информация за отпадъците на територията на общината се установи, че независимо от различните източници, докладваните данни за отпадъците все още не са с необходимото качество, главно поради следните проблеми:

- Данните за количествата отпадъци на територията на община Брусарци са твърде оскъдни и непълни поради това, че не всички фирми, които са задължени да изготвят годишни отчети, коректно и редовно представят информация в общината;

- Няма централизирана информационна система, която да осигури информация по управлението на отпадъците;

- Отпадъците от строителни и строително-ремонтни дейности не се образуват редовно и няма реална информация за количеството и състава на този вид отпадъци. На практика рядко се прилага процедурата, при която строителните фирми се обръщат към общината за посочване на място и условия за депонирането на строителните отпадъци.

От констатациите по-горе може да се направи извода, че съществуващата система за събиране и транспортиране на битови отпадъци на територията на общината за последните години, осигурява сравнително добра основа за по-нататъшната оптимизация на дейностите по управление на отпадъците.

Към момента в община Брусарци са осигурени задоволителен брой съдове за събиране на битовите отпадъци (кофи и контейнери), за да се обслужва пълноценно и качествено населението. Препоръчваме да се прецизира разпределението им така, че да се създаде икономически ефект за цялата система за събиране и транспортиране на отпадъците на територията на общината. Необходима е и подмяна на амортизираните съдове в малките населени места. Необходимост има и от осигуряване на нов специализиран автомобил с пресоващ механизъм, за да се замени вече амортизирания, както и да се закупят допълнителни машини за безпроблемно обслужване на всички населени места от общината.

Обхватът на системата за организирано сметосъбиране е достигнал 100% от населението на общината.

Въпреки 100%-я обхват на системата за организирано събиране на битови отпадъци обаче, все още слабата екологична култура на населението особено в малките населени места, спомага за неконтролираното изхвърляне на отпадъци и за възникването на нови замърсявания и нерегламентирани сметища.

Проблемите, които бяха изложени до тук по отношение управлението на отпадъците на територията на община Брусарци, трябва задълбочено да бъдат анализирани във връзка с изготвянето на Общинска програма за управление на дейностите по отпадъците за периода до 2020 г.

3.9. Вредни физични фактори - шум, вибрации, лъчения.

Шумът и вибрациите, по своето хигиенно значение, са на едно от първите места сред неблагоприятно действащите фактори в работната и околна среда.

За ограничаване на вредното въздействие на шума в околната среда е приета Европейска Директива 2002/49/ЕО от 25.06.2002 г. за оценка и управление на шума в околната среда. Основните изисквания на Директива 2002/49/ЕО са въведени в националното ни законодателство чрез Закона за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС), (ДВ бр.74/ 2005, в сила от 01.01.2006). Границите стойности на нивата на шум за различните територии и урбанизирани зони, в зависимост от предназначението им за дневен, вечерен и нощен период, са регламентирани в Наредба №.6/26.06.2006 за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите по показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (ДВ 58/2006). Представяме ги Таблица 3.9.1.

Таблица 3.9.1. Показатели за шум в околната среда,регламентирани в Наредба №.6 /26.06.2006 г.

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шум (dBA)		
	ден	вечер	нощ
Жилищни територии и зони	55	50	45
Централни градски части	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на железопътен и трамваен трафик	65	60	55
Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
Производствено-складови територии и зони	70	70	70

Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
Зони за лечебни заведения и санаториуми	45	35	35
Зони за научно-изследователска и учебна дейност	45	40	35
Тихи зони извън агломерациите	40	35	35

Характерът на Община Брусарци не предполага експозиции на шум над пределно-допустимите норми. Основните източници са типични за подобен род територии. Понастоящем, няма въведена мониторингова система за измерване нивото на шума, излъчван от различните източници и в местата на въздействие.

Периодично и локално се наблюдава завишение на шума при извършване на строителни дейности. Източник на шумово замърсяване е и жп транспорта.

За основен източник за завишени нива се приема автомобилния транспорт, който макар и с импулсивен характер въздейства върху жилищните зони илошокачествена настилка на улици и пътища. Подмяната и поддръжката на съществуващата настилка ще доведе до значително подобряване на шумовата среда. Няма данни за превишаване на нивата на шума в жилищните зони. Малкото индустриални производствени обекти са в сферата на преработката на селскостопанска продукция. Действат сервизни обекти и шивашки цех в общинския център. Изградени са при спазване на действащото законодателство и са под контрол на РЗИ-Монтана.

Според Годишния Доклад за 2015 година за състоянието на околната среда, на територията на Община Брусарци няма агломерации, основни летища, железопътни линии и пътища, определени като такива в Закона за защита от шума в околната среда. Съществуващите шосейни и железопътни линии не могат да бъдат класифицирани като силно натоварени и не представляват сериозен проблем, по отношение на шумовото натоварване на околната среда. Липсват предприятия, попадащи в обхвата на комплексния разрешителен режим, извършващи собствен периодичен мониторинг на шум. Не са получавани жалби и сигнали, свързани с излъчвания, от промишлените източници, шум в околната среда.

На територията на населените места има различни локални източници на шум (търговски обекти, заведения за обществено хранене, жп гара и две жп спирки и др.) с ограничен обхват на шумово въздействие.

Нейонизиращи лъчения. През последните десетилетия нараства броя на изкуствените източници на електромагнитни полета, при което стойностите на лъченията, няколкократно превишават стойностите на естествения електромагнитен фон.

Такива съществени източници на електромагнитни лъчения в района на Община Брусарци са далекопроводите с високо напрежение, ултракъсовълновите радиостанции, антенните съоръжения на мобилните оператори др. За регулиране в определен честотен диапазон на излъчванията на електромагнитните полета, определяне на техните пределно допустими нива в селищните територии и лимитиране на хигиенно-защитни зони около излъчващите обекти, е приета Наредба на МЗ и МОСВ.

Нейното прилагане, в повечето случаи, в страната се съблюдава, с което местоположението на източниците на електромагнитни полета не се контролира и не се спазват отстоянията за хигиенно-защитни зони. Това създава предпоставки за оформяне на зони с "електромагнитен" дискомфорт, чието неблагоприятно действие не се възприема пряко от хората, но то оказва влияние върху тяхното здравословно състояние.

Електропреносната мрежа с мощност 110 kV се стопанисва от „НЕК“ ЕАД, Предприятие "Мрежи високо напрежение" - Електропреносен район-Монтана.

Електроенергийната система на Община Брусарци се характеризира с добре изградена мрежа и инженерно-технически съоръжения. Всички населени места са електрифицирани. Основен източник на електроенергия на системата Високо напрежение подстанция „Брусарци“. На територията на общината са изградени 47 трафопоста 20/0.4kV, които се поддържат в добро състояние от "ЧЕЗ Разпределение България" АД.

Дължината на електропроводите средно напрежение 20kV, покриващи площта на общината, е 69.2 км, от които:

- Въздушни електропроводи - 67.2 км
- Подземни електропроводи - 2 км

Дължината на електропроводите ниско напрежение 0.4kV е 98.6 км, от които:

- Въздушни електропроводи - 97.6 км
- Подземни електропроводи - 1 км

Изградените въздушните електропроводи са със спазени сервитутни линии за съответните напрежения, съгласно Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 16/2004 за сервитутите на енергийните обекти (обн. ДВ, бр. 12/2014), изм. и доп. ДВ, бр. 77/2008, изм. и доп. ДВ, бр. 12/2014, изм. ДВ, бр. 75/2015), а именно:

В населени места – (а) Въздушен електропровод СН 20kV - 4 m, по 2 m от двете страни; (б) Въздушен електропровод ВН 110kV - 8 m, по 4 m от двете страни.

Извън населени места – (а) Въздушен електропровод СН 20kV – (аа) При едностранно обслужване - 6 m, по 3 m от двете страни; - (aaa) При двустранно обслужване – 7.5 m, в т.ч. спрямо оста на електропровода 5 m от страната, избрана за обслужване и 2.5m от другата страна; (б) Въздушен електропровод ВН 110kV - 6 m, по 3 m от двете страни.

Електроразпределителната мрежа в общината е добре развита и оразмерена за поемане на големи натоварвания.

Техническото състояние на използваните съоръжения е добро и се стопанисва от "ЧЕЗ Разпределение България" АД. През изминалите години потреблението на ел.енергия в промишления сектор се е намалило и има свободни мощности. Уличното осветление в населените места подлежи на ремонт и подмяна на осветителните тела с енергоспестяващи, както и осветляване на парковете и площадните пространства.

В устройваната територия са налице мрежите на всички мобилни оператори в страната – МОБИЛТЕЛ, ТЕЛЕНОР и ВИВАКОМ, които покриват територията на общината.

На територията на Община Брусарци е изградена и функционира само една ВЕЦ с мощност 600 kW и липсват електроцентрали за усвояване на други възобновяеми енергийни източници.

На територията не е извършван мониторинг на електроматнитни полета, като фактори за състоянието на жизнената среда.

Производствени и др. дейности, източници на **радиационно замърсяване** на територията на общината няма. Радиационният фон се движи в нормални граници.

Най-близките локални мониторингови станции, част от Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон, са 3, а обобщените данни засредно годишните стойности за мощността на дозата на радиационния гама-фон 2015 г. са съответно:

- ЛМС Монтана 106 nGy/h.
- ЛМС Видин 104 nGy/h
- ЛМС Вълчедръм 80 nGy/h

Измерванията на радиационния гама-фон се извършват 24 часа в денонощието. Със стационарна станция се извършва набиране на аерозолни проби за радиологичен мониторинг на атмосферен въздух. Наблюдаван параметър е специфичната обемна активност [mBq/m³] на U-238, Ra-226, Ra-228, K-40 Cs-137, Pb-210 и Be-7.

Не са регистрирани наднормени концентрации на естествени и техногенни радионуклиди, съгласно Наредба за основни норми за радиационна защита от 05.10.2012 г. Според Регионалния доклад за състоянието на околната среда през 2015 г. Радиологичният мониторинг на необработваеми почви в областите Монтана и Видин включва:

- Радиологичен мониторинг в райони с потенциални замърсявания на околната среда с радиоактивност (10 пункта в 3-30 км зона на АЕЦ "Козлодуй; два пункта в района на МДП "Септемврийци"; един пункт в района на сгуруотвала на ТЕЦ "Видин".

- Фонов радиологичен мониторинг на необработваеми почви включва 42 пункта.

Наблюдаван параметър е специфичната активност [Bq/kg] на U-238, Ra-226, Th-232, K-40, Pb-210 и Cs-137. Не се установява изменение на характерните, за отделните пунктове, стойности на естествените и техногенни радионуклиди в анализираните, през 2015 г., проби. Радиологичният мониторинг на повърхностни води включва 10 пункта по поречията на реките Огоста, Дунав, Тимок, Цибрица, Бързия, Ботуня и Коритарска бара. Наблюдаван параметър е общата бета активност. За 2015 г. тя е в диапазона 0.037 – 0.39Bq/l. Радиологичен мониторинг на повърхностни води в района на предприятия - потенциални замърсители на околната среда с радиоактивност в района на МДП "Септемврийци" (бивш обект от уранодобива) - два мониторингови пункта по течението на р. Коритарска бара в района на рудника. Пробите се набират един път годишно. Общата бета активност за 2015 г. е в диапазона 0.07 – 0.56 Bq/l.

Съдържанието на естествен уран в посочените проби е до 0.06mg/l, а активността на Ra-226 е <50 mBq/l.

Липсват източници на йонизиращи лъчения в общината.

Съставна част от Общинския план за защита при бедствия е плана за авария в АЕЦ "Козлодуй" и повишена степен на **радиоактивно заразяване**. Целта на плана е да се създаде оптимална организация за успешно осъществяване на мероприятията за защита на населението и националното стопанство, за управление на административната и стопанската дейност в условия на повишена радиация и за ликвидиране на последствията от евентуална авария.Евентуалното замърсяване и повишаване на степента на радиация на територията на общината може да се получи от АЕЦ "Колодуй" или трансграничен превоз на радиационни материали.Устройваната територия е извън 30 километровата зона за аварийно планиране(отстои на 54 км), но при неблагоприятни метериологични условия има вероятност да попадне в зона на строг контрол.

3.10. Естествени и антропогенни вещества и процеси.

Антропогенните фактори се свързват с резултатите от съзнателната дейност на хората. Сред тях има такива (особено производствената дейност), които водят до негативни промени в околната среда, както и други, насочени към изменение на природните елементи в относително положителна насока – създаване на нови гори, водохранилища, нови растителни и животински видове, напояване и др. Въздействието върху природата се осъществява не само в процеса на дейността, но и след нейното прекратяване. Замяряването на околната среда е всяко внасяне в една или друга екологична система на несвойствени, за нея, живи или неживи компоненти или предизвикване на структурни изменения, прекъсващи кръговрата на веществата и тяхната асимилация, както и потока на предаване на енергията, вследствие на което екосистемата намалява своята продуктивност или се разрушава. Основните източници на замърсяване на околната среда са свързани с продуктивната дейност на човека в много отрасли - транспорт, енергетика, промишленост, машиностроене, рудодобив, селско стопанство, комунално-битова дейност. Замърсители, които са резултат, продукт от дейността на човека, са именно антропогенни замърсители.

Всеки отрасъл има характерни за него замърсители. Те са разнообразни и бяха разгледан по компоненти и фактори на околната среда

3.11. Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал

Според Националната програма за защита при бедствия 2014-2018 година на територията на Република България към 31.12.2012 г. работят 77 предприятия, класифицирани и регистрирани като „предприятия и /или съоръжения с висок рисков потенциал“ и 91 предприятия като „предприятия и /или съоръжения с нисък рисков потенциал“ от големи аварии с опасни вещества. Класификацията на тези обекти е извършена въз основа на критериите в приложение No 3 към Глава седма, Раздел I на Закона за опазване на околната среда и Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях, приета с ПМС No 2 от 11.01.2016 г., обн., ДВ, бр. 5 от 19.01.2016 г., в сила от 19.01.2016 г. Те транспонират Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета. Инциденти, свързани с използване на опасни химични вещества, биха могли да възникнат в резултат на технологични аварии във фирми, пропуски в контрола и организацията на дейностите, катастрофи и пропуски при превоз, разпиляване и пробив в стените на сгуроотвали, хвостохранилища, нарушения целостта на продуктопроводи, разливи, терористични актове...

Големите промишлени аварии често имат тежки последствия върху населението и околната среда, освен това, въздействието може да засегне територии отвъд националните граници.

Това подчертава необходимостта от осигуряване на предприемането на подходящи превантивни действия за осигуряване на високо ниво на защита в Република България за населението и околната среда.

Оценката на риска от големи аварии с опасни вещества и идентифицирането и прилагането на мерки за предотвратяване на големи аварии и ограничаването на последствията от тях, се извършва от операторите на тези предприятия и /или съоръжения. Изграждането и /или експлоатацията на предприятия с висок рисков потенциал е предмет на разрешително по чл. 104, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда, издавано от министъра на околната среда и водите, след съгласуване със съответните компетентни органи (МВР, ИА „ГИТ“ и общините, на чиято територия са разположени обектите), въз основа на мерките, разработени от операторите в доклада за безопасност и аварийния план на предприятието.

Рискът от големи аварии би могъл да се увеличи и поради вероятността от природни бедствия, на територията, на която са разположени промишлените предприятия, както и при транспорта на опасни вещества чрез сухоземен, воден или въздушен транспорт. Това се разглежда от операторите при оценката на опасностите от големи аварии и разглеждането на възможните сценарии за възникване на големи аварии. В община Брусарци няма предприятия и съоръжения, класифицирани в „нисък или висок рисков потенциал“ /"Севезо" обекти/ и с издадени разрешителни по чл. 104, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда. Няма инсталации с издадени комплексни разрешителни. В общината през последните две години няма случаи на констатирано наличие на производители, вносители или износители на полибромирани дифенил етери (PBDE) и устойчиви органични замърсители (PFOS.).

Опасните химични вещества могат да причинят трудно отстраними замърсявания на околната среда и отравяния на хората. Безопасни са при съхранение в оригиналните им опаковки и представляват потенциална опасност при нарушение на целостта им. Леснолетливите вещества бързо могат да създадат опасни концентрации предимно в работна среда.

Както отбелязахме в т. 3.3. проблемът със залежали и негодни за употреба препарати за растителна защита на територията на областта е решен и всичките те са депонирани в складовете и „Б-Б“ кубовете. Няма данни за нарушаване целостта на съоръженията и замърсяване на околната среда.

3.12. Здравно-хигиенни условия на средата.

Характерно, за демографското развитие на страната, е намалението на населението след 1990 год., което продължава и понастоящем.

По данни от преброяването, проведено на 1.02.2011 год., изчисленото постоянно население на България възлиза на 7 364 570 д. В сравнение с преброяването от 2001 год., населението е намаляло с 564 570 души, или с (-7.1 %). В основата на демографските загуби е отрицателният естествен прираст и миграциите. Тези негативни процеси засягат и населените места от Община Брусарци, където на 01.02.2011 г. изчисленото *налично население на общината* е 5 078 души. В периода между двете преброявания, с 1750 д., или с 25.6 %(с около 2.6 % средногодишно) е намаляло населението във всички населени места .

Таблица 3.12.1. Население в Община Брусарци към 01. 02. 2011 г.

Населено място	Преброявания		Прираст	
	2001	2011	Брой	%
гр.БРУСАРЦИ	1603	1208	-395	-24,6
с.БУКОВЕЦ	304	182	-122	-40,1
с.ВАСИЛОВЦИ	1610	1283	-327	-20,3
с.ДОНДУКОВО	526	392	-134	-25,5
с.ДЪБОВА МАХАЛА	157	103	-54	-34,4
с.КИСЕЛЕВО	303	205	-98	-32,3
с.КНЯЖЕВА МАХАЛА	185	133	-52	-28,1
с.КРИВА БАРА	1315	1050	-265	-20,2
с.ОДОРОВЦИ	49	25	-24	-49,0
с.СМИРНЕНСКИ	774	497	-277	-35,8
Общо за общината	6828	5078	-1750	-25,6

Икономическата криза дава отражение и в задълбочаването на демографските проблеми, свързани с процесите на раждаемост, смъртност, миграция на населението и не на последно място, задълбочаване на диспропорциите в териториалното разпределение на населението в страната. Върху демографската структура влияят процесите на стареене, характеризиращи се с ниска раждаемост и висока обща смъртност; засилени са процесите на миграция към големите български градове и към други страни.Налице са:

- постоянен отрицателен прираст и намаляване на общия брой на населението в общината;
- тенденция към снижаване на средната продължителност на живот;
- застаряване на населението;
- увеличаване на заболяемостта сред населението в трудоспособна възраст;
- тенденция към повишаване на общата смъртност.

По данни от текущата демографска статистикана НСИ, населението на общината продължава да намалява и към 31.12. 2014 г. населението наброява 4 675 души, или за 3 година намалява с 286 д.(5.8 %). *Смъртността многократно превишава раждаемостта (4.5 пъти за 2014 г.).* През 2014 са умрели 138 д., а коефициентът на общата смъртност е (29.1‰).

Половата структура на населението на общината се различава малко от тази, за страната, и за отделните региони. Броят на мъжете и на жените е почти равен.

По отношение на възрастовата структура на населението, в Община Брусарци се потвърждават неблагоприятните тенденции в демографското развитие, характерни за страната. Налице е продължаващ процес на застаряване на населението, който се изразява в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на броя и дела на населението на 65 и повече години. По основни възрастови групи, в общината, през 2014 г., преобладава населението в групата на 15-64 години - 2 575 д., или 55.1 %. По населени места в общината, най-голям е този дял в гр. Брусарци - 58.8 % и с. Княжевска махала - 58.3%, а най -малък - в с. Одоровци - 28.6 %. Делът на населението на възраст под 15 г. е с най-висок относителен дял в селата Княжевска махала (20.1 %) и Крива бара(16.8 %), а в село Одоровци няма младо население. Възрастовата група от 0 до 14 години е с по-неблагоприятни показатели от средните за страната, района и областта.

Неблагоприятен е фактът, че възрастовата група над 65 години е 1537 д., или 32.9% и непрекъснато расте, като с най-голям относителен дял са селата Одоровци (71.4 %) и Буковец (51.2 %). Отрицателният естествен и механичен прираст е потенциален проблем за по-нататъшната жизненост на общината.

В Община Брусарци е застъпена само **извън болничната лечебна дейност**, предвид малкия брой на населението. Броят на звената (амбулаториите, оглавявани основно от общопрактикуващи лекари) са определени с Областната здравна карта. Населението на Община Брусарци получава болнична помощ от МБАЛ „Свети Николай Чудотворец“ ЕООД, гр. Лом.

В района на обслужване на тази болница е включена и Община Брусарци. Бързата, неотложна медицинска помощ в общината също се поема от филиала на ЦСМП в гр. Лом.

За периода 2007-2010 г. има малки промени в броя на индивидуалните лекарски и дентални практики за първична медицинска помощ. Увеличен е броят на лекарските практики от 3 на 4, а този на денталните е намален – от 6 на 4.

Териториалното разпределение на амбулаториите за индивидуална лекарска първична медицинска помощ обхваща три населени места: гр. Брусарци – амбулатории на 2 общопрактикуващи лекари (ОПЛ) и по една амбулатория в селата Василевци и Смирненски. Населението от по-малките населени места е включено в пациентските листи на ОПЛ в действащите практики. Средният брой на здравноосигурените лица в пациентските листи е нисък (936 д.) и е под оптималните стойности на действащия норматив. Това налага да се повиши броят на здравноосигурените лица, тъй като в противен случай, някои от практиките на ОПР стават проблемни (потенциални за закриване).

Подобно е и териториалното разпределение на стоматологичните кабинети за първична дентална помощ. Населението на с. Василевци се обслужва от стоматолог от гр. Лом.

Общо практикуващите лекари и стоматолозите ползват базата на лечебни заведения, които са общинска собственост.

На територията на общината има три дрогерии: в град Брусарци и в селата Василевци и Крива бара.

Проблем е наличието на голям брой здравно-неосигурени лица, което ограничава достъпа им до здравната система и създава негативно отношение към нея и към здравната реформа. В селата с голяма концентрация на ромско население (най-вече селата Василевци и Крива бара), медицинското обслужване е затруднено, включително поради недостига на специализиран транспорт. Недостатъчно развита е профилактиката на заболяванията, което води до увеличаване на разходите за лечение и се отразява на общия здравен статус на населението.

Липсват конкретни данни в общината относно заболяемостта.

РЗИ-Монтана извършва постоянен и периодичен мониторинг на води за питейно-битови цели на територията на общината, съгласно Наредба № 9 на МЗ за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели. Не ни е известно на устройваната територия да се извършва мониторинг на фактори на жизнената среда – състояние на атмосферния въздух, акустично замърсяване, жизнена среда с високи вибрации и електромагнитни полета.

Общината е разположена в екологично чист район, в който няма производствени и други дейности, отделящи вредни вещества над нормативно определените стойности.

Количеството на емитираните замърсители в атмосферния въздух вследствие на автомобилен транспорт, производства и изгарянето на твърди горива за отопление е незначително. В устройваната територия няма крупни производствени и други дейности, отделящи вредни вещества над нормативно определените стойности.

Очаквани последици за здравето на населението в общината най-вече са: заболявания на дихателната система (бели дробове) и заболявания на опорно-двигателния апарат (горни и долни крайници), на сетивните органи (зрение и слух).

4. РАЗВИТИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ФАКТОРИТЕ, КОИТО Я ЗАМЪРСЯВАТ БЕЗ ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНА.

Текущото състояние на компонентите на околната среда и факторите, които ѝ въздействат, без реализиране на ОУП на Община Брусарци беше разгледано в т. 3 и може да бъде систематизирано и обобщено по следния начин за съответните компоненти на околната среда и фактори, които ѝ въздействат:

❖ **Атмосферен въздух.** Приземният атмосферен слой може да се окачестви като епизодично замърсяван с финни прахови частици през зимния отоплителен сезон и през лятото, когато се отбелязва изавишеното съдържание, съответно на серен диоксид през отоплителния период, и на прах, през летния сезон. Без прилагане на ОУПО, ще продължи това негативно въздействие през някои от сезоните въпреки, че като цяло, атмосферната среда ще се съхрани с добро качество и в по-голямата част от годината концентрациите на вредни вещества са под пределно допустимите.

❖ **Повърхностни и подземни води.** Ще продължи антропогенното натоварване и влошаване на качествата на водите на територията на общината, поради липса на канализация и пречистване на битовите отпадъчни води от населените места в общината.

Ще се запазят и силно неблагоприятните тенденции за:

- недостатъчно използване на капацитета на питейните водоизточници и липсата на пречиствателна станция за питейните води;
- завишаване загубите на питейна вода, в резултат на амортизацията на водопроводната мрежа и оттам, и по-големия добив на вода;
- влошаване на качествата на питейните водоизточници и повърхностните води, поради липса на канализация в населените места;
- използването на питейната вода за напояване;
- ниска изграденост на канализационна мрежа;

- неприлагане на добри фермерски и аграрни практики;
- наводнения при високи води на реките, протичащи през територията на общината, което въздейства негативно върху земеделските и жилищни територии и води до екологични и социално-икономически щети;

❖ **Почви и земни недра.** Ще се съхранят проблемите с нерегламентираното изхвърляне на отпадъци, причиняващи локални ограничени замърсявания и такива, свързани с дизеловите и бензинови двигатели в терените около основната пътна мрежа.

Без предвижданията на ОУПО, ще се запази процентът на необработваеми и неизползвани земеделски земи и ще продължи периода на липсата на зони за стопанска инициатива и на територии с устройствен режим, с допустима промяна на предназначението, които да могат да стимулират в следващите години икономическото развитие на общината.

❖ **Биологично разнообразие и неговите елементи, елементи на Националната екологична мрежа.** Ще се затрудни реализацията на мерките за Защитена зона „Река Лом“. Ще се съхрани нивото на лесистост и тенденцията за ограничено развитие на зелената система на селищата и извънселищните полигони, без да се направят следващите стъпки за изграждане на адекватни, на съвременните разбирания, биокоридорни връзки между Старопланинската верига, Предбалкана, Дунавската равнина и поречието на река Дунав. Съществува опасност от засилено антропогенно усвояване на площи около пътната мрежа, включени в защитената зона и създаване на предпоставки за невъзможност за възстановяване на горите около основните водни течения.

❖ **Ландшафт.** Основният тип ландшафт остава непроменен, с малка вероятност за увеличаване на пустеещи земи и нарушени терени. Ще се запази интензивността на негативно влияние, което особено се повиши през последните 50-60 години. Съвкупното действие и взаимовръзка между тези, антропогенно повлияни, елементи на околната среда, ще определят екологичната обстановка в района на Община Брусарци и пряко ще влияят върху потенциала за нейното бъдещо развитие. Продължаващото неблагоприятно въздействие на някои екологични фактори, от своя страна, ще формират и ограничители, които ще възпрепятстват устройственото развитие на територията на общината.

❖ **Отпадъци.** Налице са нарушени терени. Увеличаването им води до замърсявания на земите, водите и почвите, засилване на ерозията, намаляване на естетическата стойност и привлекателността на района.

❖ **Рискови енергийни източници.** Ще се запази тенденцията за въздействия от *шум и вибрации* в територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик.

Не се очакват отрицателни промени по отношение *найонизиращи и йонизиращи лъчения*.

❖ **Културно-историческо наследство.** Възможно е увреждане на културни и исторически ценности от природни фактори и от безконтролно поведение на хора.

❖ **Човешко здраве.** Налице ще е повишаване на здравния риск за населението, поради утежнена акустична обстановка в крайпътните квартали, недоизградена канализационна система и влошени качества на питейната вода. Без реализиране на ОУП, вкл. и при „нулева алтернатива“, ще се задълбочават негативните прояви и въздействия върху компонентите на околната среда и ще бъдат засегнати интересите на населението. Развитието на общината ще бъде неадекватно на съвременните изисквания и стихийно.

Напълно ще липсват условия за реализиране на целите на опазване на околната среда в интерес на населението:

➤ Да се развият и укрепят механизмите, които гарантират, че решенията идългосрочното стратегическо планиране, влияещи върху околната среда, а чрез нея и върху здравето, ще бъдат вземани при пълно отчитане навъзможните последици за околната среда и здравето, в съответствие с изискванията на устойчивото развитие.

➤ Чрез подобен механизъм да се гарантира, че решенията относно икономическото развитие на местно равнище ще се вземат с пълно познаване на техните последици за околната среда, потенциалните последици за здравето и консултации, не само с местните власти и заинтересованите финансово от предлаганото развитие, но и с населението, което ще бъде засегнато от положителните или отрицателните резултати от решението.

Ще се забави икономическото развитие на общината, ще се пропуснат ползи от финансиране и инвестиции, от усвояване на целеви средства от Европейските фондове, което ще забави подобряването на качеството на живот и осигуряване на адекватна околна среда.

5. ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ТЕРИТОРИИ, КОИТО МОГАТ ДА БЪДАТ ЗНАЧИТЕЛНО ЗАСЕГНАТИ. СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ.

Устройваната територия не се характеризира с наличието на значими екологични проблеми.

Като зони с епизодично завишени концентрации на вредни вещества в приземния атмосферен слой, могат да бъдат окачествени жилищните зони и териториите около основната пътна мрежа. Проблем за тези територии е общият суспендиран прах и фини прахови частици. Завишено е съдържанието на серен диоксид през отоплителния период и на прах, в през летния сезон.

Атмосферното замърсяване влияе негативно върху човешкото здраве, най-често нарушавайки функциите на респираторната, сърдечно-съдовата и имунната системи, което рефлектира в повишена заболяемост и намалена продължителност на живот. На потенциалния вреден ефект на атмосферните замърсители е изложено цялото експонирано население, както и растителния и животински свят.

Съществен проблем, за общественото водоснабдяване у нас, е лошото състояние на разпределителните мрежи, които дефектират, генерират големи загуби на вода и водят до влошаване на качеството на водата. Община Брусарци не прави изключение с описаните, по-горе, проблеми – значителни загуби на питейна вода, амортизация на водопроводната мрежа, използване на питейната вода за напояване, ниска изграденост на канализационна мрежа и продължаващата ѝ амортизация, липса на пречиствателна станция за питейните води, директно заустване на отпадъчни води при липсата на локални пречиствателни станции и съоръжения.

Значими съществуващи екологични проблеми са:

- На територията на Община Брусарци няма населени места с напълно изградени канализационни мрежи и отпадъчните води не се събират и пречистват.
- Амортизирана водопрепращаваща система, водеща до чести аварии, големи загуби и прекъсване на водоподаването към потребителите.
- За сега, водоизточниците за питейни води, предназначени за общественно ползване, нямат учредени санитарно-охранителни зони, съгласно изискванията на Наредба 3/16.10.2000 (с изключение на два водоизточника). Няма изградени пречиствателни станции за питейна вода, а обеззаразяването на питейните води се извършва преобладаващо с хлорно-варов разтвор.
- Стари замърсявания от нерегламентирани сметища.
- Дифузно замърсяване от селското стопанство, поради неприлагане на добри аграрни и фермерски практики.
- Проблем с отпадъците в реките, напоителните и отводнителните канали.
- Нарушение на оттока в реките и напоителните канали.
- Нарушена морфология на речните корита, водещи до ерозионни процеси от нерегламентирано изземване на инертни материали от речните корита.

- Понижаване на нивото на подземните води от нерегламентирано изземване на инертни материали.

Съществуващото състояние на управлението на дейностите, свързани със събиране, транспортиране, обезвреждането или оползотворяването на отпадъците е дългогодишен проблем и наследство от negliжирането му в национален мащаб.

Той трудно се решава в продължение на кратък период от време. В общината до 2010 година е изпълнявана програма за управление на отпадъците. Предстои приемане на Програма за управление на отпадъците до 2020г, изготвена в съответствие с изискванията на новия ЗУО. На места край селищата съществуват малки локални неорганизираните сметища, от които е възможно вторично замърсяване на водите и почвите. Създават се предпоставки за натрупване, в растителната продукция, на неорганични и органични вещества като нитрати, тежки метали, въглеводороди, пестицидни остатъци и др., които чрез инфилтратата от нерегламентираните сметища попадат в повърхностните и подземните води, вследствие на което се усвояват от растенията. Този кръговрат създава предпоставки за замърсяване на земеделските култури, разположени в близост до нерегламентираните сметища и увеличава опасността за човешкото здраве в района. При неправилното им третиране, битовите отпадъци стават потенциален замърсител на основните компоненти на околната среда: атмосферен въздух, повърхностни и подземни водоизточници и почва. Сериозен проблем са опасните отпадъци от домакинствата, които, дори в малки количества, могат да окажат вредно въздействие с тежки и трайни последици за здравето и жизнената среда на човека. Промените в жизнения стереотип на населението и свързаните, с това, изменения в бита, храненето, културата и работната среда, както и все по-масовото опаковане на стоките и продуктите, и въвеждането на нови опаковъчни материали, водят до увеличаване на количествата и промяна в състава на битовите отпадъци. Увеличава се делът на пластмаси, полиетилен и други трудно разградими материали.

При засилената стопанска дейност в общинската територия, възникват екологични проблеми, които директно влияят върху биоразнообразието-посегателства върху лесистостта и фрагментирането на местообитанията в резултат от развитието.

В резултат от унифицирането на ландшафтите при интензивното земеделие, са настъпили промени във видовия състав и обилието на видове. Влошен е състава на растителните сообщества в районите със засилено развитие на селското стопанство, допуснато е превръщане на част от широколистните гори в издънкови, деградация на ливадите и пасищата, намаляване на продуктивността и ценността на дървесните видове чрез неадекватна, на глобалните и локални климатични промени, реконструкция с производни, стопански ценни видове.

6. ЦЕЛИ НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.

На Конференцията на Обединените Нации за околна среда и развитие (UNCED) в Рио де Жанейро през 1992 г. са формулирани няколко фундаментални и дългосрочни решения, ангажиращи международната общност със следните ключови принципи на екологичната политика:

- Принцип на превантивните мерки, основаващи се на най-добрите съществуващи научно-технически постижения, с цел да се намалят рисковете за хората и околната среда.
- Принцип "Замърсителят плаща", който означава, че на всички нива разходите по предотвратяването и отстраняването на екологичното замърсяване се носят от отговорните за причиняването им.
- Принцип, че защитата на околната среда е обща задача за правителствата, гражданите и промишлеността, осъществявана чрез сътрудничество между тях.
- Принцип на интегрирането, който означава, че опазването на околната среда е въпрос, който не трябва да се обсъжда самостоятелно и че екологичните аспекти трябва винаги да се вземат предвид при оформянето и прилагането на политиките в много други области, като транспорта, енергетиката, промишленост, селското стопанство и др.

На базата на тези принципи, в приетата Национална стратегия за околна среда и Национален план за действие (<http://www.moew.government.bg>) е определена дългосрочната стратегическа цел: «Подобряване на качеството на живот на населението в страната и осигуряване на здравословна и благоприятна среда и запазване на богатото природно наследство на основата на устойчиво управление на околната среда» и са формулирани целите на опазването на околната среда. На основата на извършения анализ на силните и слаби страни, възможностите и заплахите, в стратегията са изведени национални цели и подцели, които отразяват тенденциите и изискванията в международен аспект.

Цели и подцели:

❖ **Осигуряване на достатъчно количество и качество вода за населението и икономиката на страната.**

- Преодоляване на кризите във водоснабдяването.
- Осигуряване на вода за напояване.
- Формиране на съзнание и интерес за икономии на водни ресурси.
- Запазване и подобряване качеството на подземните и повърхностните

води.

❖ **Запазване и разширяване на териториите с добро качество на околната среда**

➤ Прилагане на превантивните инструменти за недопускане на замърсяване и увреждане на околната среда, включително и загуби на земи и почви /ОВОС, Разрешителни режими, ISO 14000 и др./.

➤ Разработване и прилагане на регионални политики за постепено разширяване на обхвата на териториите с добро състояние на околната среда

❖ **По-тясно интегриране на политиката по околна среда в политиките на развитие на стопанските отрасли.**

➤ Развитие и прилагане на стратегическата ОВОС за инвестиционните планове и програми за развитие на национално и регионално ниво; инвестиционните планове и програми в областите от транспорт, енергетика, управление на отпадъците, управление на водните ресурси, промишленост, включително добив на минерални суровини, далекосъобщения, туризъм и земеползване, при осъществяването на които се предполагат значителни въздействия върху околната среда.

➤ Отчитане на екологичните изисквания при реструктурирането и развитието на енергетиката, минно-добивната промишленост, индустрията и транспорта.

➤ Развитие на екологично чисто, органично земеделие; животновъдство.

➤ Запазване на околната среда в силно натоварените туристически райони.

❖ **Опазване и подържане на богатото биологично разнообразие.**

➤ Съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и на генетичните им ресурси.

➤ Осигуряване на условия за устойчиво ползване на биоресурсите.

➤ Подобряване на състоянието на горите.

❖ **Създаване на условия за прилагане на европейското екологично законодателство и международни конвенции в областта на околната среда.**

➤ Подобряване на административния капацитет на институциите по прилагане на европейското екологично законодателство и международните конвенции.

➤ Завършване хармонизацията на българското законодателство с правото на ЕС в областта на околната среда.

➤ Обеспечаване на финансиране на мерките по прилагане на европейското законодателство и международните конвенции.

❖ **Подобряване управлението на отпадъците.**

➤ Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъци.

- Създаване на механизми за функциониране на системата за разделно събиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъци.
 - Значително подобряване на чистотата на населените места в България.
 - ❖ **Намаляване на шумовото замърсяване.**
 - Намаляване на шумовото замърсяване, в селищата, от стопански обекти.
 - Намаляване на шумовото замърсяване, предизвикано от транспорта.
 - ❖ **По широко участие на обществеността в решаване на проблемите на околната среда.**
 - Повишаване на обществената култура и съзнание по проблемите на околната среда.
 - Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения.
- Изготвеният ОУПО е съобразен с поставените цели, актуални за района (таблица 6.1.).

Таблица 6.1. Приоритети и мерки, отразени в ОУП.

Национална цел	Приоритети и мерки, отразени в ОУП
Осигуряване на достатъчно количество и качество вода за населението и икономиката на страната. 1.1. Осигуряване на добро състояние на повърхностните, подземните и крайбрежните води 1.2. Приоритетно подобряване наводоснабдяването и качеството на питейната вода за населението 1.3. Рационално използване на водните ресурси от стопанските сектори и обществото	Развитие на водоснабдителните системи за намаляване на загубите във водопроводната мрежа; поетапно ликвидиране на точковите и дифузните източници на замърсяване, с което ще се подобрят качествата на повърхностните и подземните води. Предвиденото в ОУПО развитие на ВиК мрежите и съоръженията към тях и изграждане на канализация и ПСОВ на населените места, има за цел опазването на водите, като природен ресурс с огромно значение за бита на населението и икономиката на града. Предложения, допринасящи за постигане на целите: Доизграждане на канализационните системи в населените места и изграждане на ПСОВ за битови отпадъчни води. Осигуряване на охранителните зони около ПСОВ. Ликвидиране и рекултивация на незаконните сметища. Контрол за прилагане на съвременни аграрни и фермерски практики. Оптимизиране на водоснабдителната система в населените места, подмяна на амортизирани водопроводи за намаляване на загубите във водопроводната мрежа, изграждане на нови водоеми и други обекти и съоръжения. Осигуряване на всички водоизточници за питейни води пояс II и III. Регламентирано издаване на разрешителни за водоползване. Намаляване на загубите в напоителните системи.

Запазване и разширяване на териториите с добро качество на околната среда	Новото жилищно строителство, комплексните благоустройствени мероприятия и прилагането на йерархията в управлението на отпадъците ще съдействат за реализиране на тази цел.
По-тясно интегриране на политиката по околна среда в политиките на развитие на стопанските отрасли.	Заложеното развитие на функционалната структура на общината, щадящото отношение към използването на природните ресурси на територията и търсеният баланс между развитие на урбанизацията и съхраняване във възможната степен на цялостността на природната среда са адекватни с тази цел
Опазване и подържане на богатото биологично разнообразие	Заложено е стриктно спазване на въведените режими на защитените територии и зони и се създават условия за развитие на местната екологична мрежа.
Създаване на условия за прилагане на европейското екологично законодателство и международни конвенции в областта на околната среда.	Усъвършенстванията на комуникационно-транспортната система допринасят за намаляване на концентрациите на емисии с парников ефект и трансгранично замърсяване. Съдават се условия за използване на алтернативни източници на енергия. Предвидените мерки в областта на всички компоненти и фактори на околната среда отговарят на Директивите на Европейския съюз и международните конвенции, по които Република България е страна.
Подобряване управлението на отпадъците	Утвърждава се системата за разделно сметосъбиране и извозване. Всички дейности са в съответствие с изискванията на ЗУО и Националната програма за управление на отпадъците. Ще бъдат рекултивирани общинското депо и малки нерегламентирани сметища.
Намаляване шумовото замърсяване	Планирани са адекватни устройствени решения за зоните около основните пътни артерии
По широко участие на обществеността в решаване на проблемите на околната среда.	ОУП, както и всички процедури по ЗУТ, се подлагат на законоустановените и отговарящи на съвременните изисквания, форми на обществен достъп и контрол, като постъпилите мнения, съображения, жалби и сигнали се вземат предвид при окончателните устройствени решения.

Проектът за ОУП на Община Брусарци е съобразен и с целите на други стратегии и програми на национално ниво:

- Национална стратегическа референтна рамка, къдетоосновната цел е "... България да стане конкурентно способна страна – членка на ЕС с високи качество на живот, доходи и социална чувствителност на обществото." Предвижда се развитие на устойчиви териториални общности чрез Оперативните програми: „Регионално развитие“, „Околна среда“, „Транспорт“.

- Национална стратегия за развитие на инфраструктурата на Република България и план за действия - цели се развитие на устойчива транспортна структура чрез оптимизиране на капацитета и ефективността на съществуващата инфраструктура и развитие на републиканската пътна инфраструктура и интегрирането ѝ към тази на страните на Европейския съюз.

- Национална стратегия за регионално развитие на Република България, където поставената цел е «...постигане на устойчиво и балансирано развитие на районите ..».

- Национална стратегия за развитие и управление на водния сектор;

- Стратегия за управление и развитие на водоснабдяването и канализацията в Република България, МРРБ, февруари 2004 г. – цели се подобряване на управлението на сектора водоснабдяване и канализация и повишаване качеството на ВиК услугите, като се предложат комплексни мерки за постигането им.

- Национални програми, свързани с водния сектор, опазването и управлението на водите - Национална програма за приоритетно изграждане на ГПСОВ за населени места с над 10 000 екв. жители (1999 г.),

- Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Р България 2009-2013 г. и други.

Въз основа на анализа на съществуващото състояние на околната среда, са изведени целите и приоритетите на ОУП за развитие на територията:

- Обвързване на развитието на града с факторите от регионално, национално и наднационално ниво.

- Оптимизиране на функционалната структура на града спрямо съвременните социално-икономически и демографски процеси.

- Оптимизиране на начините и режимите на земеползване в градската и крайградската територия.

- Оптимизиране на пространственото и функционално развитие на различните подсистеми на градския организъм и взаимодействието между тях.

- Създаване на предпоставки и условия за ефективно управление на градското развитие.

7. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЯТА.

7.1. Оценка на въздействията по компоненти на околната среда

Оценката е разработена за етапа предварителен проект на ОУПО и е структурирана по компоненти и фактори на околната среда.

❖ **Атмосферен въздух.**

Предвижданията на ОУП за устройството и локацията на производствените дейности, съсредоточията на селскостопанската инфраструктура, зоните за туризъм и рекреация, за търговско и друг вид обществено обслужване, не водят до влошаване качествата на атмосферния въздух. Разширяването на регулационните граници и производствени зони е за сметка на адекватното устройване на бившите стопански дворове на ТКЗС и АПК. Създава се възможност за оптимизация на транспортната схема, което ще намали, до голяма степен, опасността от влошаване на качествата на атмосферния въздух.

Територията притежава значителен естествен потенциал и условия за самопречистване и самовъзстановяване, а развитието на зелената система ще доведе и до развитието на функцията на насажденията, като филтър срещу замърсяването на атмосферния въздух.

Гората, като екосистема и най-важен компонент на биосферата, е тясно свързана и със средозащитните и рекреационни функции, които ѝ се отреждат на територията на общината. Предвижда се възможност за възстановяване и увеличаване на крайпътното озеленяване и оформяне на биокоридори с дървесна и храстова растителност около речната мрежа, напоителните канали, деретата и малките речни притоци, както и озеленяване на сервитутните ивици на линейните съоръжения на техническата инфраструктура. Описаните, по-горе мерки, също ще имат значителен принос за намаляване на замърсяването и запрашаването на въздуха.

Мерките в ОУП, в съчетание с някои тенденции, които трябва да бъдат заложили в програмите за развитие на общината, за опазване на околната среда и управление на отпадъците, като ликвидиране на малки нерегламентирани сметища, усъвършенстване на системата за сметосъбиране и извозване, подобряване на уличните настилки, оптимизиране на автотранспортната схема, намаляване на дела на използване на нискокалорични въглища и брикети за отопление в битовия сектор, води до извода, че неблагоприятни въздействия, от реализирането на плана върху компонента „атмосферен въздух“, не се очакват.

❖ **Повърхностни и подземни води**

Приоритетите в областта на опазването на повърхностните и подземни водни тела бяха описани в изложението по-горе. ОУПО е съобразен с тях, като от своя страна общината е предприела дългосрочни и ефективни мерки, съобразно националните програми (ПУРБ), за поетапно решаване на изяснените вече проблеми и постигане на поставените цели. В ОУПО се предвиждат мерки за:

- Строителство, реконструкция и рехабилитация на водоснабдителната мрежа и съоръжения, което включва подмяна на всички амортизирани водопроводи и помпени агрегати, саниране на конструкцията на всички съоръжения, включително и

мерки за достигане 100% водоплътност на напорните резервоари и монтиране на винтили за предотвратяване на преливането им, поставяне на измервателни уреди и регулиране на налягането, което ще доведе до намаляване на загубите във водопроводната мрежа, респективно до намаляване на подземното водочерпене, както и задоволяване на потребителите с необходимото количество и качество вода за питейно-битови нужди, отговарящи на стандартните изисквания.

- За опазване на водоизточниците и съхранение на ресурса, се предвижда учредяване и изграждане на СОЗ около водоизточниците.

- Предвиденото изграждане на канализация в населените места и производствените зони и отвеждане и пречистване на формираните отпадъчни води в ПСОВ, ще ликвидира опасността от здравен риск, вследствие заустване на непречистени отпадъчни води в реките и напоителните канали.

- Предвиденото прилагане на съвременни добри земеделски и фермерски практики ще намали риска от замърсяване на повърхностните води.

- Предвидените мерки за опазване на морфологичните условия на речните корита ще гарантира опазване на съседните зони от непредвидими природни явления и ерозия на речния бряг.

- Предвижда се също и намаляване на натоварването от органични замърсители, азот, фосфор и микрозамърсители от точкови източници на битови отпадъчни води. В предварителния проект на ОУПО се предлага, като решение на този проблем, създаването на организация в селищата без канализация и пречистване на отпадъчните води, те да се извозват за пречистване в съществуващата или в новоизградена пречиствателна станция. Тази възможност подлежи на допълнителни проучвания и конкретно предложение ще се направи в окончателния проект на ОУПО.

❖ ***Почви, земни недра, минерално разнообразие***

Обективните дадености за социално-икономическото развитие на Община Брусарци и бъдещите възможности за тяхното доразвиване са в основата на устройствените решения в ОУП, водещи до устойчиво развитие и създаване на определен комфорт на средите, в които се осъществява човешкия жизнен цикъл.

Устройствените аспекти в развитието на общинската икономика са свързани с предвиждане на терени за нови съвременни технологични производства, които не влизат в конфликт с останалите подсистеми – обитаване, обслужване и др. Те се ситuirат основно в урбанизираните, вече, крайселищни терени (бивши селскостопански дворове), без да се засягат гори, пасища или обработваеми земи.

С предвижданото възстановяване на икономическите активности в крайселищните урбанизирани територии, ще се осигурят необходимите устройствени предпоставки за реализиране на очакваната динамика в развитието. Общината се нуждае от нови фактори за трайно отстояване на сегашните позиции, при разнообразяване на преработващата промишленост и внасяне на нови икономически дейности (модерна преработваща индустрия) и развит модерен аграрен сектор.

С ОУП се осигуряват условия за по-добра жилищна среда. За производствени дейности, до момента, са били усвоени 1.35 ха (0.01%), а за жилищни територии с малка височина и плътност 1044.58 ха или 5.37 %. Предвижда се, те да бъдат запазени. Значително се увеличава - над два пъти, площта и съответно % на терените за озеленяване от 7.40 ха (0.04 %) на 15.69 (0.08 %). Предлага се зона за Озеленяване, паркове и градини от 8.29 ха (0.04 %). Съхраняват се изцяло терените за спорт и атракции, комунално обслужване и стопанство, техническа инфраструктура, горски територии, територии за природозащита - защитени зони и защитени територии за опазване на КИИ.

Не се предвижда развитие на терените за обитаване (с жилищни функции), което е нормално и реалистично, с оглед липсата на жилищна криза. Заеманите, от необитаваните къщи, терени задоволяват потребността от евентуално изграждане на нови жилища. Новото жилищно строителство няма да бъде свързано с формиране на новоурбанизиращи се терени, за сметка на горски територии или обработваеми земи, пасища и ливади, а преди всичко ще се развива в сегашните строителни граници на селищата. Незначително намаляват земеделските територии – от 15647.41 ха (80.44 %) на 15639.12 ха или 80.40 %.

Очаква се комплексът от действия, чието предприемане се осигурява с ОУП, да доведат до подобряване на състоянието на земите в общината. Той включва подобрена организация и структура на дейностите по отпадъците, управлението, ползването и пречистването на водите, зелената система.

В предварителния проект за ОУП, поради липса на нови заявени интереси, не са променени площите за добив на подземни богатства, т.е. не се очакват нови негативни промени от тези дейности, увреждащи почвите или предизвикващи промени в минералното разнообразие. С развитието на зелената система ще се намалят, макар и малките по степен в момента, площи с ветрова ерозия.

Почвите в общината са в добро състояние. Нормална за вида им е тяхната запасеност с биогенни елементи/органично вещество. Няма данни за замърсяване с тежки метали и металоиди. Съдържанието на устойчивите органични замърсители е по-ниско от пределно допустимите концентрации. Използването на продукти за растителна защита не представлява източник за трайни замърсявания.

В общината няма складове със залежали и/или забранени продукти за растителна защита и площадки с „Б-Б” кубове. Липсват площи с показатели, характеризиращи състояние на киселите почви, тъй като интензивността на използване на хидролитично кисели азотни торове е изключително ниска.

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водноразтворимите соли и/или обменен натрий в почвите в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал.

Уплътняването на почвите е процес засягащ основно земеделските земи при неправилна обработка, а именно използване на тежки селскостопански машини при висока почвена влажност. Процесът е включен като заплаха в Европейската стратегия за опазване на почвите. Поради спецификата на земеделието, в общината няма данни за значими площи, увредени от уплътняване.

Ерозията на почвата е процес на разрушаване, пренасяне и отлагане на почвените частици чрез вятъра или валежните и поливни води. Ерозираните земи са със скъсен почвен профил, изсветлена повърхност, често набраздена от линейни ерозионни форми и води до силно намаляване на плодородието на почвата. Поради това, тя е един от най-сериозните глобални фактори за деградация и опустиняване на почвите.

Общината няма специализирана програма за опазването на качеството на почвите. Предвижданите мерки за рекултивация на нарушени терени и действията на съответните компетентни институции за контрол върху употребата на изкуствени торове, ще помогнат за запазване на чистотата и продуктивността им.

Считаме, че решенията за третирането на отпадъчните води и отпадъците в общината, противоерозионните мероприятия, прилагането на добрите земеделски практикиот земеделските производители, спазването на технологичните изисквания при употребата на пестициди и торове, както и пестеливотоим използване в земеделието,отказътот опожаряване на стърнищата след прибиране на културите, програмите за екологично земеделие и животновъдство, въведеният контрол за ограничаване на емисионното замърсяване по отношение на въздуха, водите и управлението на отпадъците, технологичното обновление в производствените процеси са дейности, които водят до намаляване на деградацията на земите и почвите.

Не очакваме планираното устройване на територията да окаже вредно въздействие върху почвите в района. Не се очаква, в резултат на ОУП, емитиране на вредности, които биха се отразили неблагоприятно върху почвените характеристики.

❖ **Биологично разнообразие, защитени природни територии и зони.**
Зелени площи със специално предназначение.

ОУП не предлага устройствени решения, създаващи база за дейности, въздействащи неблагоприятно върху биологичното разнообразие в района.

Запазват се характеристиките на територията, съхраняващи нейната средообразуваща функция. Предлагащото, в предварителния проект, устройство е явно най-адекватно на изискванията на хармонизираното българско екологично законодателство и не се внасят урбанистични елементи, водещи до загуба на местообитания и екологични ниши.

Незначителни са измененията в структурата на Поземления фонд и земеделските земи, а липсват такива в Горския фонд. Предварителният проект за ОУП не предполага промени в състава и начина на стопанисване на горските територии и елементите на зелената система, които имат важно значение, свързано със социално-икономическото развитие и носят основни функции на отдиха, екологично-хигиенни и други специфични функции. Зелените площи са публична общинска собственост и са особено важни за архитектурно-художествения силует на урбанизираната среда.

При подходяща и адекватна реализация, уличното озеленяване и придружаваща, транспорта, зеленина ще създадат нов общ скелет, свързващ, чрез лентовидно озеленяване в населените места, с растителността в землищата. Дава се възможност да се изграждат всички елементи на допълващата зелена система – защитни насаждения – мелиоративни влажни зони покрай водните течения, огледалаи канали, санитарно-защитно озеленяване, зелени пояси около производствени зони и др.

Предварителният проект за ОУП създава регулационната основа за запазване и възстановяване на горите около реките на територията на общината, около каналната мрежа, по съществуващите дерета.

Това увеличава възможностите за възстановяване и подобряване на тяхната биокоридорна функция. Цялостното развитие на зелената система ще благоприятства развитието на популациите на местната автохтонна флора и фауна.

Предварителният проект за ОУП не предлага устройствени решения, засягащи местата с висока концентрация на биологично разнообразие.

Не се засягат известни находища на редки, защитени или ендемични растителни и животински видове, включени в приложенията на Закона за биологичното разнообразие, както и на ресурсни видове.

Предварителният проект за ОУП съхранява площта на елементите на Националната екологична мрежа и делът им в общинската територия, представени в Таблица 2.4.

Представени са само от 507.513 ха в землищата на 5 села, влизащи в границите на Защитена зона „Река Лом”(BG0000503) от типа зони по чл.6 ал.1 т.1 и 2 от ЗБР (по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и местообитанията на видовете). Не се очаква загуба на природни местообитания или местообитания на видове. Предварителният проект за ОУП не внася решения, с които да се засягат установените типове природни местообитания от предмета на опазване, представени в т.5.1.:

- ✓ Твърди олиготрофни до мезотрофни води с бентосни формации от *Chara* (3140);
- ✓ Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition* (3150);
- ✓ Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitriche-Batrachion* (3260);
- ✓ Реки с кални брегове с *Chenopodion rubri* и *Bidention p.p.* (3270);
- ✓ Низинни сенокосни ливади (6510);
- ✓ Неблагоустроени пещери (8310);
- ✓ Балкано-панонски церово-горунови гори (91M0);
- ✓ Мизийски гори от сребролистна липа (91Z0);
- ✓ Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (Alno – pandion, alnion incanae, salicion albae) (91E0*).

Липсват предпоставки за основните и специфично действащи заплахи върху благоприятното им природозащитно състояние. Като резултат от реализацията на предварителния проект на ОУП на Община Брусарци се очакват редуциране на заеманата площ, фрагментация в рамките на местообитанието, промени в доминиращите видове, отрицателни промени в проективно покритие на ценозите, на типични видове растения, засилена рудерализация и присъствие на инвазивни видове, неподходящо обрастване с храстова и дървесна растителност, неадекватен интензитет на пашата, завишено използване на торове и пестициди, внасяне на замърсители (вносители на биогени), браконьерство, нерегламентирани и неправилно извеждани сечи, завишена пожароопасност, засилена водна и ветрова ерозия, промяна в хидрологичния режим.

При проектиране и реализация на ОУП, не се нарушава нито една от целите на Европейската и Националната екологична мрежа Натура2000 – създаване на условия за генетичен обмен между разделени популации и видове. Осигурява се възможност за съхраняване и развитие на природните местообитания, с което се създават предпоставки и за развитие на функционални връзки в защитените зони и извън тях.

Възможната рехабилитация на пътни връзки между населените места създава предпоставки за строителни дейности -мостове, водостоци, разширения и др. които могат да засегнат и защитената зона, но липсва вероятност да се засегнат природни местообитания, включени в Приложение №1 на ЗБР.

От извършения анализ и изводи в приложения ДОСВ върху защитена зона „Река Лом”(BG0000503) е видно, че на този етап не се засягат ефективно заети, за момента, местообитания. Предварителният проект за ОУП не въвежда устройствени решения, засягащи пригодни, слабо пригодни или потенциални местообитания на целеви животински видове, предмет на опазване в защитената зона:

✓ С установени локалитети в зоната - бисерна мида (*Unio crassus*), бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), белопера кротушка (*Gobio albipinnatus*), балканска кротушка (*Gobio kessleri*), балканска кротушка (*Gobio uranoscopus*), балкански щипок(*Sabanejewia aurata*), голям щипок (*Cobitis elongate*), распер (*Aspius aspius*), ивичест бибан (*Gymnocephalus schraetser*), европейска горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*), черна (балканска) мряна (*Barbus meridionalis*), обикновен щипок (*Cobitis taenia*), червенокоремна бумка (*Bombina vombina*), обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), лалугер (*Spermophilus citellus*), видра (*Lutra lutra*) и голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*);

✓ Без установени локалитети в зоната - алпийска розалия(*Rosalia alpina*), буков сечко (*Morimus funereus*), ивичест теодоксус (*Theodoxus transversalis*), обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), добруджански тритон (*Triturus dobrogicus*), пъстър смок (*Elaphe sauromates*),*европейски вълк (*Canis lupus*), добруджански (среден) хомяк (*Mesocricetus newtoni*), дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersi*), дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), дългоух нощник (*Myotis bechsteini*) и южен подковонос (*Rhinolophus euryale*).

Предварителният проект за ОУП не засяга с нови устройствени зони местата с концентрация на биологично разнообразие и е благоприятен за осигуряване на нормалното развитие на екосистемите в устройваната територия.

❖ **Ландшафт**

Новото устройствено планиране в предварителния проект за ОУП не предвижда драстични промени в съществуващия ландшафт на общината. Ще се запази предимно като агрогенен. Възможното оживяване с нови производствени функции на съществуващите крайселищни урбанизирани територии (бивши селскостопански дворове и комплекси), няма да създаде разлика в характера на урбогенния ландшафт там, но с очакваните икономически инициативи, при всяко положение, ще подобри неговия естетичен облик.

Положително, върху облика на агрогенния ландшафт, ще повлияе развитието на зелената система в селищната и извънселищната среда на общинската територия. Ще се тушират отрицателните промени, възникнали след пътно строителство.

❖ **Културно - историческо наследство**

Като цяло, няколко основни извода се налагат при анализа на актуалното състояние на обектите на НКН на територията на Община Брусарци и връзката им с останалите функционални системи:

- ❖ Обектите на НКН са малобройни;
- ❖ Състоянието, поддържането и социализацията на обектите на НКН изискват изработването на индивидуални проекти за всеки един от тях, с оглед подобряване на средата им и повишаване на степента на социализация;
- ❖ Терените на недвижимите археологически обекти не са извадени от земеразделителните планове на Община Брусарци, за да могат да се определят и техните охранителни зони;
- ❖ Археологически находки, които се намират в почти всяко населено място „не се контролират и са обект на иманярски набези“ (от ОПР на Община Брусарци 2014-2020);
- ❖ Архитектурните, архитектурно-художествените, инженерните обекти, историческите места, които са свързани с културната история на мястото, а нямат статут на НКН, следва да бъдат проучени на експертно ниво и евентуално да им се даде статут – манастирът „Св. Арх.Михаил“, гр. Брусарци, в околностите на хълм по десния бряг на р. Нечинска бара, приток на р. Лом; стенописите на църквата „Св. Арх.Михаил“ (1916), работа на Милетий Божинов (с. Росоки, Македония) и Мирче Илиев; археологическите останки от стар римски път от север на с. Василевци; мястото и сградата на гарата на гр. Брусарци; мостът над р. Лом в с. Крива бара (1930).
- ❖ Обектите на НКН и *Защитената зона BG0000503 „Река Лом“* съставляват цялостна система на защитени обекти на природното и културното наследство на територията на Община Брусарци и имат по-голям, неразвит потенциал за повишаването на качеството на живот в Общината.

Избраният вариант на устройство не предполага негативни въздействия върху обектите на НКН и отразява съвременните политики в това отношение.

В пълно съответствие с принципа на субсидиарност, се съблюдават тенденциите в Европейския съюз за прехвърляне на услуги, правомощия и ресурси към местните равнища на управление.

На общинско ниво съществува непосредствена обратна връзка с гражданите и ежедневните предизвикателства, свързани със социализацията на културно-историческото наследство, а на ниво ОУП е съществено планирането, като фактор за успешно и устойчиво пространствено, икономическо и регионално развитие.

ОУП е инструмент за подпомагане на Община Брусарци за поетапно бъдещо решаване на някои основни проблеми на недвижимите културни ценности като:

- включване на архитектурното наследство в една обща политика за урбанистично развитие и благоустройство на териториите;
- възможности за отделяне на ресурси за финансиране на консервационни и реставрационни работи;
- данъчни и административни облекчения, насърчаващи собствениците или частните ползватели да предприемат реставрационни или възстановителни работи.

Особено остра е нуждата от социализация на наследството, която да се осъществява посредством опазване и експониране на автентичността и целостта на културното наследство. Акцентът се поставя и върху поддръжката на сградната и урбанистична структура – по-добрата форма на управление на обектите-културни ценности, както в икономическо отношение, така и по отношение на опазването на автентичността и идентичността.

Прилага се принципа на „интегралната консервация“, за осъществяването на връзка между опазването на наследството и благоустройството на териториите, което е главна цел на ОУП, с оглед постигането на устойчиво развитие, устойчива икономика, успешна социална политика и запазена екологична и културна среда. Една от главните политики на *Националната концепция за пространствено развитие* (2012) е съзнателно фокусиране върху спецификата на мястото, върху вътрешния потенциал на културните ресурси и индивидуалните преимущества. Тя се реализирана в ОУП чрез планиране на изграждането на местна инфраструктура и местни основни услуги в дейностите, насочени към възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата и ландшафта, които са оценени като основен елемент на потенциала за растеж и насърчаване на устойчивостта на селските райони. Доказателство за гореизложеното е, че при липсата на устройствени зони за опазване на културното наследство по опорен план в Предварителния проект за ОУП са заложили 8.41 ха или 1.55 % от общинската територия.

7.2. Оценка на въздействията по фактори на околната среда

❖ Отпадъци

Чрез регламентиране на устройствени предпоставки, ОУП на Община Брусарци създава условия за прилагане на новата/актуализирана Общинска програма за управление на отпадъците в периода до 2020г. и след нея.

В Програмата ще се утвърждава системата за разделно сметосъбиране и извозване. Всички дейности, планирани в нея, ще са в съответствие с изискванията на ЗУО, Общинската и Националната програма за управление на отпадъците. Всички съществуващи малки нерегламентирани сметища ще бъдат рекултивирани.

Ще могат да се реализират мерки за действие, свързани с:

- Определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки ;
- Организиране на дейности по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказване на съдействие на организациите по оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;
- Организиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;
- Осигуряване и организирано прилагане на подходящи мерки за недопускане на посегателства и кражби на отпадъците от съдовете за разделно събиране на отпадъци от опаковки;
- Организиране на разделното събиране и сортиране на отпадъци от опаковки от домакинствата, административните, социалните и обществени сгради, заведенията за обществено хранене, търговските обекти и обектите за отдых, забавления и туризъм;
- Организиране на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на Община Брусарци.
- Определяне на площадки за оползотворяване и за управление на портативни батерии и акумулатори, като част от регионалното управление на опасните отпадъци от бита;
- Определяне на площадка за оползотворяване, на излезли от употреба, моторни превозни средства ;
- Определяне на обектите, в които да се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- Определяне на площадка за събиране и временно съхраняване на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване;
- Определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране, на излезли от употреба, пневматични гуми;

- Изграждане и пускане в действие на съоръжение за компостиране на биоразградими отпадъци на територията на общината;
- Определяне на място и изграждане на пункт за разделно събиране на специфични отпадъци (ПРССОД);
- Определяне на място за изграждане на специализирана площадка за временно съхраняване на строителните отпадъци, преди да бъдат предадени за рециклиране и последващо използване. Обособяването на такава площадка за временно депониране на строителните отпадъци до тяхната преработка във фракции, използваеми за нуждите на общината, ще е принос и към ликвидиране на проблема с нерегламентираните сметища и др.

✓ **Рискови енергийни източници.**

От анализа на състоянието на акустичната среда могат да се направят следните изводи:

- Липсва програма за мониторингово наблюдение на шума;
- В населените места акустичната среда е благоприятна;
- Основни пътища в общината минават през или непосредствено покрай територията на малък брой села. Транспортният поток по тях е източник на шум;
- Липсват данни (от измервания или изчисления) за влиянието на шума от жп транспортните източници, оформените в близост до основната пътна мрежа промишлени зони, върху близките населени места;
- Настилката по пътната мрежа в общината е в незадоволително състояние, а тя е съществен шумообразуващ фактор;

За подобряване на акустичната среда на територията на общината следва да се предприемат мерки за намаляване нивото на шума, създаван от наземните източници на шум (автомобилен, жп транспортен, промишлени обекти).

На територията на общината няма съществени рискови източници на нейонизиращи лъчения и полета - зони с "електромагнитен" дискомфорт.

Съществуващата изградена електропреносна мрежа на общината отговаря на нормативните изисквания, не засяга населени места и не представлява здравен риск за населението на общината. У нас, съгласно БДС 12.01.2002 г./78 „Норми и правила по охрана на труда при работа в електромагнитни полета с промишлена честота“, са възприети норми за работна среда и престой в електрическо поле. Установено е, че електрическите полета с интензитет до 10 kV/m са напълно безвредни за околната среда и за хората. Електрическото поле, под действащите у нас електропроводи с напрежение 400 kV, не надвишава 10 kV/m.

Следователно електрическото поле не представлява опасност за обслужващия персонал, населението, извършващо селскостопанска и други дейности в близост до електропроводите. Терените под проводите от двете им страни не се застрояват за обитаване или извършване на производствени и други дейности

Резултатите не показват отклонения в измерените специфични активности спрямо характерните, за региона, стойности и не свидетелстват за **радиационно замърсяване** на околната среда в контролирания район, в т.ч. и Община Брусарци

ОУП не предвижда разполагането на производства, които са източник на вредни, за човека, замърсявания. Създаването на устройствени предпоставки за събиране и неутрализиране на опасни отпадъци, също ще спомогне за намаляване до минимум на въздействията от вредни вещества. Реализирането на транспортната схема ще има принос в намаляване на шумовото и атмосферното замърсяване в селищата от стопански обекти и от тежкотоварния транспорт, както и от вибрации.

Няма да настъпят изменения по отношение на въздействията от йонизиращи и нейонизиращи лъчения, тъй като източниците им вече са ситуирани на територията на общината, във връзка с осигуряване на съобщителната комуникация.

Няма обективни причини предлаганите устройствени решения да водят до негативни прояви, свързани с **естествени и антропогенни вещества и процеси или генетично модифицирани организми**.

7.3. Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал

Предварителният проект за ОУП не създава предпоставки за въздействия от опасни вещества и не изменя, в отрицателна посока, съществуващата ситуация в това отношение. Не се създават устройствени предпоставки за разполагането на нови жилищни райони, транспортни пътища или обекти с обществено предназначение и в зоните за безопасност на предприятия и инсталации с висок рисков потенциал, тъй като такива липсват на територията на общината. Разположените в съседните общини са значително отдалечени.

Въз основа на извършен анализ на перспективите за развитие на Община Брусарци, Област Монтана и Северозападния район за планиране, в програмния период не се очаква инициране на дейности, водещи до изграждане на нови предприятия, с необходимост от издадено Разрешително по реда на чл. 104, ал. 1 от ЗООС.

При възникване на стопанска инициатива за изграждането на нови предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал, следва да се изпълнят процедурите по Реда на Глава VI от ЗООС и ЗБР, в процеса на които ще се анализират и оценят възможните неблагоприятни последствия от отрицателни

въздействия и евентуални големи аварии върху околната среда, както и необходимите отстояния до жилищни райони, обществени сгради и площи, зони за отдих и големи транспортни пътища и райони с природозащитно значение или значение за околната среда, защитени по силата на нормативен или административен акт, както и зоните на въздействие при възникване на голяма авария.

7.4. Човешко здраве. Въздействия върху зони или обекти със специфичен хигиено-охранителен статус в обхвата на плана. Идентифициране на източниците на вредни въздействия върху здравето на населението

От представения баланс на територията и картен материал ясно личи подобряването на всички устройствени показатели в предварителния проект за ОУП, в сравнение с досегашните, отговарящо на поставените цел и подцели, което пряко ще рефлектира и в областта на условията и показателите, характеризиращи общественото здраве. Очертава се тенденция към подобряване в рамките на програмния период.

7.5. Обща оценка на въздействията

Всички устройствени дейности могат да бъдат разглеждани като фактори, които при определени условия оказват положителни или отрицателни въздействия върху околната среда. Чрез устройственото планиране, обаче, тези въздействия могат да бъдат насочвани и регулирани, като характер и степен на агресивност, но при постоянно действащо изискване за опазване на средата.

Основните типове въздействия върху отделните компоненти на околната среда могат да се определят като:

- консумация на природни ресурси;
- замърсяване на околната среда;
- увреждане на околната среда;
- създаване на дискомфорт на обитаване;
- снижаване на естетическите качества на природните и урбанизираните пространства.

При формулиране на изискванията към устройственото планиране не може да се изпуска и необходимостта от утвърждаване на устойчивото развитие, което обединява въпросите за социално и икономическо развитие заедно с опазването на околната среда. На всички устройствени нива при планиране, използването на територията и на ресурсите се определя от степента на тяхната защита и се предлагат режими, условия, мерки, ограничения и забрани за различни дейности и обекти. Най-общо, това са устройствените средства, с които се контролира въздействието върху околната среда, в т.ч. и върху здравето на човека и качеството на живот.

Изборът на екологични мероприятия за подобряване на качествата на средата е свързан с методологически трудности, породени от неопределеността на резултатите, свързана с липса или непълнота на информацията за климатичните и микроклиматичните процеси, за характера и нивото на замърсяване на атмосферата, водите и почвата, за акустичното натоварване на средата и т.н.

Едновременното отчитане на много динамични фактори (планировъчни, хигиенни, финансови и организационни) в процеса на изготвянето на екологическите изисквания също създава известни трудности.

За изготвянето на концептуалния модел при предварителния проект на ОУП на Община Брусарци за подобряване на екологическата ситуация, са взети предвид изводите от изготвените варианти на ескизния проект за ОУПО, проведените допълнителни проучвания и предвижданията на колективите, разработващи отделните функционални системи, вкл. релефните особености, площоразпределението на различните обекти, начина на функционирането им, комуникационно транспортните процеси, вида и характера на застрояката, местоположението и вида на зелените площи и т.н.

Изготвеният “модел” е насочен към комплексно въздействие, както върху природните, така и върху антропогенните фактори и компоненти, имащи отношение към екологическите проблеми и обременяващи екологическата ситуация. От направените проучвания, като такива се извяват:

- местните климатични и микроклиматични особености, изразяващи се в наличие на периоди, основно в голям процент безветрие – лоши условия на проветряване, дискомфортни проявления – прегряване и охлаждане, значителен дял на инверсиите, времето с мъгли и т.н. ;
- нарушения в ситуирането на производствени и съпътстващи дейности – несъвместимост на производства, разполагане на вредни производства в жилищната зона;
- замърсяване на атмосферата с промишлени и битови вредности, вредности от функционирането на автотранспорта;
- акустично натоварване на средата от линейни (транспорт) и точкови източници;

За подобряването на антропогенните екологични параметри на средата се предлага комплекс от мероприятия, обхващащи туширане и овладяване на най-обременяващите, екологическото равновесие, дейности:

- замърсяване на атмосферата, вследствие на производствени и битови дейности от известните локални източници и от средствата на автотранспорта;

- акустично натоварване на средата от средствата на транспорта и от точкови източници;
- натоварване на средата с електромагнитни лъчения.

За решаване на устройствените проблеми в ОУПО, е предвидено формиране на територии с устройствен режим с допустима промяна на предназначението и от екологични съображения –изграждане на пречиствателни съоръжения, създаване на растителни изолационни буфери. В жилищните зони се допускат само така наречените „безвредни производства“, които не отделят в околната жилищна среда имитиране на наднормени концентрации на токсични вещества и шумово замърсяване, оказващи влияние на човешкото здраве, както и създаване на озеленени пространства с многофункционално предназначение.

Предлага се територия за озеленяване и благоустрояване. Производствените дейности се разполагат мозаечно, свързани с обща производствена и екологична инфраструктура (пречиствателни съоръжения, благоустройство, зеленина). Проблемите с акустичното натоварване на средата от средствата на транспорта, в голяма степен, се решават с предлаганата нова конфигурация на основните комуникационни трасета.

По тангенциалните, на ядрото и селищата, трасета се предлага да се концентрират най-интензивните транспортни потоци, където могат да се предприемат и съответните мерки за шумозащита – озеленени валове, оползотворяващи земните маси, получени при изкопните работи, преградни шумозащитни рекламни пана, прозрачни шумозащитни екрани и др. В урбанистичното развитие са предвидени всички мероприятия, за да бъде средата комфортна, в максимална степен, при това не само в екологичен, а и във функционален и социален аспект, което преследва и една от съществените цели на плана. Условието на антропогенната среда, в т.ч. и след реализацията на проектните предвиждания, също са в несравнима степен по-благоприятни. Тук липсват и не се предвиждат производства и други дейности, които биха представлявали екологична заплаха. Зоните за икономическо развитие са предвидени върху вече усвоени територии и с ограничаване на развитието им върху земеделски и горски земи. Следователно, основни характеристики на възприетата концепция за урбанистично развитие са: оптимална урбанистична система, оптимални параметри за озеленяване, активно използване на обектите на културно-историческото наследство, специфични режими по отношение на обитаването, съобразени с разкритите неблагоприятни природни и климатични условия, изграждане на мека инфраструктура в периферните зони, устойчиво развитие и ползване на горите, оптимална конфигурация на комуникационно-транспортната мрежа, разширяване на параметрите на защитените и охранителни режими.

В резултат се предвиждат устройствени мерки на територията, които се изразяват в:

- Значителни качествени промени в общите показатели на средата;
- Промяна в баланса между комфортните и дискомфортни биоклиматични проявления, в посока на нарастване на комфорта;
- Промяна в баланса, относителната тежест и границите на най-неблагоприятните и благоприятни зони по отношение на природните условия в посока на разширяването им. При провеждане на мероприятията се очаква най-неблагоприятните зони значително да намалят и по своите показатели, да се приближат и да се прехвърлят в следващата степен на благоприятност:
- Трансформиране и намаляване на зоните на замърсяване;
- Общо ограничение и снижение на шумовото натоварване;
- Създаване на зони със специфичните режими с екологична насоченост.

В изложението до момента, представихме в детайли, в рамките на възможното и достатъчната необходимост и целесъобразност, настоящата ситуация, свързана с компонентите и факторите, влияещи върху качеството на околната среда в Община Брусарци.

Очертахме перспективи в устройството на територията, произтичащи от предварителния проект за ОУП.

Налага се обща оценка, че в своята цялостност, предварителният проект за Общ устройствен план на Община Брусарци ще окаже трайно във времето и основно положително въздействие върху компонентите на околната среда и ще минимизира, в рамките на възможното, негативното действие на някои от факторите.

Окончателната обща оценка на въздействията представяме в табличен вид:

Таблица 7.5. Обща оценка на въздействията.

Комп. /Фактор	непр яко	пря ко	крат ко трай но	сред но трай но	дъл го трай но	вре мен но	пос тоян но	куму латив но	поло жител но	отри цател но	степен
въздух	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	малка
пов.води	да	няма	няма	няма	да	няма	да	да	да	няма	средна
под.води	да	няма	няма	няма	да	няма	да	да	да	няма	средна
земни недра	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
минерално разнообр.	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
почви	да	да	няма	няма	да	няма	да	няма	няма	да	малка

Биологич. разнообраз.	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	малка
ЗТ и ЗЗ	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	малка
ландшафт	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	да	средна
КИН	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
отпадъци	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	средна
физ.ф-ри	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
предпр. с рисков п-л	да	да	няма	няма	да	няма	да	няма	няма	да	малка
здраве	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	средна

8. ОПИСАНИЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ, НАМАЛЯВАНЕ И ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО ОТСТРАНЯВАНЕ НА НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПЛАНА ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

Конкретните мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятните последици от осъществяване на плана върху околната среда ще бъдат представени в таблица 8 по компоненти и фактори на околната среда.

Таблица 8. Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятните последици от осъществяване на ОУП върху околната среда

КОМПОНЕНТ / ФАКТОР	МЕРКИ	ЕФЕКТИ
Атмосферен въздух	В окончателният проект за ОУП да се съхранят устройствените възможности за: - Разработване и внедряване на проекти, свързани с повишаване на енергийната ефективност; - Разработване и внедряване на съвременни транспортни схеми; - Реализацията на ПУП-ПЗ за производствени дейности, които прилагат най-добрите налични техники за минимизиране на емисиите в атмосферния въздух	Създаване на условия за подобряване на качеството на атмосферния въздух
	В окончателният проект за ОУП да се съхранят устройствените възможности за:	

Повърхностни и подземни води	• Строителство, реконструкция и рехабилитация на водоснабдителните мрежи и съоръжения - подмяна на всички амортизирани водопроводи и помпени агрегати, саниране на конструкцията на всички съоръжения, включително и мерки за достигане 100% водоплътност на напорните резервоари и монтиране на винтили за предотвратяване на преливането им, поставяне на измервателни уреди и регулиране на налягането, което ще доведе до намаляване на загубите във водопроводната мрежа, респективно до намаляване на подземното водочерпене, както и задоволяване на потребителите с необходимото количество и качество вода за питейно-битови нужди, отговарящи на стандартните изисквания. • За опазване на водоизточниците и съхранение на ресурса, се предвижда учредяване и изграждане на СОЗ около водоизточниците. • Изграждане на канализация в населените места и производствените зони и отвеждане и пречистване на формираните отпадъчни води в ПСОВ ще ликвидира опасността от здравен риск, вследствие заустване на непречистени отпадъчни води в реките и напоителните канали. • прилагането на съвременни добри земеделски и фермерски практики ще намали риска от замърсяване на повърхностните води. • мерките за опазване на морфологичните условия на речните корита ще гарантира опазване на съседните зони от непредвидими природни явления и ерозия на речния бряг. • намаляване на натоварването от органични замърсители, азот, фосфор и микрозамърсители от точкови източници на битови отпадъчни води. В предварителния проект на ОУПО се предлага създаването на организация в селищата, без канализация и пречистване на отпадъчните води, те да се извозват за пречистване в съществуващата или в новоизградена пречиствателна станция. Необходими са допълнителни проучвания и конкретно предложение ще се направи в окончателния проект на ОУПО.	Постигане целите за повърхностни и подземни води, предотвратяване на замърсяването им. Осигуряване на необходимото количество питейна вода с подходящи качества.
-------------------------------------	---	--

Почви	Процедурите за промяна на предназначението на земеделските земи и горски територии да се съобразят стриктно с вида, категорията на земите и с предвижданията на окончателния ОУП. Да не се допуска новоформирането на нерегламентирани сметища Провеждане на допълнителните геоложки и хидрогеоложки проучвания в зони с риска за свлачища и срутвания.	Опазване на почвите
Биологично разнообразие	В окончателния вариант на ОУП: - да не се внасят промени в осигурената възможност за възстановяване на крайречните заливни гори при запазване и прецизиране на системата за защита от вредното въздействие на водите; - да се предвидят вида, създаването и поддържането на локалните биокоридорни връзки. - да не внася изменения в съответствиес изискванията на документите по българското природозащитно законодателство, регламентиращи цифровите модели и граници, обявяването, промените, целите и режимите за обявяване на защитените зони. При одобряване на ПУП-ПЗ да не се допуска отрицателно въздействие върху местообитания или и популации на защитени видове, тяхното фрагментиране или нарушения на биокоридорните връзки, особено в местата с екотонен ефект.	Опазване и възстановяване на местообитанията, структурата и динамиката на популациите на видовете в района. Опазване на елементите на Националната екологична мрежа
	При изграждането на нови елементи от напоителната система и водовземни съоръжения от повърхностни ВТ да не се допуска възпрепятстване на миграционните коридори на хидробионтите или увреждащи, крайречната флора и фауна, действия и решения. Да не се допуска утвърждаването на ПУП-ПЗ или дейности в близост до Защитена зона «Река Лом», водещи до настаняване на инвазивни видове или предизвикващи рудерализация на площи от защитената местност или защитените зони.	

Ландшафт	В окончателния вариант на ОУП: - да не се допусне внасянето на изменения, нарушаващи адекватното оформление на сервитутните ивици и площите около комуникационно-транспортните артерии за тяхното ландшафтно вписване. - Да се предвидят устройствени възможности за разработване на ландшафтно-устройствени проекти за възстановяване и рекултивация на деградирани ландшафти - бивши кариери, баластриери.	Възстановяване на ландшафта и постигане на съвременните изисквания за качеството на средата
Културно-историческо наследство	При случай на откриване на обекти с характер на находка, дейността да се прекратява незабавно и да се уведомява общината и РИМ за експертиза. Популяризиране и бърза реализация на елементите на ОУП, предвиждащи социализиране на обектите на КИН	Опазване на обектите на КИН
Отпадъци Шум	Да се актуализира общинската програма за управление на отпадъците и да се развие системата за компостиране на органичните фракции и последващото използване за общински нужди и от населението. Да се ситуират, за проектния период, площадки за обработка на различни видове отпадъци и за временно съхраняване на стр.отпадъци до обезвреждането и преработването им в усвоими, от промишлеността и строителството, фракции. В окончателният проект за ОУП да се съхранят или предвидятнови устройствени възможности за разработване и внедряване на проекти, свързани със съвременни транспортни схеми, редуциращи шумовитенива;	Усъвършенстване и оптимизиране на управлението на отпадъците. Намаляване на отрицателните въздействия от тях и постигане на по-голям % вторично усвояване. Предотвратяване риска от въздействие на шум и опазване на въздуха
Рискови енергийни източници	Оценка на източници на електромагнитни лъчения (електропроводи, трансформатори, радари, базови станции, ТВ и радиопредаватели).	Предотвратяване риска от въздействие на нейонизиращи лъчения.
Здравно-хигиенни условия	Гарантиране на качествата на питейната вода. Наблюдение и контрол на индикаторите, данните за експозицията на вредности на околната среда и на здравните показатели.Съответствие на всички ПУП-ПЗ и технически проекти със законодателство и изискванията на Националната програма за действие по околна среда и здраве.	Подобряване на здравно-хигиенните условия на средата.Намаляване на здравния риск за населението

9. МОТИВИ ЗА ИЗБОР НА РАЗГЛЕДАНИТЕ АЛТЕРНАТИВИ.

Оценката на алтернативите е на база извършената оценка на обхвата, степента на въздействията и възможностите за прилагане на мерки за предотвратяване, ограничаване или компенсиране на въздействията.

Макроикономическата среда, състоянието на пазара на труда и жизненият стандарт играят важна роля за демографското развитие. Демографските проблеми на Община Брусарци са свързани с цялостното ѝ социално-икономическо развитие. Те се отнасят до протичащите процеси и формираните структури на населението - отрицателно естествено и механично възпроизводство, влошена полово-възрастова структура на населението, като особено сериозна е диспропорцията сред населението в селата.

Избран е вариант за предварителен проект на ОУП с по-малко отрицателни или нулеви въздействия и с повече, доколкото е възможно, положителни.

В процеса на разработката бяха разгледани, оценени и предложени варианти за постигане на ускорен и устойчив икономически растеж, със създаване на качествена жизнена среда.

В процеса на разработката са разгледани и оценени три варианта на предварителния проект за ОУП:

Алтернатива 1 – на Балансирано развитие. Това е предложението в анотацията, в т. 2 вариант, с приложен баланс на територията, при който устройственото проектиране е насочено към постигане на оптимални резултати в селското стопанство и преработваща промишленост, преди всичко хранително-вкусова.

При формулиране на сценариите/хипотезите за икономическото развитие са отчетени влиянието на комплекс от условия и фактори. Те са свързани с:

- ✓ необходимостта от придаване на нов динамизъм и качество на общината, който в значителна степен е резултат от развитието на системата “Труд”;
- ✓ използването на пространствени и устройствени фактори за реализацията на този динамизъм и качество.

Обективните *фактор и стимули* за такова развитие на икономиката на общината са:

- ✓ Наличието на добри ресурси и реализуеми възможности за изграждане на модерен и балансиран аграрен сектор;
- ✓ Добра съхраненост на земеделската земя, възможности за развитие на модерно земеделие;
- ✓ Сравнително добра изграденост на енергийната, съобщителната и водостопанската системи в общината;

✓ Натрупан опит и традиции в развитието на селското стопанство, независимо от миграцията на младите и квалифицира кадри.

Бъдещото развитие на общината е свързано с повишаването на качеството на живот, стимулиране на икономическите активности, повишаване на привлекателността на общината, активното сътрудничество и коопериране със съседите от Монтанския регион - общините: Лом, Медковец и Монтана, с по-активното отваряне към Европа.

Общинският план за развитие на Община Брусарци за периода 2014-2020 г. определя следната Визия на общината **«Община Брусарци – динамично и устойчиво развиващ се земеделски район с плодородна земя, чиста природа, съхранено културно богатство, лекапромишленост и съвременна инфраструктура - привлекателна за живот и работа на млади хора.»** Общата цел за развитие в периода 2014-2020 г. е “Постигане на икономически растеж с оптимални равнища на заетост, основани на потенциала и ресурсите на общината, подобряване на техническата инфраструктура и преодоляване на демографската криза и бедността.» Съживяването на района е свързано най-вече с насърчаване на инвестициите, предприемачеството и оползотворяване на местния потенциал. Необходимо е целенасочено отваряне на пазара за стоки и услуги, като се използват предимствата на гео-стратегическото положение на Община Брусарци в близост до главни пътни артерии. С плана се предлага стратегия за «ускорен и устойчив растеж», което ще позволи на общината и града да бъде конкурентоспособен на европейските градове от подобен ранг. За целта трябва да се инвестира в човешките ресурси, инфраструктура, нови технологии, материални активи и оборудване и пр.

При тази алтернатива прогнозираният средногодишен растеж е до 4-5 % за целия прогнозен период (2015-2035).

Алтернатива 2 – на Максимално развитие. Тя беше свързана с теоретично заложи високоефективни структурни пропорции на секторите, отраслите и производствата, отразени в устройствените предложения. И при този вариант, производствената структура включва развитие на преработваща промишленост, туризъм, модерен аграрен сектор. Акцентът, обаче, е поставен върху стимулиране на индустриалния сектор, създаване на високопродуктивна и екологично чиста индустрия, максимално развитие на зимен и летен и всички останали форми на туризъм и аграрен сектор.

Предвижда се оформянето на нови елементи на зелената система на общината, въвеждане на повече територии, определени с режими за възможна промяна на предназначението при всички възможни случаи, както на земеделски, така и на горскостопански територии и т.н.

Реализацията на алтернативата, в много отношения, е силно зависима от преобладаващото действие на фактори със стимулиращо въздействие извън обсега на общинската икономика и капацитет. Търси се постигането на високо равнище на развитие от порядъка на 6-7 % средногодишен растеж и значително различна, от съществуващата, структура на територията.

Алтернатива 3 - Нулева алтернатива. При „нулевата алтернатива“ биха се запазили съществуващите граници на урбанизирана територия и производствените зони без разширение, забрани за промяна на предназначението, използване на наличната ВиК мрежа, с възможности само за реконструиране. Ще липсват всякакви възможности за съвременно устройствено планиране и устойчиво развитие. Без ОУП ще се забави икономическото развитие на общината и района и ще се влоши качеството на живот на населението. Липсата на нов ОУП е предпоставка за влошаване на състоянието на околната среда и всички нейни компоненти.

Оценката на алтернативите показва, че демографските и икономически прогнози не са благоприятни за реализацията на Алтернатива 2 и тя по-скоро ще предизвика дисбаланс, отколкото оптимизиране на средата.

Приемането на «нулева алтернатива» не е добро решение, нито от икономическа, нито от екологична гледна точка.

Досегашното развитие на територията налага приемането на нов ОУП, като удачен компромис между необходимостта от нарастващо антропогенизиране, от една страна, и съхраняването и обогатяването на природните дадености, от друга.

Препоръчваме реализирането на предложения вариант на ОУП за балансирано развитие на общината с направените в Доклада за екологична оценка препоръки.

10. МЕТОДИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА, ИЗПОЛЗВАНА НОРМАТИВНА БАЗА И ДОКУМЕНТИ. ТРУДНОСТИ ПРИ СЪБИРАНЕ НА НЕОБХОДИМАТА, ЗА ТОВА, ИНФОРМАЦИЯ.

Екологичната оценка е изготвена, в съответствие с разпоредбите на Глава Шеста на Закона за опазване на околната среда и Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. Постигнато е интегриране на екологичната оценка с процеса на планиране, разработване и одобряване на плана по Закона за устройство на територията.

Обхваща, както процеса на техническо предвиждане, така и консултиране с компетентните и отговорни органи по опазване на околната среда, други ведомства, заинтересовани страни и обществеността. Приложени са следните **методически принципи**:

✓ Принцип на териториалност, съгласно който територията е интегрираща категория, степента на усвояване на която, определя характера на съществуването и развитието ѝ, включително и на съседни или отдалечени, но интегрирани в определено отношение територии;

✓ Принцип на системност, според който всяко явление се разглежда като част от единна система, независимо от водещата или подчинената му роля;

✓ Принцип на приемственост, съгласно който проблемите на околната среда са предмет на внимание във всички фази на планиране, проектиране, строителство и експлоатация;

✓ Принцип на относителна оптималност, съгласно който управлението на околната среда се осъществява на база оптимално съчетаване на процесите на урбанистично развитие с капацитета на природните ресурси и условията за живот на населението;

✓ Принцип на приоритетност, при който определен процес или фактор има предимствена роля пред останалите;

✓ Принцип на предпазването, при който, ако за дадено въздействие няма достатъчно информация, то се приема най-лошият възможен сценарий.

Използвани са следните методически подходи:

✓ При проучване на съществуващото състояние на компонентите на околната среда се прилагат основно аналитичните подходи;

✓ Системно-структурен подход при оценка на състоянието на околната среда;

✓ Прогнозата за компонентите и факторите на околната среда се базира на сценариите за развитие;

✓ SWOT анализ, който е в основата на избора на мерки за предотвратяване или възстановяване на допуснати нарушения и изменения на околната среда.

Старали сме се разработката да е в съответствие с подхода и методологията, описани в Ръководството за екологична оценка на планове и програми в България от 2002 г. и указанията за разработване на стратегическа екологична оценка на ЕК.

Приложени са следните методи на работа:

- Събиране на необходимата информация и данни за съществуващото състояние-литературни справки, проучване на документи, изследвания, измервания, нормативни документи, посещения на терена от експертите.

- Съответствие на целите на ОУП, с други програми и планове в района;

- Систематизиране и анализ на събраната информация и на основните проблеми на района, чрез прилагане на количествени и качествени методи за анализ и оценка на състоянието на средата и на възможните последствия от приложението на плана;
- Описание на целите за опазване на околната среда и препоръки към проектантския екип;
- Обсъждане на алтернативи и препоръки при избор на алтернатива за ОУП;
- Оценка на очакваното въздействие на предвидените мероприятия върху компонентите на околната среда;
- Предлагане на мерки за предотвратяване и ограничаване на вредните въздействия на ОС и вероятност от поява на кумулативни въздействия;
- Предлагане на мерки за мониторинг на въздействията по време на реализирането на ОУП;
- Изводи, препоръки и заключение.

Екологичната оценка е изготвена в съответствие и с:

❖ *Директиви, регламенти, решения и препоръки на Европейския съюз:*

- Директива 2014/52/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 год. за изменение на Директива 2011/92/ЕС, относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда;
- Директива 85/337/ЕЕС за оценка на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/337/ЕЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/35/ЕС, относно участието на обществеността при изготвянето на някои планове и програми, касаещи околната среда;
- Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 год., относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда;
- Протокол за Стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст (в сила от юли, 2010);
- Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24.11.2010 год., относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването);
- Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21.05.2008 год. за качеството на атмосферния въздух;

- Директива 1999/30/ЕО от 22.04.1999, относно пределно допустимите стойности за серен диоксид, азотен диоксид и азотни оксиди, прахови частици и олово в околния въздух;
- Директива 2000/69/ЕО от 16.11.2000 год., относно пределно допустимите стойности за бензен и въглероден оксид в атмосферния въздух;
- Директива 2010/79/ЕС от 19.11.2010 год. за привеждане в съответствие с техническия прогрес на Приложение III към Директива 2004/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, относно намаляването на емисиите на летливи органични съединения;
- Директива 2000/60/ЕС 2005 за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (Рамковата директива за водите), изм. Директива 2013/39/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 12.08.2013 год.
- Директива 2002/3/ЕО от 12.12.2002 год., относно озона в атмосферния въздух;
- Директива 2008/105/ЕО от 16.12.2008 год. за определяне на стандарти за качество на околната среда в областта на политиката за водите, изм. Директива 2013/39/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 12.08.2013 год.;
- Директива 91/676/ЕЕС, относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
- Директива 98/83/ЕС, относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека;
- Директива 91/271/ЕЕС, относно пречиствателните станции за отпадъчни води от населени места;
- Директива 80/68/ЕЕС за защита на подземните води от замърсяване с опасни вещества;
- Директива 2007/60/ЕО от 23.10.2007 год., относно оценката и управлението на риска от наводнения;
- Директива № 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна ;
- Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на съвета, относно опазването на дивите птици;
- Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20.12.1994, относно опаковките и отпадъците от опаковки;
- Директива 2012/19/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4.07.2012, относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО);

- Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26.04.1999, относно депонирането на отпадъци;
- Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18.09.2000, относно излезлите от употреба превозни средства;
- Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4.07.2012, относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета;
- Регламент ЕО1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16.12.2008, относно класифицирането, етиктирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на Директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент ЕО № 1907/2006(ОВ, L 353/1 от 31.12.2008) - CLP Регламент
- Регламент 648/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 31.03.2004, относно детергентите;
- Директива 2002/49/ЕС за оценка и управление на шума в околната среда;
- Директива 2000/14/ЕО от 8.05.2000 год. на Европейския парламент и на Съвета, относно сближаване на законодателствата на държавите-членки във връзка с шумовите емисии на съоръжения, предназначени за употреба на открито;
- Директива ЕС 2015/996 на Комисията от 19.05.2015 год. за установяване на общи методи за оценка на шума в съответствие с Директива 2002/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета.

Международни конвенции, по които Република България е страна:

- Конвенция за достъп до информация и участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правото по екологичните проблеми (Архуска конвенция);
- Конвенция за замърсяване на въздуха на далечни разстояния (Женевска конвенция);
- Рамкова конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК);
- Конвенция за биологичното разнообразие (Протокол от Картахена за биосигурност - пълен текст на Конвенцията - пълен текст на протокола от Картахена);
- Конвенция по международна търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна (CITES);
- Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни (*Бонска конвенция*);
- Конвенция за опазване на дивата Европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска конвенция);

- Рамсарска конвенция за влажните зони;
- Европейска конвенция за ландшафта;
- Конвенция за опазване на световното културно и природно наследство

Българско законодателство:

- ❖ Закон за опазване на околната среда, обн. ДВ, бр. 91/25.09.2002, посл. изм. и доп., бр. 62/14.08.2015, в сила от 14.08.2015);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка въздействието върху околната среда, обн. ДВ. бр.25/18.03.2003, посл.изм. и доп. ДВ. бр. 12/12.02.2016, в сила от 12.02.2016 г.
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, приета с ПМС №139/24.06.2004., посл. изм. и доп., бр. 12/12.02.2016, в сила от 12.02.2016 г.
- Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни, Приета с ПМС № 238/02.10.2009, Обн. ДВ. бр.80/09.10.2009, посл. изм. и доп. ДВ. бр.69/11.09.2012;
- ❖ Закон за устройство на територията, обн. ДВ. бр.1/02.01.2001, посл. изм и доп. ДВ. бр.51/05.07.2016;
- ❖ Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси, обн. ДВ. бр.10/04.02.2000, посл. изм. и доп. бр.102/29.12.2015);
- Наредба за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси,приетасПМС № 152/ 30.05.2011, ДВ бр. 43/7.06.2011;
- *Наредба* за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях, приета с ПМС No 2/11.01.2016, обн., ДВ, бр. 5/19.01.2016, в сила от 19.01.2016 г.;
- ❖ Закон за чистотата на атмосферния въздух, обн. ДВ.бр.45/28.05.1996, посл. изм. и доп. ДВ. бр.101/22.12.2015;
- Наредба за норми за допустими емисии на серен диоксид, азотни оксиди и прах, изпускани в атмосферата от големи горивни инсталации, приета с ПМС № 354 /28.12.2012;
- Наредба № 14/1997 - норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места; (обн., ДВ, бр. 88/3.10.1997, посл. изм. бр. 42/1.01.2008);
- Наредба № 12/2010 – норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух; (обн., ДВ, бр. 58/30.07.2010);

- Наредба № 1/27.06.2005 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии., Обн. ДВ. бр. 64/5.08.2005;
- Закон за водите, обн. ДВ, бр. 67/27.07.1999, посл. изм. доп. ДВ. бр. 61/11.08.2015;
- Наредба № 1/10.10.2007 за проучване, ползване и опазване на подземните води;
- Наредба № 1/11.04.2011 за мониторинг на водите;
- Наредба № 2/13.09.2007 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
- Наредба № Н-4/14.09.2012 за характеризиране на повърхностните води;
- Наредба № 6/9.11.2000 за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти;
- Наредба № 2/8.06.2011 за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване;
- Наредба № 7/14.11.2000 за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места;
- Наредба № 9/16.03.2001 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели;
- Заповед № РД-267/01.04.2014 на Министъра на околната среда и водите и № РД-09-157/14.03.2014 на Министъра на земеделието и храните за утвърждаване на Програма от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони;
- Заповед № РД-146/25.02.2015 за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници;
- Закон за почвите, обн. ДВ, бр. 89/06.11.2007, посл.изм. и доп. ДВ. бр. 66/26.07.2013;
- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (обн. ДВ, бр. 43/ 29.04.2008);
- Закон за опазване на земеделските земи (обн. ДВ, бр. 35/24.04.1996, изм. и доп., бр. 39/20.05.2011);
- Правилник за прилагане на Закон за опазване на земеделските земи (обн. ДВ, бр. 35/24.04.1996, изм. и доп., бр. 39/20.05.2011);

- Наредба № 26/2.10.1996 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт, посл. изм. ДВ бр. 30/22.03.2002;
- Наредба № 3/1.08.2008 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите;
- Наредба № 36/18.08.2004 за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати, издадена от Министъра на земеделието и горите, обн. ДВ, бр. 87/05.10.2004;
- Наредба № 4/12.01.2009 за мониторинг на почвите;
- ❖ Закон за биологичното разнообразие, обн. ДВ, бр. 77/09.08.2002, посл. изм. и доп., ДВ бр. 101/22.12.2015;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, приета с ПМС № 201/31.08.2007, обн., ДВ бр. 73/11.09.2007, посл. изм. ДВ бр. 94/30.11.2012;
- ❖ Закон за лечебните растения, обн. ДВ, бр. 29/07.04.2000;
- ❖ Закон за защитените територии, обн. ДВ, бр. 133/1998, посл. изм. ДВ, бр. 66/2013, в сила от 26.07.2013 г.
- ❖ Закон за генетично модифицирани организми, обн. ДВ, бр. 27/29.03.2005;
- ❖ Закон за лова и опазване на дивеча, изм. ДВ, бр. 77/04.11.2011, посл. изм., ДВ бр. 60/7.08.2015;
- ❖ Закон за рибарството и аквакултурите, обн. ДВ, бр. 41/24.04.2001;
- ❖ Закон за управление на отпадъците, обн. ДВ, бр. 53/13.07.2012 г, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 61/2014);
- Наредба № 6/27.08.2013 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, приета с ПМС № 351/27.12.2012, посл. изм. и доп., бр. 66/28.08.2015);
- Наредба за разделното събиране на отпадъците, приета с ПМС № 275/06.12.2013, обн. ДВ, бр. 107/13.12.2013;
- Наредба за третиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 235/15.10.2013 (обн. ДВ, бр. 92/22.10.2013);
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС 277/5.11.2012 (Обн., ДВ, бр. 89/13.11.2012, в сила от 13.11.2012 год.);

- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/1999 год., ДВ, бр.29/1999;
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки, (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012, изм. и доп., бр. 76/30.08.2013);
- Наредба № 2 /23.07.2014 за класификация на отпадъците;
- Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004;
- Наредба за изискванията за третиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС № 352/27.12.2012, обн. ДВ. бр. 2/08.01.2013;
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, приета с ПМС № 256/13.11.2013, обн. ДВ, бр. 100/19.11.2013, в сила от 01.01.2014 год.;
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, приета с ПМС № 221/14.09.2012, обн. ДВ. бр. 73/25.09.2012;
- Наредба №1/2014 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадени разрешения, регистр. документи и на закритите обекти и дейности;
- ❖ Закон за защита от шума в околната среда, обн. ДВ бр. 74/2005, посл. изм. и доп. ДВ. бр. 98/28.11.2014;
- Наредба № 6/26.06.2006 за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението;
- ❖ **МЕТОДИКИ**
- Ръководство за ЕО на планове и програми в България”, София, 2002г.;
- Указанията и методиките на ЕК за стратегическа екологична оценка;
- Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България, София, 2002 г. (МАТО/BG/9/1);
- Методика за определяне на общата звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шума в мястото на въздействие.;
- Класификатор на почвите в България;
- Класификация на ландшафтите;

- Методически указания за практическо прилагане на изискванията на нормативната уредба по околна среда за намерения за изграждане на вятърни генератори, водноелектрически централи и фотоволтаични системи;
- Указания във връзка с изменения в нормативната уредба, по отношение на процедурите по екологична оценка (ЕО) за планове и програми и по оценка на въздействието на околната среда за планове и програми ;
- Указания във връзка с последни изменения на Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (Наредбата за ОВОС), Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО) и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на защитените зони (Наредбата за ОС), обн. ДВ, бр. 94/30.11.201.

❖ **Литература.**

Антонов, Х., Д. Данчев, Подземните води в България, “Техника”, С., 1980, Климатичен справочник за България (том I-IV), ИХМ, София, 1983 г.

Асенов А., 2006: Биогеография на България, София, ЕТ”АН-ДИ-Андриян Тасев”

Бешков В., К. Нанев. 2002. Земноводни и влечуги в България. Изд. Pensoft
Бигон М., Дж.Харпер, К.Таунсенд. 1989. Екология. Том I и II, Изд. Мир, Москва

Бондев И. (Ред.). 1995. Хорологичен атлас на лечебните растения в България. Акад. Изд. “М.Дринов”,

Ботев, Б., Ц. Пешев (ред.). 1985. Червена книга на Република България. т. 1: Растения. София. БАН

Ботев, Б., Ц. Пешев (ред.). 1985. Червена книга на Република България. т. 2: Животни. София. БАН

Бручев, Ил., Б. Рангелов, П. Иванов, Г. Франгов и др.: Геоложката опасност в България, Обяснителен текст към карта в М 1:500 000, КГМР, БАН, С., 1994.

Българско дружество за защита на птиците – база данни - www.bsrb.org

Георгиев Г. 2004. Националните и природните паркове и резерватите в България. ИК “Гей-Либрис”, София.

Груев Б., Б. Кузманов. 1994. Обща биогеография. Университетско издателство “Св. Кл.Охридски”, София.

География на България, Академично издания, София, 1997г.

Годишен доклад за състоянието на околната среда –2013 г, РИОСВ Стара Загора

Делков Н., 1984. Дендрология. Земиздат, София.

Иванов И., И. Ланджев, Г. Нешев.1977. Билките в България и използването им. Земиздат, София.

Канев, Д., 1989: Геоморфология на България, Унив. Изд. „Климент Охридски“, С.,

Карапеткова М., Мл.Живков.1993. Рибите в България. Изд. Геолибрис, София .

Карапеткова М., К.Александрова-Колеманова, Мл.Живков.1993. Сладководните риби на България. В: Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие, Том 1, 515-547.

Климатичен справочник за България (том I-IV), ИХМ, София, 1983г

Ковачев, А., Карина, К., Росен, Ц., Димова, Д. (ред). Октомври 2008. Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за видове и типове природни местообитания по НАТУРА 2000 в България. Изд. Българска фондация Биоразнообразие, София, 865 с.

Костадинова И. 1997. Международни мерки за природозащита. В: Орнитологично важни места в България. БДЗП, Природозащитна поредица, кн. 1. Костадинова И. (съст.). БДЗП, София.

Костадинова И. 1997а. Резултати от проучването на ОМВ в България. В: Орнитологично важни места в България. БДЗП, Природозащитна поредица, кн. 1. Костадинова И. (съст.). БДЗП, София.

Костадинова И. 2002. Опазването на места – един от ключовите подходи в опазването на биоразнообразието. В: Наръчник за НАТУРА 2000 в България. БДЗП, Природозащитна поредица, кн. 5. Костадинова И., М.Михайлов (съст.). БДЗП, София.

Любенова М. 2004. Фитоекология. Академично издателство „Марин Дринов“, София.

Матев И., Д.Ганева, Д.Ганев: 2004; Екология с основи на биогеографията и опазване на околната среда, Изд. Пенсофт, София-Москва

Митрев А., Св. Попова. 1982. Атлас на лечебните растения в България. Изд. на БАН

Нанкинов Д. 2000. Застрашените животни в България. Изд. Pensoft, София, 146 с.

Нанкинов, Д., С. Симеонов, Т. Мичев, Б. Иванов. 1997. Фауна на България, Aves, Част 2, т. 26, София, Академично издателство”Проф. Марин Дринов” и Издателство “Пенсофт”

Натура 2000: <http://www.natura2000bg.org>

Наумов, Б., М. Станчев. 2004. Земноводни и влечуги в България и Балканския полуостров. Електронно издание на Българското херпетологично дружество. www.herpetology.hit.bg

Петров П. 1990г. Ландшафтознание. Университетско издателство.

Проект „Изграждане на мрежата от защитени зони Натура 2000 в България”
. www.natura2000bg.org

Сборник със закони и нормативни актове за опазване на околната среда. 1998. МОСВ, София, Изд. “Вендом”, 168с.

Симеон С., Т. Мичев. 1991. Птиците на Балканския полуостров. Изд. „Петър Берон”, София.

Симеон С., Т. Мичев, Д. Нанкинов. 1990. Фауна на България. Том 20, Изд. на БАН, София.

Стоянов Г. - ред, 1981: Хидрологичен справочник на реките в България, том I, том V, БАН, ГУ “Хидрология и метеорология”, София

Стоянов Н. 1972. Нашите лекарствени растения. Том I и II, Изд. „Наука и изкуство, София.

Събев Л., Св. Станев. 1959. Климатичните райони на България и техният климат. В: Трудове на Института по хидрология и метеорология. Том V, Държавно издателство “Наука и изкуство”, София

Узунов Й., Ст. Ковачев. 2002. Хидробиология. Изд. Pensoft, София

Червената книга на НР България. 1984. Том I, Изд. на БАН, София.

Червената книга на НР България. 1985. Том II, Изд. на БАН, София.

Федерация “Зелени Балкани”; WWF; МОСВ. 2005. Ръководство за определяне на местообитания от европейска значимост в България, София.

Федерация “Зелени Балкани” – База данни. www.greenbalkans.org

Янков, П. (отг. ред.). 2007. Атлас на гнездящите птици в България. Българско дружество за защита на птиците. Природозащитна поредица кн. 10, София, БДЗП, 679 с.

Трудности по събиране на необходимата информация

Основни затруднения при изготвяне на ЕО на ОУП на Община Брусарци бяха свързани с обхвата, мащабите и конкретността на задачата, обсъждането на варианти, начина на текстуалното отразяване на графичните приложения и събирането на информация за вземане на експертно решение, което дава възможност за вариабилност на проекта за ОУП и удовлетворява изискванията на действащата законова уредба по опазване на околната среда.

11. ОПИСАНИЕ НА НЕОБХОДИМИТЕ МЕРКИ ВЪВ ВРЪЗКА С НАБЛЮДЕНИЕТО ПО ВРЕМЕ НА ПРИЛАГАНЕТО НА ОУПО.

Качеството на околната среда е трудно да бъде измерено пряко, поради изключителната сложност на природните явления и на нейните елементи с анализирането на много променливи, които трябва да се вземат предвид. За развитието на системата могат да се използват индикатори, които отразяват нейното състояние. Те могат да бъдат измерими елементи, които показват дали една система се подобрява, влошава или остава без промяна. Използват се за информация и като инструмент за планиране и управление.

Индикаторите, основаващи се на икономически, културни, социални и екологични аспекти се наричат индикатори на «устойчивост» и в практиката на Европейския съюз са диференцирани до голяма степен на **съществени и базисни**.

Съществените индикатори са набор от основни мерки за устойчивост като здравословен въздух, безопасна среда, зелени площи, съвместимост с околната среда, устойчиви ресурси.

Базисните индикатори са допълнение към съществените:

-свързани със «здравословен въздух» – средноденонощна концентрация на различните замърсители на въздуха;

-безопасна среда – шумово натоварване, безопасни технологии;

-зелени площи – площ на човек;

-съвместимост с околната среда – дейности на територията без негативно въздействие върху околната среда;

-устойчиви ресурси – количество и качество питейна вода, пречистване на отпадъчните води.

На базата на идеята, че устойчивостта обхваща качеството на околната среда, социалното развитие и общия просперитет е възможно разработването и прилагането на различни системи от индикатори, а предложеният от нас вариант за ефективното управление на околната среда в общината представяме в таблица 11.

Таблица 11. Мерки и индикатори за мониторинг.

Мерки и индикатори за мониторинг	Етап		Отговорност
	ОУП	Реализация	
Устойчивост			
Вредни физични фактори – шум, вибрации и вредни лъчения.	-	да	Община Брусарци

Организирано и разделно събиране и извозване на строителните и битовите отпадъци. Третиране на производствените и опасните отпадъци, съгласноЗУО.	-	да	Община Брусарци
Устройствени параметри.	да	да	Община Брусарци
Използване на най-добри налични техники при изграждане на производствени предприятия и инфраструктура.	да	да	Община Брусарци
Природни екосистеми и защитени видове			
Постигане целите на опазване на Защитена зона «Река Лом» и видовете, включени в приложенията на ЗБР и контрол на наложените режими.	да	да	Община Брусарци РИОСВ-Монтана Държавно горско стопанство Монтана
Компоненти на околната среда / ресурси			
Качество на атмосферния въздух	да	да	Община Брусарци
Качество на водите в повърхностните и подземни водни тела. Количество и качество на водата, в т.ч. питейните. Количество и качество на битовите отпадъчни води, зауствани във водни обекти	да	да	БД „ДР“ РЛ при ИАОС РИОСВ Монтана Община Брусарци,„Вик“ ООД, Монтана
Опазване на почвите от замърсяване	да	да	Община Брусарци
Поддържане баланса на типовете ландшафти, ограничаване трансформацията на ландшафти и рекултивация на нарушени ландшафти	да	да	Община Брусарци

Проектът за общ устройствен план на Община Брусарци е разработен в съответствие с изискванията на Закона за устройство на територията и действащата, в страната, нормативна база и отговаря на приоритети, заложи в цитираните национални стратегически документи. Заложените показатели осигуряват устойчиво развитие на общината.

12. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

Въз основа на извършените изследвания и анализи, и направените прогнози, се налага следното заключение:

В своята цялостност очакваме реализацията на Общия устройствен план на Община Брусарци да окаже трайно във времето, основно положително въздействие върху компонентите на околната среда и здравето на населението. Планът ще създава условия за постепенно подобряване на състоянието на средата и на качеството на живот и осигурява условия за устойчив характер на развитието на територията при изпълнение на предложените мерките за минимизиране на отрицателните въздействия върху компонентите на околната среда.

13. СПРАВКА ЗА ПРОВЕДЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ.

❖ по реда на чл.19 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми.

Таблица 13. Справка за проведените консултации по реда на чл.19 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми.

Институции, организации, лица	Изразени становища, препоръки забележки	Приети/Неприети (отразяване в ДЕО)
Регионална инспекция по околната среда и водите Монтана	Одобрено задание за обхвата и съдържанието на ДЕО с препоръки	Отразени са изцяло в ДЕО
	Одобрена схема за консултации и Указания за провеждане на процедурата	
	Положителна оценка на ДОСВ на ОУПО върху защитените зони	Отразено в ДЕО
Регионална здравна инспекция, град Монтана	Одобрено задание за обхват и съдържание. Препоръки за задачи.	Отразено в ДЕО
Басейнова дирекция „Дунавски район“ с център град Плевен	Предоставена е информация за повърхностните и подземни водни тела в обхвата на ОУП, за района със значителен потенциален риск от наводнения, за зоните за защита на водите, за учредена СОЗ, за пункт от националната мрежа за мониторинг химичното състояние на подземни води.	В ДЕО са описани и анализирани всички проектни решения на ОУП, свързани с повърхностни и подземни води.”
Министерство на икономиката	Няма отговор	-

Национален институт за недвижимо културно наследство - Министерство на културата, София	Няма отговор	-
Водоснабдяване и канализация" ЕООД, Монтана	Представен е информация за обектите, експлоатирани от „Водоснабдяване и канализация" ЕООД Монтана	Отразени в ДЕО
Областно пътно управление – Монтана	Няма отговор	-
Общинска служба „Земеделие”, град Брусарци	Няма отговор	-
„ЧЕЗ Разпределение България”АД	Няма отговор	-
ТП Държавно горско стопанство-Монтана	Няма отговор	-
НЕК ЕАД, София	Няма отговор	-
Сдружение „Зелени Балкани”, град Пловдив	Няма отговор	-
БДЗП София	Няма отговор	-
Консултации със засегнатата общественост	Липсват изказани мнения и становища.	-

14. СПИСЪК НА ЕКСПЕРТИТЕ, ИЗГОТВИЛИ ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА.

ЕКСПЕРТ	РАЗРАБОТЕНА ЧАСТ ОТ ДОВОС	ПОДПИС
Добромир Георгиев Ганев – Ръководител колектив	1, 2 , 3.1.,3.5.,3.8.,3.10, 3.11, 3.12, 4, 5, 6,7,8,9, 10.,11,12	
инж. Радостина Димова Христова	3.8., 4, 5,7,8, 10, 8,9, 10.,11	
инж. Кольо Славов Колев	3.2., 4, 5, 7, 8, 10,11	
Доц.д-р Диана Йовчева Ганева	3.3., 3.4., 3.5.,3.6., 3.7., 4, 5, 7, 8, 10,11	

15. ДЕКЛАРАЦИИ НА НЕЗАВИСИМИТЕ ЕКСПЕРТИ, АВТОРИ НА ДЕО И ДОКАЗАТЕЛСТВА ЗА КОМПЕТЕНТНОСТ

П Р И Л О Ж Е Н И Я

1. Нетехническо резюме на ДЕО.
2. Становища и препоръки при консултациите, по чл.19 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми.
3. Доклад за оценка на степента на въздействие върху Защитената зона „Река Лом” (BG0000503) на предварителен проект за „Общ устройствен план на Община Брусарци”.
4. Общ устройствен план на Община Брусарци – предварителен проект .